

Poradnik praktyczny dotyczący przekonań politycznych

19 stycznia 2022 r. Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) przekształcił się w Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA). Wszystkie odniesienia do EASO, produktów i organów EASO należy rozumieć jako odniesienia do EUAA.

Tekst ukończono w listopadzie 2022 r.

Ani Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA), ani żadna osoba działająca w imieniu EUAA nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2023

Wersja drukowana ISBN 978-92-9403-297-3 doi: 10.2847/64478 BZ-05-22-044-PL-C

PDF ISBN 978-92-9403-306-2 doi: 10.2847/261189 BZ-05-22-044-PL-N

© Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA), 2023

Ilustracja na okładce: rootstocks © iStock, 2018.

Powielanie dozwolone pod warunkiem podania źródła. W przypadku wykorzystywania lub powielania zdjęć lub innych materiałów nieobjętych prawami autorskimi EUAA należy zwrócić się o pozwolenie bezpośrednio do właściciela praw autorskich.

O poradniku

Dlaczego przygotowano ten poradnik? Misją Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA) jest wspieranie państw członkowskich UE oraz państw stowarzyszonych (państw UE+) m.in. przez organizowanie wspólnych szkoleń, ustanawianie wspólnych kryteriów jakości i zapewnianie wspólnych informacji o krajach pochodzenia. Zgodnie z ogólnym założeniem, jakim jest wspieranie państw członkowskich w osiąganiu wspólnych norm i realizowaniu wysokiej jakości procesów w ramach wspólnego europejskiego systemu azylowego, EUAA opracowuje wspólne praktyczne narzędzia i wytyczne.

W jaki sposób opracowano ten poradnik? Poradnik opracowali eksperci z całej UE, przy cennym wkładzie Komisji Europejskiej, Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) i Europejskiej Rady ds. Uchodźców i Wypędzonych.

Podziękowania należą się członkom grupy roboczej, którzy przygotowali projekt tego poradnika: Aimilii Voulvoulou i Robertowi Markovskiemu. Chcielibyśmy również podziękować następującym przedstawicielom środowisk akademickich, sędziom i urzędnikom administracji państw UE+ oraz Biura UNHCR, którzy uczestniczyli w Konferencji tematycznej EUAA na temat przekonań politycznych i poprzez swoje prezentacje oraz udostępnione materiały wnieśli cenny wkład w opracowanie tego poradnika praktycznego: sędziemu Holgerowi Böhmmanowi, sędzi Cindy Carroll, dr Catherine Dauvergne, dr. Constantinowi Hruschce, Maxime'owi Lismonde'owi, dr. Stephenowi Meiliemu, Marinie Pinault, dr Tanii Racho, Astrid Smis, dr. Hugonowi Storey'owi, Denise Venturi i dr. Cornelisowi Woutersowi.

Wsparcie i koordynację działań związanych z jego opracowaniem zapewniła EUAA. Przed ukończeniem poradnika poddano go konsultacjom z udziałem wszystkich państw członkowskich za pośrednictwem Sieci Procedur Azylowych EUAA.

Do kogo skierowany jest ten poradnik? Poradnik skierowany jest przede wszystkim do pracowników prowadzących postępowania i indywidualne rozmowy w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz do osób podejmujących decyzje w sprawach z zakresu ochrony międzynarodowej, czy też odpowiedzialnych za wyznaczanie kierunków polityki orzeczniczej w krajowych organach rozstrzygających. Ponadto narzędzie to jest przydatne dla pracowników odpowiedzialnych za kontrolę jakości i doradców prawnych oraz dla innych osób pracujących lub zaangażowanych w działania podejmowane w obszarze ochrony międzynarodowej w kontekście UE.

Z niniejszego poradnika należy korzystać wraz z poradnikami praktycznymi EUAA:
Poradnikiem praktycznym: Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową,
Poradnikiem praktycznym dotyczącym wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia przez urzędników prowadzących postępowania w sprawach wniosków o udzielenie azylu i
Poradnikiem praktycznym: Ocena materiału dowodowego oraz analizę sądową:
Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa.

Jak niniejszy poradnik odnosi się do ustawodawstwa krajowego i praktyki krajowej? Poradnik ten stanowi narzędzie tzw. miękkiej konwergencji i nie jest prawnie wiążący. Odzwierciedla wspólnie ustalone normy, jak również zawiera przestrzeń dedykowaną specyfice ustawodawstwa, wytycznych i praktyk krajowych.

Zastrzeżenie

Poradnik opracowano bez uszczerbku dla zasady, że jedynie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może dokonywać miarodajnej wykładni prawa UE.

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wprowadzenie.....	6
1. Definiowanie przekonań politycznych – zasady ogólne i podstawa prawna	7
1.1. Odpowiednie przepisy prawne	7
1.2. Czym są przekonania polityczne w kontekście ochrony międzynarodowej?	8
1.2.1. Rodzaj ustroju politycznego	9
1.2.2. Rodzaj mających znaczenie dla danej sprawy interesów: prywatne lub publiczne 11	
1.2.3. Niepaństwowe podmioty dopuszczające się prześladowania: chęć i zdolność państwa do zapewnienia ochrony	12
1.2.4. Niepaństwowe podmioty dopuszczające się prześladowania: istnienie programu politycznego lub społecznego.....	13
1.2.5. Wzorce zachowań podmiotu dopuszczającego się prześladowania	14
1.3. Przejawy przekonań politycznych	15
1.3.1. Wyrażone przekonania polityczne	15
1.3.2. Niewyrażone przekonania polityczne	16
1.3.3. Przypisane przekonania polityczne.....	17
2. Ocena wniosków związanych z przekonaniami politycznymi w praktyce	21
2.1. Przygotowanie się do indywidualnej rozmowy.....	21
2.1.1. Informacje z akt sprawy.....	21
2.1.2. Informacje o kraju pochodzenia.....	22
2.1.3. Wytyczne dla poszczególnych krajów.....	24
2.2. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	25
2.2.1. Zbadanie indywidualnej sytuacji i uwarunkowań osobistych wnioskodawcy	25
2.2.2. Analiza profilu politycznego wnioskodawcy.....	26
2.2.3. Zgłębienie domniemanych przekonań politycznych	35
2.2.4. Analiza problemów i zagrożeń z przeszłości	36
2.2.5. Analiza spostrzeżeń wnioskodawcy na temat jego sytuacji po powrocie	39
2.3. Ocena ryzyka	40
2.3.1. Profil polityczny	41
2.3.2. Domniemane przekonania polityczne	43
2.3.3. Postrzeganie (domniemanych) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania.....	44
2.3.4. Problemy lub zagrożenia z przeszłości.....	45
2.3.5. Odpowiednie uwarunkowania osobiste	47

2.4.	Analiza prawna	48
2.4.1.	Uzasadniona obawa przed prześladowaniem	49
2.4.2.	Związek przyczynowy/ (z powodu).....	49
2.4.3.	Ochrona w kraju pochodzenia	52
2.4.4.	Akt(-y) stanowiący(-e) rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy	54
3.	Konkretne wnioski o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne	56
3.1.	Służba wojskowa	56
3.1.1.	Odpowiednia terminologia	57
3.1.2.	Prześladowanie z powodu (domniemych) przekonań politycznych w kontekście służby wojskowej.....	57
3.1.3.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	59
3.1.4.	Analiza prawna.....	63
3.2.	Członkowie rodziny.....	66
3.2.1.	Obawa przed prześladowaniem ze względu na relacje rodzinne.....	66
3.2.2.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	68
3.2.3.	Istotne informacje o kraju pochodzenia.....	69
3.2.4.	Powody prześladowania	70
3.3.	Przekonania polityczne przypisywane z powodu (nielegalnego) pobytu za granicą..	70
3.3.1.	Istotne okoliczności	71
3.3.2.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	72
3.4.	Potępienie korupcji i innych zachowań przestępczych władz lub wyrażanie sprzeciwu wobec tych zjawisk.....	72
3.4.1.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	73
3.4.2.	Informacje o kraju pochodzenia.....	74
3.5.	Czyny bezprawne popełniane przez wnioskodawcę i motywowane przekonaniem politycznym.....	75
3.5.1.	Czyn bezprawny	75
3.5.2.	Nieproporcjonalne i dyskryminujące ściganie lub karanie.....	76
3.5.3.	Związek z przekonaniem politycznym.....	77
3.5.4.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	78
3.6.	Przekonania polityczne wyrażone sur place	79
3.6.1.	Działalność po wyjeździe.....	81
3.6.2.	Wiedza podmiotu dopuszczającego się prześladowania na temat działalności wnioskodawcy	83
3.6.3.	Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy	85
3.7.	Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych..	86

3.7.1.	Czy podmiot dopuszczający się prześladowania postrzega przekonania wyrażane w mediach społecznościowych jako przekonania polityczne?	87
3.7.2.	Czy podmiot dopuszczający się prześladowania ma wiedzę na temat publikacji w mediach społecznościowych?	88
3.7.3.	Schematy represji jako wskaźnik przyszłego ryzyka	91
3.7.4.	Praktyczne uwagi związane z gromadzeniem informacji i oceną dowodów.....	91

Wykaz skrótów

Nazwa skrócona	Definicja
dyrektywa w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona)	dyrektywa w sprawie kwalifikowania – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona)
EASO	Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
EUAA	Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu
IKP	informacje o kraju pochodzenia
IPA	alternatywa ochrony wewnętrznej
Konwencja dotycząca statusu uchodźców	Konwencja dotycząca statusu uchodźców z 1951 r. oraz Protokół do niej z 1967 r. (określana w prawodawstwie UE dotyczącym azylu i przez TSUE jako „konwencja genewska”).
państwa członkowskie	państwa członkowskie Unii Europejskiej
państwa UE+	państwa członkowskie Unii Europejskiej i państwa stowarzyszone
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
UNHCR	Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców

Wprowadzenie

Przekonania polityczne często uważa się za najbardziej „oczywistą” z pięciu podstaw określonych w konwencji genewskiej. Laik często kojarzy termin „uchodźca” z terminem „polityczny”. Decydenci nadal napotykają jednak na szczególne wyzwania przy rozpatrywaniu wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej opartych na tej podstawie.

Inne trudności obejmują błędne przekonania na temat tego, co można zakwalifikować jako „przekonania polityczne”. Ponadto kluczowe znaczenie, a często pomijane, ma postrzeganie przez podmiot dopuszczający się prześladowania tego, co stanowią przekonania polityczne przypisywane wnioskodawcy. Urzędnicy prowadzący postępowania mają również trudności z określeniem odpowiednich tematów, które należy przeanalizować, lub elementów, które należy rozważyć, w zależności od ogólnej sytuacji w kraju pochodzenia i osobistych uwarunkowań wnioskodawcy, który w swoim wniosku o udzielenie azylu powołuje się na (przypisane) przekonania polityczne. Określenie związku między obawą przed aktem prześladowania a powodem, jakim są przekonania polityczne, samo w sobie wiąże się z wyzwaniami. To tylko niektóre z napotykanych trudności.

Biorąc to pod uwagę, celem poradnika praktycznego jest zapewnienie urzędnikom prowadzącym postępowania ram rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej ze względu na przekonania polityczne.

Niniejszy poradnik praktyczny składa się z trzech głównych rozdziałów.

W rozdziale 1, „Definiowanie przekonań politycznych – zasady ogólne i podstawa prawna”, przybliżono ogólne zasady i podstawę prawną dotyczące przekonań politycznych stanowiących powód prześladowania. Przedstawiono różne rodzaje wyrażania przekonań politycznych.

W rozdziale 2, „Ocena wniosków związanych z przekonaniami politycznymi w praktyce”, skupiono się na ocenie wniosków związanych z przekonaniami politycznymi w praktyce. Opisano tematy, które należy poruszyć podczas indywidualnej rozmowy, oraz przedstawiono wskazówki dotyczące oceny ryzyka i analizy prawnej.

Rozdział 3, „Konkretne wnioski o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne”, zawiera wskazówki dotyczące rozpatrywania konkretnych wniosków o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne, w tym przykłady tematów, które należy zgłębić podczas rozpatrywania danej sprawy.

1. Definiowanie przekonań politycznych – zasady ogólne i podstawa prawna

1.1. Odpowiednie przepisy prawne

Zarówno w wersji przekształconej dyrektywy w sprawie kwalifikowania z 2011 r., jak i w Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. przekonania polityczne wyraźnie wymienia się jako jeden z pięciu powodów prześladowania. O ile konwencja nie zawiera dalszych wyjaśnień dotyczących tego terminu, to w dyrektywie w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) opisano w sposób niewyczerpujący elementy, do których stosuje się pojęcie przekonań politycznych w szczególnym kontekście wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Art. 10 ust. 1 lit. e) dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) ⁽¹⁾

– powody prześladowania

[P]ojęcie opinii politycznej obejmuje w szczególności posiadanie opinii, idei lub przekonania w kwestii dotyczącej podmiotów potencjalnie dopuszczających się prześladowania, określonych w art. 6 ⁽²⁾, oraz ich polityki lub metod, bez względu na to, czy wnioskodawca działał zgodnie z tą opinią, ideą lub tym przekonaniem.

Pojęcie przekonań politycznych jest ściśle związane z przepisami znajdującymi się zarówno w ramach prawnych UE, jak i w innych międzynarodowych instrumentach ochrony praw człowieka. W szczególności Karta praw podstawowych Unii Europejskiej ⁽³⁾, do której dyrektywa w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) wyraźnie odnosi się w motywie 16, odzwierciedla w art. 11 (wolność wypowiedzi i informacji) prawa, które zostały wcześniej określone w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności ⁽⁴⁾ i Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE](#) z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona) (Dz.U. L 337 z 20.12.2011).

⁽²⁾ Art. 6 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona):
Podmiotami dopuszczającymi się prześladowania lub wyrządzającymi poważną krzywdę są m.in.: a) państwo; b) partie lub organizacje kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium; c) podmioty niepubliczne, jeśli można wykazać, że podmioty wymienione w lit. a) i b), w tym organizacje międzynarodowe, nie mogą lub nie chcą udzielić ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą, zdefiniowanej w art. 7.

⁽³⁾ UE, [Karta praw podstawowych Unii Europejskiej](#), 26 października 2012 r., 2012/C 326/02.

⁽⁴⁾ Rada Europy, [Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, zmieniona Protokołami nr 11 i 14](#), 4 listopada 1950 r., ETS 5. Zob. w szczególności art. 10 i 11.

⁽⁵⁾ Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, [Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych](#), 16 grudnia 1966 r., Organizacja Narodów Zjednoczonych, Zbiór traktatów, t. 999, s. 171. Zob. w szczególności art. 19, 21, 22 i 25.

Art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – wolność wypowiedzi i informacji

1. *Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.*
2. *Szanuje się wolność i pluralizm mediów.*

Od dawna uznaje się, że pojęcie przekonań politycznych należy rozumieć szeroko ⁽⁶⁾, a podejście to znajduje również odzwierciedlenie w brzmieniu dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona).

1.2. Czym są przekonania polityczne w kontekście ochrony międzynarodowej?

Przyjmując za punkt wyjścia definicję zawartą w dyrektywie w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona), przekonania „polityczne” obejmują m.in. opinię, ideę lub przekonanie na temat polityki i metod państwa lub partii, które kontrolują państwo lub znaczną część jego terytorium ⁽⁷⁾. Przekonania można uznać za polityczne, jeśli dotyczą one charakteru, polityki i praktyk podmiotu takiego jak państwo lub podmiot niepaństwowy korzystający z podobnych uprawnień. Ponadto przekonania można uznać za „polityczne”, jeśli dotyczą podmiotów niepaństwowych, przed którymi państwo (lub podobne strony) nie może lub nie chce zapewnić ochrony.

Definicja ta zapewnia szerokie pole do identyfikacji przekonań politycznych lub rzekomych przekonań politycznych. Aby jednak stwierdzić, czy dana opinia, idea lub przekonanie mają charakter polityczny, zawsze konieczne jest przeanalizowanie ich w kontekście społeczeństwa, w którym są wyznawane lub postrzegane jako takie. Zakres pojęcia „przekonania polityczne” (tj. jakie działania, stanowiska lub wyrazy idei uważa się za polityczne) może być bardzo różny w zależności od kontekstu. Powołując się na odpowiednie orzecznictwo z Nowej Zelandii ⁽⁸⁾, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) potwierdził w swoich wytycznych, że przekonania polityczne należy zawsze rozumieć w określonym kontekście: „...przekonania polityczne muszą odzwierciedlać rzeczywistość geograficznego, historycznego, politycznego, prawnego, sądowego i społeczno-kulturowego kontekstu kraju pochodzenia” ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Hathaway, J. C. i Foster, M., *The Law of Refugee Status*, wyd. drugie, Cambridge University Press, Cambridge, 2014 r., s. 405–407.

⁽⁷⁾ Art. 10 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona)

⁽⁸⁾ Refugee Status Appeal Authority (Organ odwoławczy ds. statusu uchodźcy) (Nowa Zelandia), decyzja z dnia 11 września 2008 r., nr 76044, pkt 84.

⁽⁹⁾ UNHCR, *Guidance note on refugee claims relating to victims of organised gangs* [Wytyczne UNHCR odnośnie do ubiegania się o azyl ze względu na bycie ofiarą zorganizowanych gangów], 2010 r., pkt 46.

Następujące (niewyczerpujące) parametry⁽¹⁰⁾ mogą być wskazówką dla urzędnika prowadzącego postępowanie przy ocenie, czy przekonania, wyrażone lub domniemane w danym kontekście, mogą być postrzegane jako przekonania o charakterze politycznym:

- rodzaj ustroju politycznego;
- rodzaj mających znaczenie dla danej sprawy interesów: prywatne lub publiczne;
- powody braku chęci i niezdolności państwa do zapewnienia ochrony, gdy podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest podmiot niepaństwowy;
- istnienie programu politycznego, gdy podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest podmiot niepaństwowy;
- wzorce zachowań podmiotu dopuszczającego się prześladowania.

Parametry te wyjaśniono bardziej szczegółowo w dalszej części rozdziału.

Należy również pamiętać, że przekonania nie muszą być sprzeczne z polityką lub praktyką władzy, aby można je było uznać za „polityczne” (zob. również sekcja [Niepaństwowe podmioty dopuszczające się prześladowania: chęć i zdolność państwa do zapewnienia ochrony](#)).

1.2.1. Rodzaj ustroju politycznego

Rodzaj ustroju politycznego, w którym dana czynność jest (lub nie jest) wykonywana i w którym wyznaje się lub wyraża daną opinię, ideę lub przekonanie, jest głównym czynnikiem wpływającym na to, czy takie czynności/przekonania uznaje się za polityczne. Działanie lub przekonanie, których można nie uznać za polityczne w jednym ustroju, mogą mieć charakter polityczny w innym. Ogólnie rzecz biorąc, im mniej demokratyczny jest ustrój polityczny w kraju pochodzenia, tym większe prawdopodobieństwo, że dane przekonanie zostanie uznane za „polityczne” – a zatem potencjalnie problematyczne – przez tych, którzy sprawują kontrolę społeczno-polityczną.

Aby lepiej zrozumieć kontekst, w którym dane przekonanie można uznać za polityczne, należy wziąć pod uwagę rodzaj ustroju panującego w kraju pochodzenia wnioskodawcy oraz kontrolę, jaką sprawujący władzę mają nad pewnymi rozległymi obszarami społeczeństwa, a także nad życiem prywatnym obywateli. Istnieje wiele różnych sposobów kategoryzowania i definiowania ustrojów politycznych, od pełnych demokracji po ustroje autorytarne i totalitarne.

W metodyce *Democracy Index 2021*⁽¹¹⁾ Economist Intelligence Unit opisuje następujące typy ustrojów.

Pełne demokracje: Państwa, w których przestrzegane są nie tylko podstawowe wolności polityczne i swobody obywatelskie, lecz w których panuje także kultura polityczna sprzyjająca rozwojowi demokracji. Funkcjonowanie rządu jest

⁽¹⁰⁾ Catherine Dauvergne mówi o potrzebie „wskaźników”, które „zapewniają wskazówki co do tego, jakie aspekty kontekstu mają znaczenie i co decydent powinien wziąć pod uwagę przy definiowaniu rządu, państwa czy opozycji”. Zob. Dauvergne, C., „Toward a new framework for understanding political opinion” („W kierunku nowych ram umożliwiających zrozumienie przekonań politycznych”), *Michigan Journal of International Law*, t. 37, nr 2, 2016, s. 291–294.

⁽¹¹⁾ Economist Intelligence Unit, *Democracy Index 2021 – The China challenge* (Wyzwanie związane z Chinami), 2022. Sprawozdanie zostało opracowane przez Economist Intelligence Unit, dział badań i analiz The Economist Group. Jest ono dostępne do pobrania na życzenie (<https://www.eiu.com/n/democracy-index-2021-less-than-half-the-world-lives-in-a-democracy>).

zadowolające. Media są niezależne i zróżnicowane. Istnieje skuteczny system kontroli i równowagi. Sądownictwo jest niezależne, a orzeczenia sądów są wykonywane. Występują tylko ograniczone problemy związane z funkcjonowaniem demokracji.

Demokracje wadliwe: W państwach tych odbywają się również wolne i uczciwe wybory, a nawet jeśli występują problemy (takie jak naruszenia wolności mediów), podstawowe swobody obywatelskie są przestrzegane. Istnieją jednak poważne niedociągnięcia w innych aspektach demokracji, w tym problemy ze sprawowaniem rządów, słabo rozwinięta kultura polityczna i niski poziom uczestnictwa w życiu politycznym.

Ustroje hybrydowe: Występują poważne nieprawidłowości w przeprowadzaniu wyborów, sprawiające, że nie są one ani wolne, ani uczciwe. Powszechnie stosowana może być presja rządu na partie opozycyjne i opozycyjnych kandydatów. Poważne niedociągnięcia występują częściej niż w demokracjach wadliwych: w kulturze politycznej, funkcjonowaniu rządu i uczestnictwie w życiu politycznym. Korupcja jest powszechnym zjawiskiem, a praworządność jest na niskim poziomie. Społeczeństwo obywatelskie jest słabe. Zazwyczaj dochodzi do nękania dziennikarzy i wywierania na nich nacisku, a sądownictwo nie jest niezależne.

Ustroje autorytarne: W tych państwach pluralizm polityczny nie istnieje lub jest mocno ograniczony. Wiele państw w tej kategorii to prawdziwe dyktatury. Mogą istnieć pewne formalne instytucje demokratyczne, ale nie mają one większego znaczenia. Wybory, jeśli w ogóle się odbywają, nie są wolne ani uczciwe. Nadużycia i naruszanie swobód obywatelskich są na porządku dziennym. Media są zazwyczaj własnością państwa lub są kontrolowane przez grupy związane z partią rządzącą. Wszelka krytyka wobec rządu jest hamowana i panuje wszechobecna cenzura. Nie ma niezależnego sądownictwa. ⁽¹²⁾

Ogólnie rzecz biorąc, pełne demokracje i, w różnym stopniu, demokracje wadliwe mają tendencję do przynajmniej tolerowania wyrażania przekonań politycznych, nawet jeśli przekonania te kwestionują politykę rządu. W ustrojach demokratycznych wolność słowa jest na ogół zapisana w konstytucji. Obywatele swobodnie korzystają ze swoich praw politycznych i mają prawo do wyrażania swoich przekonań politycznych bez obaw przed prześladowaniami. Tam, gdzie dochodzi do ingerencji ze strony podmiotów prywatnych, ochrona przed ingerencją ze strony podmiotów dopuszczających się takich działań jest często zapewniana przez władze poprzez egzekwowane przepisy. Zgodnie z prawem międzynarodowym ograniczenia praw politycznych muszą być regulowane przez prawo i proporcjonalne do uzasadnionego celu (np. ochrony interesu publicznego).

Tego samego nie można powiedzieć o innych rodzajach ustrojów, gdzie z kolei (prawne lub faktyczne) ograniczenia w korzystaniu z praw politycznych stopniowo rosną w miarę przechodzenia od demokracji wadliwej do hybrydowej, a w końcu do ustroju autorytarne. Prześladowanie za przekonania polityczne może mieć miejsce w demokracjach wadliwych, zwłaszcza gdy podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest podmiot niepaństwowy. Ogólnie rzecz biorąc, prześladowania są jednak bardziej powszechne w ustrojach hybrydowych lub autorytarnych.

⁽¹²⁾ Economist Intelligence Unit, *Democracy Index 2021 – The China challenge (Wyzwanie związane z Chinami)*, 2022, s. 66–67.

Należy również podkreślić, że wśród ustrojów autorytarnych mogą występować znaczne różnice w formie sprawowania rządów lub podstawach władzy, na przykład teokracje, dyktatury i ustroje totalitarne. Niektóre ustroje koncentrują się głównie na ochronie swojej ideologii i są usatysfakcjonowane tak długo, jak długo nikt otwarcie nie będzie się jej sprzeciwiał. W innych ustrojach centralne miejsce zajmuje autorytet władcy, w tym sensie, że „słowo władcy jest prawem”. Takie ustroje skłonne są wymagać, aby pozycja władcy była niekwestionowana i aby żaden obywatel nie podawał publicznie w wątpliwość autorytetu władcy. Inne rodzaje ustrojów, w szczególności ustroje autorytarne, posuwają się dalej i żądają również kontroli nad życiem prywatnym, a nawet myślami swoich obywateli.

Rodzaj ustroju jest istotnym czynnikiem przy ustalaniu, które działania, brak działań, opinie, idee lub przekonania uznaje się za polityczne. Na przykład, o ile w większości społeczeństw wybór konkretnej szkoły lub organizacji młodzieżowej dla swojego dziecka postrzega się jako osobisty wybór rodziców, o tyle w ustroju autorytarnym lub totalitarnym można go postrzegać jako wyraz przekonań politycznych, w którym to ustroju przywódca oczekuje lub żąda, aby dzieci należały do organizacji młodzieżowej związanej z partią rządzącą.

Obok charakteru ustroju na to, jakie aspekty postrzega się jako polityczne, mogą również wpływać priorytety polityki. Na przykład, jeśli władzę sprawuje rząd bazujący na populistycznym programie skupiającym się wokół tożsamości narodowej, działania lub przekonania, które są rozumiane jako wielokulturowe, mogą być postrzegane przez rząd jako mające wymiar polityczny.

1.2.2. Rodzaj mających znaczenie dla danej sprawy interesów: prywatne lub publiczne

Przekonania mają zwykle charakter polityczny tylko wtedy, gdy wykraczają poza czysto prywatne lub indywidualne interesy. Polityka⁽¹³⁾ co do zasady dotyczy stosunku władzy w całym społeczeństwie.

To, czy przekonania uformowały się najpierw na podstawie własnego interesu, nie ma jednak znaczenia dla ich politycznego charakteru, czyli na przykład osoba prowadząca działalność gospodarczą, która protestuje przeciwko dyskryminacyjnemu traktowaniu przez urzędników państwowych, aby bronić swojej działalności, która mobilizuje innych przedsiębiorców i proponuje, jak można zreformować administrację rządową, może być uznana za osobę wyrażającą przekonania polityczne.

Jednocześnie działania podejmowane lub przekonania wyrażane przez wzgląd na własny interes mogą być nadal postrzegane przez podmiot dopuszczający się prześladowania jako sprzeczne z jego celami politycznymi lub społecznymi.

Ponadto nie ma potrzeby, aby przekonania były przekonaniem partii lub organizacji politycznej. Przekonania mogą być wyrażane w kontekście innych typów organizacji oraz w charakterze zawodowym lub osobistym.

⁽¹³⁾ Zob. np. definicja polityki w *Longman Dictionary of Contemporary English*: „1 [niepoliczalne] idee i działania związane ze zdobyciem i wykorzystaniem władzy w kraju, mieście itp.”. (<https://www.ldoceonline.com/dictionary/politics>).

Co więcej, niektóre przekonania mogą na pierwszy rzut oka wydawać się przekonaniem o charakterze niepolitycznym, na przykład te dotyczące sposobu ubierania się lub stosunków seksualnych, ponieważ zdają się odnosić jedynie do osobistego wyboru. Jeśli jednak przekonanie dotyczy przepisów (w tym norm zwyczajowych, religijnych lub innych norm społecznych), które mają moc określania pewnych zachowań jako obowiązkowych lub zakazanych, na przykład regulują sposób ubierania się indywidualnych osób (czego ilustracją może być narzucanie kobietom nakrycia głowy) lub to, które stosunki seksualne uznaje się za nielegalne, wówczas przekonanie to można określić jako przekonanie polityczne, ponieważ ostatecznie dotyczy praktyk i polityki państwa.

1.2.3. Niepaństwowe podmioty dopuszczające się prześladowania: chęć i zdolność państwa do zapewnienia ochrony

Zgodnie z brzmieniem dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) przekonanie nie musi być jednoznaczną opinią na temat rządu i jego instytucji, aby mieć charakter polityczny. Przekonania polityczne mogą odnosić się również do podmiotów niepaństwowych, z tym istotnym zastrzeżeniem, że dotyczą one podmiotów niepaństwowych, przed którymi państwo (lub podobne strony) nie jest w stanie lub nie chce zapewnić ochrony. Ścisłej rzecz ujmując, przekonania dotyczące głównych struktur władzy i transakcji realizowanych przez podmioty niepaństwowe w społeczeństwie mogą być również uznane za polityczne. Istotną będzie ocena, w jakim stopniu państwo ustanawia, wspiera lub akceptuje te struktury władzy i transakcje.

Na przykład przekonania dotyczące ról związanych z płcią mogą mieć wymiar polityczny, gdy odzwierciedlają bądź podają w wątpliwość główne struktury władzy lub transakcje występujące w społeczeństwie. Na przykład kobieta, która opuszcza męża z powodów osobistych, ale czyni to w społeczeństwie, w którym kobieta nie jest uprawniona, ani na mocy prawa, ani zwyczaju, do inicjowania rozwodu lub separacji z mężem, może nie otrzymać wsparcia ze strony otaczającego ją społeczeństwa ani ochrony ze strony państwa przed ewentualnym odwetem ze strony męża. Dzieje się tak dlatego, że jej działania są postrzegane jako podające w wątpliwość podstawowe struktury władzy w społeczeństwie, często zakodowane w prawie lub w inny sposób wspierane przez rząd. Stopień, w jakim takie działania mogą być postrzegane jako istotne z punktu widzenia polityki, należy ocenić w konkretnym kontekście danego społeczeństwa, biorąc pod uwagę jego prawa, sposób ich wdrażania, formalne lub nieformalne uznanie organizacji reprezentujących normy społeczne, władzę, jaką cieszą się w społeczeństwie, oraz wsparcie, jakie otrzymują od rządu. Ważnym elementem jest tu zmowa państwa, która może przyczynić się do uwzględnienia przekonań dotyczących podmiotu niepaństwowego w sferze politycznej. W przypadku gdy społeczeństwo jest tak silne, że państwo po prostu nie jest w stanie zapewnić ochrony, przekonanie postrzegane jako sprzeciw wobec tego społeczeństwa może być uważane za przekonanie polityczne.

1.2.4. Niepaństwowe podmioty dopuszczające się prześladowania: istnienie programu politycznego lub społecznego

Aby ocenić, czy przekonania wnioskodawcy dotyczące podmiotu niepaństwowego lub spór między wnioskodawcą a podmiotem niepaństwowym mogą być postrzegane jako polityczne, należy rozważyć charakter, cele i sposoby działania podmiotu oraz to, czy istnieje określona narracja polityczna lub społeczna.

Gdy głównym celem organizacji lub podmiotu jest działalność przestępcza, konflikt z takim podmiotem raczej nie będzie miał charakteru politycznego. Przekonania dotyczące działalności podmiotu, opinie lub działania, które mają na celu uniemożliwienie organizacji atakowania wnioskodawcy lub wywierania na niego presji, jeśli mają na celu jedynie naprawienie osobistej krzywdy i pozostają natury prywatnej, zasadniczo nie będą uznawane za mające wymiar polityczny. Ten scenariusz zasadniczo pozostałby prywatnym sporem między jedną osobą a drugą (lub grupą innych osób). Główne pytania będą więc dotyczyć zdolności lub chęci państwa do zapewnienia ochrony wnioskodawcy przed tymi działaniami oraz tego, czy państwo zapewniłoby ochronę z powodów związanych z (domniemanymi) przekonaniami politycznymi wnioskodawcy.

Nierzadko jednak niektóre organizacje niepaństwowe łączą cele przestępcze lub terrorystyczne z celami politycznymi, pragnąc zdobyć kontrolę nad terytorium lub narzucić społeczeństwu określone zasady. W przypadku gdy organizacja korzysta z uprawnień zbliżonych do państwowych lub pełni funkcje normalnie przypisywane państwu, każdy sprzeciw wobec jej polityki lub metod może być uznany za mający konotację polityczną. Im bardziej organizacja pragnie być siłą strukturyzującą w społeczeństwie i stanowi to jej nadrzędny cel, a nie tylko tworzyć odpowiednie środowisko do prowadzenia nielegalnej działalności, tym bardziej opozycję wobec niej można postrzegać jako polityczną.

Przesłanki wskazujące, że organizacja może mieć ambicje społeczne i polityczne, obejmują zdecydowaną retorykę dotyczącą strukturyzacji społeczeństwa i polityki oraz chęć zapewnienia lub sprawowania kontroli nad niektórymi aspektami państwa, takimi jak zasady społeczne, mechanizmy sądownictwa lub sprawiedliwości, infrastruktura, programy opieki społecznej, opieka zdrowotna i edukacja. Niektóre organizacje przestępcze lub terrorystyczne mogą mieć także różne „odłamy”, z których jeden można uznać za realizujący działania polityczne lub społeczne. Będzie to dodatkowe potwierdzenie przesłanek, że taki podmiot niepaństwowy postrzega siebie jako podmiot polityczny lub społeczny, i zwiększy prawdopodobieństwo, że przekonania dotyczące tego podmiotu zostaną uznane za polityczne.

W takich przypadkach przekonania wnioskodawcy dotyczące podmiotu niepaństwowego mogą być postrzegane jako polityczne, jeśli wnioskodawca kwestionuje politykę i działania związane ze społeczeństwem, które są propagowane przez podmiot niepaństwowy. Niemniej jednak niezdolność lub niechęć państwa do zapewnienia ochrony wnioskodawcy przed podmiotem niepaństwowym lub zмова, na przykład w formie korupcji, między państwem a podmiotem niepaństwowym dopuszczającym się prześladowania będzie ważnym dodatkowym elementem, który należy rozważyć przy ocenie stopnia, w jakim przekonania wnioskodawcy dotyczące danych podmiotów i wynikający z nich konflikt można uznać za

polityczne. Na przykład niezdolność państwa do zapewnienia wnioskodawcy ochrony może być związana z terytorialną i społeczną władzą niepaństwowego podmiotu dopuszczającego się prześladowania.

1.2.5. Wzorce zachowań podmiotu dopuszczającego się prześladowania

Polityczny charakter przekonań zależy w dużej mierze od znaczenia, jakie podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje tematowi, w odniesieniu do którego wyrażane lub przypisywane są przekonania, co może również zależeć od czasu wyrażenia lub przypisania przekonań oraz kanału, który jest wykorzystywany do tego celu. Kluczowy jest kontekst, w którym wyraża się lub przypisuje przekonania, co opisano szczegółowo w poprzednich sekcjach.

Przykład

W normalnych okolicznościach władze mogą nie uznać opinii przedstawionej w gazecie codziennej związanej z funkcjonowaniem systemu ochrony zdrowia za istotną. Opinia ta może jednak zyskać na znaczeniu i politycznej doniosłości w oczach władz, jeśli taką samą opinię wyrazi specjalista za pośrednictwem mediów społecznościowych w czasie pandemii, gdy władze są krytykowane co do swoich zdolności do radzenia sobie z sytuacją.

Istnieją pewne przesłanki związane z zachowaniem podmiotu dopuszczającego się prześladowania, które pomogą w ocenie tego, czy przekonania wyrażone (lub domniemane) w odniesieniu do danego tematu można postrzegać jako sprzeciw wobec metod i polityki danego podmiotu, a tym samym uznać za mające charakter polityczny. Przesłanki te odnoszą się przede wszystkim do znaczenia, jakie podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje tematowi związanemu z danym przekonaniem, co można wywnioskować z poniższego (niewyczerpującego) wykazu kwestii, które należy rozważyć.

- Oficjalna narracja podmiotu dopuszczającego się prześladowania w odniesieniu do danego tematu. Jaki przekaz płynie z publicznych wypowiedzi podmiotu dopuszczającego się prześladowania w oficjalnych mediach? Czy w związku z tym istnieje jakaś propaganda? Czy jest to powracający temat?
- Sposób, w jaki podmiot dopuszczający się prześladowania traktuje kwestie związane z tym tematem. Czy wyrażanie przekonań dotyczących tego tematu jest karalne? Powtarzające się wzorce prześladowań w związku z wyrażaniem (lub przypisywaniem) przekonań dotyczących danego tematu mogą dostarczyć informacji o ryzyku, na jakie może być narażony wnioskodawca (zob. sekcja [Postrzeganie \(domniemanych\) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania](#)). Może to też świadczyć o politycznym znaczeniu, jakie ma ten temat dla podmiotu dopuszczającego się prześladowania.
- Znaczenie, jakie podmiot przywiązuje do kanału użytego do wyrażenia przekonań. Na przykład, jeśli państwo stworzyło rozbudowany system nadzoru w celu monitorowania zawartości mediów społecznościowych u swoich obywateli, sugeruje to, że rząd

przywiązuje dużą wagę do przekonań wyrażanych w mediach społecznościowych (zob. sekcja [Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych](#)).

- Inwestycja w służby wywiadowcze lub operacje mające na celu monitorowanie (wszystkich lub konkretnych) działań lub przekonań w kraju i ewentualnie za granicą oraz zakres i zasięg takich działań monitorujących.

1.3. Przejawy przekonań politycznych

Przekonania polityczne przejawiają się w różny sposób, a ich wyrażanie może przybierać wielorakie formy (zob. sekcja [Wyrażone przekonania polityczne](#)). I odwrotnie, możliwe jest również posiadanie przekonań politycznych bez ich wyrażania lub podejmowania związanych z nimi działań (zob. sekcja [Niewyrażone przekonania polityczne](#)). Ponadto przekonania polityczne może przypisywać komuś podmiot dopuszczający się prześladowania (zob. sekcja [Przypisane przekonania polityczne](#)).

1.3.1. Wyrażone przekonania polityczne

Wyrażanie przekonań politycznych skutkuje, przynajmniej w pewnym stopniu, publicznym narażeniem. Liczba osób, które zapoznają się z przekonaniami wnioskodawcy, zależy od kanałów, za pośrednictwem których te przekonania zostały wyrażone.

Należy zauważyć, że wyrażanie przekonań politycznych nie musi oznaczać chęci konfrontacji z władzą. Chęci konfrontacji z władzą nie należy też wymagać od wnioskodawcy.

Po wyrażeniu przekonań politycznych to na ogół ich treść (same przekonania) i sposób ich wyrażania mogą sprawić, że podmiot dopuszczający się prześladowania zwróci uwagę na ich polityczny charakter.

Przekonania polityczne można wyrazić na kilka sposobów: formalnie lub nieformalnie, indywidualnie lub w ramach grupy. Należy podkreślić, że wszystkie formy wyrażania przekonań są równie ważne w kontekście ochrony międzynarodowej. Nie ma żadnego wymogu stanowiącego, że przekonania, aby mogły zostać uznane za polityczne, musi wyrazić zwolennik jakiejś organizacji, na przykład członek partii politycznej.

(a) Przynależność do organizacji

Powszechnym sposobem wyrażania swoich przekonań politycznych jest formalna lub nieformalna przynależność do jakiejś organizacji. Organizacje polityczne realizują zazwyczaj ustalony projekt lub misję oraz mają zestaw wspólnych wartości. Prowadzą działania lub kampanie, aby osiągać lub propagować wyznaczone cele. Mają również ustaloną strukturę, w której jeden lub więcej przedstawicieli pełni różne funkcje i obowiązki.

Przykładami takich organizacji są partie i ruchy polityczne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego (np. organizacje pozarządowe, komitety obywatelskie i stowarzyszenia studenckie) oraz związki zawodowe.

Formalna przynależność do organizacji

Formalna przynależność do organizacji oznacza bycie członkiem założycielem, stanie się jej członkiem lub pełnienie w niej określonej roli.

Stanie się członkiem organizacji oznacza poczynienie kroków w celu wzmocnienia i sformalizowania swojego związku z tą organizacją. Ogólnie rzecz biorąc, odzwierciedla to chęć wspierania organizacji lub zwiększenia swojego poparcia dla niej, bycia jej częścią lub możliwości odgrywania roli w zarządzaniu nią. W związku z tym bycie członkiem organizacji może co do zasady wiązać się z większym zaangażowaniem w jej działalność.

Nieformalna przynależność do organizacji

Oprócz bycia „członkiem” można również związać się z daną organizacją przez zostanie jej „sympatykiem”. Główna różnica między przynależnością formalną a nieformalną polega na tym, że w przypadku przynależności nieformalnej sympatyk podziela poglądy organizacji, ale nie przeszedł przez niezbędne etapy umożliwiające mu zostanie członkiem formalnym. Ponadto sympatycy nie wykonują raczej żadnych oficjalnych obowiązków w ramach organizacji lub w jej imieniu.

Poparcie sympatyka dla danej organizacji może ograniczać się do dzielenia jej przekonań, idei, celów itp. Może też obejmować wykonywanie czynności o takim samym charakterze i zakresie jak w przypadku formalnych członków organizacji, z wyjątkiem czynności związanych wyłącznie z członkostwem.

Granica między zwykłą sympatią do organizacji a formalnym członkostwem nie zawsze jest wyraźna, dlatego też nie trzeba być członkiem organizacji, aby przekonania przychylnie jej celom można było uznać za polityczne.

(b) Przynależność do nieformalnych ruchów

Wyrażanie przekonań politycznych nie wymaga przynależności do ustanowionej organizacji. Przekonania polityczne można również wyrazić przez dołączenie do nieskoordynowanych, nieustrukturyzowanych i spontanicznych ruchów wykraczających poza sferę formalnego podmiotu. Przykładem takich ruchów mogą być zdecentralizowane ruchy protestacyjne (np. antykorupcyjne lub antywojenne) tudzież progresywne inicjatywy obywatelskie (np. równoległe sieci społeczno-gospodarcze).

(c) Indywidualne wyrażanie ideologii/przekonań politycznych

Ponadto można mieć własne, odrębne, oryginalne idee i własny sposób ich wyrażania i nie muszą być one zgodne z poglądami żadnego istniejącego ruchu czy organizacji. Dotyczy to na przykład osób, które wyrażają przekonania polityczne prywatnie, czy też zachowują się lub ubierają w sposób niezgodny z przyjętymi normami, a także dziennikarzy, blogerów, autorów i artystów, którzy wyrażają przekonania polityczne za pośrednictwem swoich prac, książek, internetu lub innych kanałów.

1.3.2. Niewyrażone przekonania polityczne

Przekonania polityczne są zazwyczaj wyrażane w taki czy inny sposób, ale czasami można zdecydować się na zachowanie ich dla siebie.

Istnieje wiele powodów, dla których ktoś może zdecydować się na ukrywanie swoich poglądów, na przykład jeśli istnieje ryzyko, że otwarte wyrażanie przekonań politycznych

mogłoby zaszkodzić osobie o takich przekonaniach lub osobom jej bliskim (np. rodzinie, krewnym). Przypadki niewyrażania przekonań politycznych są zatem bardziej prawdopodobne w krajach pochodzenia, w których władze stosują bardzo represyjną politykę w stosunku do danego przekonania. Od dzielenia się swoimi przekonaniem politycznymi powstrzymać może również presja społeczna lub rodzinna.

W innych sytuacjach, zwłaszcza w dyktaturach i ustrojach totalitarnych, aby stać się przedmiotem prześladowania nie trzeba wyraźnie wyrażać swoich przekonań politycznych: często wystarczy odmowa otwartego okazywania poparcia dla danego ustroju lub udawania lojalności.

Prawo do wyrażania swoich przekonań jest zapisane w prawie do wolności wypowiedzi, które jest podstawowym prawem człowieka. Nawet jeśli dana osoba nie wyrażała wcześniej swoich przekonań publicznie, nie można oczekiwać od niej, że będzie milczeć na ich temat. W szczególności nie można oczekiwać, że zatai lub będzie zatajać swoje przekonania, aby uniknąć narażenia się na potencjalne prześladowania w przypadku powrotu ⁽¹⁴⁾.

1.3.3. Przypisane przekonania polityczne

Domniemane przekonania polityczne to przekonania, które podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje wnioskodawcy. Wnioskodawca nie musi ich tak naprawdę posiadać, ani nie musi zrobić nic, co doprowadziłoby do uznania, że posiada przypisywane mu przekonania polityczne. Wystarczy, że podmiot dopuszczający się prześladowania odnosi wrażenie, że wnioskodawca ma takie przekonania, lub w inny sposób mu je przypisuje.

Istnieją różne powody, dla których podmiot dopuszczający się prześladowania mógłby przypisać wnioskodawcy przekonania polityczne. Ogólnie rzecz biorąc, albo działania, albo zaniechania wnioskodawcy prowadzą do tego, że podmiot dopuszczający się prześladowania kojarzy go z określonymi przekonaniem politycznymi. Takie przypisanie może jednak wynikać również z innych cech wnioskodawcy, na przykład jego statusu lub przynależności do określonej grupy.

Poniżej przedstawiono kilka przykładowych czynników, które mogą przyczynić się do przypisania wnioskodawcy przekonań politycznych przez podmiot dopuszczający się prześladowania. W niektórych sytuacjach, w zależności od charakteru ustroju i poczucia zagrożenia w danym momencie, takie czynniki mogą same w sobie prowadzić do przypisania

⁽¹⁴⁾ Jest to zgodne z uzasadnieniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) dotyczącym ukrywania swojego wyznania lub swojej orientacji seksualnej, które można uznać za mające zastosowanie odpowiednio do wyrażania przekonań politycznych. Zob. następujące wyroki. Wyrok TSUE z dnia 5 września 2012 r. w sprawie *Bundesrepublik Deutschland przeciwko Y i Z*, C-77/11 i C-99/11, EU:C:2012:518. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu \(EUAA\)](#). Wyrok TSUE z dnia 7 września 2013 r. w sprawie *Minister voor Immigratie en Asiel przeciwko X i Y oraz Z przeciwko Minister voor Immigratie en Asiel*, sprawy połączone C-199/12 do C-201/12, ECLI:EU:C:2013:720. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#). Zob. też UNHCR, *Submission by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees in case numbers 201701423/1/V2, 201704575/1/V2 and 201700575/1/V2 before the Council of State* [Przekazanie informacji przez Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców w sprawach nr 201701423/1/V2, 201704575/1/V2 i 201700575/1/V2 przed Radą Stanu], 28 lutego 2018 r. Należy zwrócić uwagę, że 2 marca 2022 r. Raad van State (rada stanu w Niderlandach) złożył do TSUE wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w tym przedmiocie. Zadane pytanie prejudycjalne nie zostało jeszcze rozpatrzone, a sąd zarejestrował je jako [sprawę nr C-151/22](#). Wyrok zostanie zamieszczony w [bazie orzecznictwa EUAA](#), gdy tylko TSUE zajmie stanowisko w sprawie przedstawionych pytań.

przekonań politycznych. W innych przypadkach mogą być elementem przyczyniającym się do takiego przypisania.

Należy zauważyć, że przypisywanie przekonań politycznych czasami pokrywa się z innymi podstawami określonymi w konwencji, na przykład gdy podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje danej osobie określone przekonania polityczne ze względu na jej przynależność do grupy etnicznej lub religijnej, która tradycyjnie ma określoną przynależność polityczną (zbieżność z podstawą dotyczącą rasy lub wyznania). Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji [Analiza prawna](#).

(a) Przewidywany, odosobniony lub oportunistyczny udział w działaniach politycznych

Podmiot dopuszczający się prześladowania może przypisać wnioskodawcy przekonania polityczne, ponieważ zaangażował się on w jakąś formę działania politycznego, nawet jeśli nie wynikało to z rzeczywiście posiadanych przekonań politycznych. Na przykład wnioskodawca mógł raz towarzyszyć znajomemu w proteście politycznym, w ramach przysługi lub dla towarzystwa, a nie z powodu wewnętrznego przekonania. Podobnie ktoś mógł uczestniczyć w spotkaniu politycznym z czystej ciekawości lub z powodów oportunistycznych (np. darmowe materiały, możliwość nawiązania kontaktów), przy czym za tym działaniem nie stały żadne prawdziwe przekonania polityczne. W kontekście wniosków o udzielenie ochrony *sur place* wnioskodawca może postrzegać swoje uczestnictwo w życiu politycznym jako możliwość zwiększenia szans na przyznanie mu ochrony międzynarodowej (zob. sekcja [Przekonania polityczne wyrażone sur place](#)).

(b) Brak przynależności do partii rządzącej, gdy taka przynależność jest obowiązkowa

W niektórych ustrojach politycznych kontrola państwa jest tak daleko posunięta, że całe społeczeństwo funkcjonuje wokół poglądów partii rządzącej. W takich ustrojach praca na rzecz państwa wymaga na przykład wykazania lojalności wobec partii rządzącej. Najczęstszym obowiązkiem jest obowiązek, aby każda osoba chcąc pracować na rzecz państwa została członkiem partii rządzącej i przyrzekła jej lojalność. Poza tym dana osoba może być zmuszana do wzięcia udziału w jakichś zorganizowanych działaniach lub do działania na żądanie partii. W takich sytuacjach odmowa udziału w niektórych zadaniach lub działaniach lub odmowa przyrzeczenia lojalności mogą być postrzegane jako wyrażanie przekonań politycznych. Można uznać, że jest to mentalność antyreżimowa. Nie mają znaczenia rzeczywiste motywacje (moralne, religijne, polityczne, praktyczne, rodzinne itp.) odmowy lojalności lub odmowy poddania się obowiązkom narzuconym przez dany ustrój. Istotne jest to, jak podmiot dopuszczający się prześladowania odbiera taką odmowę.

(c) Kontakt z zagranicznymi władzami lub organizacjami

W niektórych krajach fakt posiadania kontaktów (w obecnej chwili lub w przeszłości) z zagranicznymi władzami lub organizacjami, a nawet prywatnymi przedsiębiorstwami, może być uznany przez podmiot dopuszczający się prześladowania za formę antyreżimowej mentalności, a nawet zdradę, niezależnie od rzeczywistych motywacji wnioskodawcy. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy władze danego ustroju są szczególnie podejrzliwe wobec obcych wpływów i czują, że takie wpływy mogłyby podważyć ich autorytet. Należy zauważyć,

że kontakt z zagranicznymi władzami, organizacjami lub przedsiębiorstwami często wiąże się z posiadaniem dostępu do funduszy, co może spotęgować wrażenie, że istnieje zagrożenie dla rządu.

Na przykład z perspektywy podmiotu dopuszczającego się prześladowania praca w kraju pochodzenia na rzecz przedsiębiorstw zagranicznych lub organów zagranicznych (jak w przypadku tłumaczy ustnych, ochroniarzy, kontrahentów cywilnych, administratorów i personelu logistycznego itp.) może być uznana za posiadanie przekonań politycznych. Ubieganie się o ochronę międzynarodową⁽¹⁵⁾ lub powrót z zagranicy (np. z Europy) po dłuższym czasie również może zwrócić uwagę potencjalnego podmiotu dopuszczającego się prześladowania, który może uznać, że wnioskodawca przebywał za granicą w celu prowadzenia kompromitującej działalności (np. działalności antyreżimowej lub działalności w imieniu lub na zlecenie władz obcego państwa). W innych przypadkach osoby powracające mogą być postrzegane jako „ulegające wpływowi zachodu” (zob. sekcja [Przekonania polityczne przypisywane z powodu \(nielegalnego\) pobytu za granicą](#)). Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji, gdy stosunki między władzami państwa pochodzenia a władzami państwa przyjmującego są napięte, a tym bardziej, gdy stosunki te zostały zawieszono.

(d) Przynależność do określonej rodziny

Jeśli wnioskodawca należy do rodziny, co do której podmiot dopuszczający się prześladowania wie, że ma ona określoną przynależność polityczną, cała rodzina może być postrzegana jako posiadająca takie przekonania polityczne. W niektórych krajach na przykład nazwiska rodowe kojarzone są z partiami lub zapatrywaniami politycznymi. Podmiot dopuszczający się prześladowania może również zakładać, że członkowie rodziny znanego polityka lub członka organizacji będą go wspierać i tym samym podzielać jego przekonania polityczne. W rezultacie ci członkowie rodziny mogą być kojarzeni przez podmiot dopuszczający się prześladowania z tymi samymi przekonaniami politycznymi, nawet jeśli więź ta ma charakter ściśle rodzinny (zob. sekcja [Członkowie rodziny](#)).

(e) Działalność zawodowa lub społeczna

Utworzenie stowarzyszenia o czysto obywatelskim lub humanitarnym celu (zapewnienie wsparcia dla ludności, np. przez programy żywnościowe lub edukacyjne) może być postrzegane jako wyrażanie przekonań politycznych, w zależności od kontekstu społecznego.

(f) Pochodzenie z określonego obszaru

Miejsce zamieszkania lub pochodzenia może również skłonić podmiot dopuszczający się prześladowania do przypisania wnioskodawcy danych przekonań politycznych. Pochodzenie z określonego regionu, miasta lub okolicy bądź zamieszkiwanie w nich, czy też przeniesienie miejsca zamieszkania do określonego obszaru, może być uznane przez podmiot dopuszczający się prześladowania za oznakę skłonności politycznych, być może dlatego, że to miasto lub okolica są siedzibą opozycji lub z powodu silnych uprzedzeń, jakie podmiot dopuszczający się prześladowania ma stosunku do osób mieszkających w tej okolicy.

⁽¹⁵⁾ Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO), *Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa*, grudzień 2016 r., s. 46.

(g) Działalność twórcza

Mimo że działalność twórcza (literatura, w tym poezja, sztuki widowiskowe, plastyczne itp.) może niekiedy prowadzić do wyrażania przekonań politycznych, to nie zawsze tak jest. Artysta może nie mieć intencji politycznych, ale jego dzieło może być interpretowane pod kątem politycznym, zwłaszcza jeśli dotyczy tematów społecznych. Dotyczy to zwłaszcza krajów, w których ekspresja artystyczna jest ujęta w ścisłe ramy lub w których niektóre jej formy są zakazane lub traktowane z podejrzliwością. W niektórych krajach określone formy ekspresji artystycznej mogą być nawet uznane za akt sprzeciwu wobec władzy i jej zasad.

(h) Urzędnicy służby cywilnej oraz członkowie organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości

Podmioty niepaństwowe mogą przypisywać przekonania polityczne przedstawicielom państwa, gdy ci uosabiają ich przeciwnika. W takich sytuacjach urzędnicy państwowi, wojskowi, oficerowie policji itp. mogą zostać uznani za podzielających przekonania polityczne władzy, którą reprezentują, w zależności od kraju pochodzenia.

Podobnie władze nowego ustroju mogą przypisywać przedstawicielom dawnych władz idee i przekonania, które były ideami i przekonaniami wypartego ustroju.

Najważniejsze kwestie, o których należy pamiętać

- To, czy dane przekonania są „polityczne”, należy oceniać w ich kontekście kulturowym, społecznym, prawnym i politycznym. Głównym czynnikiem tej oceny jest rodzaj ustroju politycznego, w którym wyznaje się lub wyraża dane przekonania. Inne parametry to stopień, w jakim interes prywatny lub publiczny motywuje do posiadania danych przekonań, oraz charakter i cele wszelkich niepaństwowych podmiotów dopuszczających się prześladowania. Ważnym parametrem jest również znaczenie, jakie podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje tematowi, którego dotyczą przekonania.
- Istnieje wiele różnych sposobów wyrażania przekonań politycznych, w tym formalna i nieformalna przynależność do organizacji, przynależność do ruchów nieformalnych oraz indywidualne formy wyrażania przekonań.
- Mogą istnieć uzasadnione powody, dla których wnioskodawca nie wyrażał wcześniej swoich przekonań politycznych w kraju pochodzenia. Dlatego niewyrażone przekonania polityczne również mogą być podstawą prześladowań.
- Istnieje wiele sytuacji, w których, na podstawie działań i zaniechań wnioskodawcy lub innych jego cech, przekonania polityczne mogą zostać przypisane przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

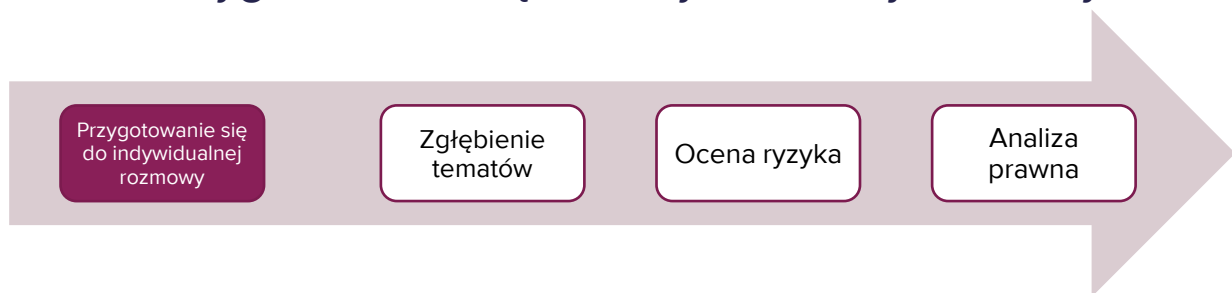

2. Ocena wniosków związanych z przekonaniem politycznym w praktyce

Celem tego rozdziału jest przedstawienie niezbędnych kroków, jakie podczas rozpatrywania sprawy powinien poczynić urzędnik prowadzący postępowanie, aby ocenić wnioski, których podstawą są przekonania polityczne.

2.1. Przygotowanie się do indywidualnej rozmowy

Gromadzenie informacji jest kluczowym etapem właściwej oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i jest procesem ciągłym w trakcie rozpatrywania sprawy. Nowe informacje mogą pojawić się w każdym momencie tego procesu, od chwili złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej aż do przeprowadzenia oceny ryzyka. Na przykład, jeśli podczas indywidualnej rozmowy pojawią się nowe, nieprzewidziane informacje, trzeba będzie przeanalizować te nowe informacje, ponownie rozważyć poprzednie informacje w świetle nowych informacji i odpowiednio dostosować rozmowę. Dlatego też gromadzenie informacji wymaga umiejętności reagowania, otwartości i umiejętności dostosowania się.

Etap przygotowawczy (przygotowanie się do indywidualnej rozmowy) obejmuje zazwyczaj dwa aspekty: gromadzenie informacji z akt sprawy oraz gromadzenie informacji o kraju pochodzenia (IKP).

W przypadku wniosków związanych z przekonaniem politycznym istotne będzie dotarcie do sedna sprawy wnioskodawcy. Ma to na celu określenie indywidualnej sytuacji, okoliczności i profilu politycznego wnioskodawcy. Kwestię tę omówiono w sekcji [Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy](#).

2.1.1. Informacje z akt sprawy

Aby dobrze się przygotować, należy zapoznać się ze wszystkimi dostępnymi informacjami z akt sprawy. Co do zasady, będzie można oprzeć się na informacjach, które zgromadzono podczas procesu rejestracji: wstępnych ustnych oświadczeniach wnioskodawcy lub pisemnych oświadczeniach dotyczących przedmiotu jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz dowodach w postaci dokumentów przedstawionych przez wnioskodawcę.

W zależności od praktyki krajowej w zakresie gromadzenia informacji podczas rejestracji, można zapoznać się z wszelkimi powiązaniem wnioskodawcy z dowolnym ruchem politycznym, przekonaniem wnioskodawcy oraz podstawowymi elementami jego obaw z

powodu (domniemanych) przekonań politycznych. Może być wiele powodów, dla których pewne informacje są niedostępne na tym etapie, ale brakujące informacje nie powinny mieć wpływu na kolejne etapy procesu.

Może się zdarzyć, że w aktach sprawy znajdują się już dowody w postaci dokumentów lub inne dowody przedstawione przez wnioskodawcę na wczesnych etapach postępowania. Dowody te mogą być przedstawione w różnych formatach, takich jak nagrania wideo, karty członkowskie, zeznania, zaświadczenia z partii lub organizacji politycznych, karty składowe, i mogą to być oryginały lub kopie.

Informacje zgromadzone z akt mogą dać **wstępną** wskazówkę co do **profilu politycznego** wnioskodawcy. To pozwoli przystąpić do bardziej ukierunkowanego wyszukiwania odpowiednich IKP i dokonać pierwszej oceny dowodów, które zostały już przedłożone ⁽¹⁶⁾.

2.1.2. Informacje o kraju pochodzenia

Gromadzenie IKP musi być powiązane z konkretnym profilem wnioskodawcy. Tak więc podejście oraz zakres i szczegółowość wyszukiwania będą się różnić w zależności od dostępności informacji. Istnieją cztery główne cele gromadzenia informacji na temat kontekstu politycznego w kraju pochodzenia ⁽¹⁷⁾.

- Po pierwsze, pozwalają one zapoznać się z **ogólną sytuacją polityczną** w kraju pochodzenia wnioskodawcy, jak również z sytuacją w zakresie bezpieczeństwa i praw człowieka lub otoczenia społeczno-gospodarczego.
- Po drugie, umożliwią uzyskanie istotnych i adekwatnych informacji, które będą podstawą późniejszej **oceny wiarygodności** deklarowanego profilu politycznego wnioskodawcy (wiarygodność zewnętrzna).

Przykład

Jeśli wnioskodawca jest członkiem określonej organizacji politycznej lub ruchu politycznego, należałoby zgromadzić informacje o samej organizacji. Takie informacje mogą zawierać szczegóły dotyczące przywództwa, struktury, celu i zadań organizacji, które to szczegóły można wykorzystać podczas prowadzenia indywidualnej rozmowy, aby pomóc sobie w ocenie tego, czy wnioskodawca udowodnił, że w rzeczywistości jest członkiem organizacji i, w stosownych przypadkach, pełnił deklarowaną przez siebie funkcję.

- Po trzecie, badanie IKP oznacza znalezienie odpowiednich i adekwatnych informacji w celu oceny elementów, które uzasadniają lub nie **potrzebę ochrony międzynarodowej** wnioskodawcy **w oparciu o jego (domniemane) przekonania polityczne**. Obejmuje to uzasadnioną obawę wnioskodawcy przed prześladowaniem, w tym przyszłe ryzyko jego wystąpienia, różne rodzaje krzywd, szczególne aspekty podstaw ochrony międzynarodowej, masową przemoc, możliwości uzyskania ochrony, zastosowanie koncepcji alternatywy ochrony wewnętrznej.

⁽¹⁶⁾ Więcej ogólnych wskazówek można znaleźć w *Poradniku praktycznym EASO: Przesłuchanie*, grudzień 2014 r., sekcja 1.2.1.

⁽¹⁷⁾ Zob. również *Poradnik praktyczny EASO dotyczący wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia przez urzędników prowadzących postępowania w sprawach wniosków o udzielenie azylu*, grudzień 2020 r., s. 19–20.

Jeśli na podstawie akt sprawy można zidentyfikować przekonania polityczne wnioskodawcy, na przykład dzięki jego przynależności do organizacji politycznej lub ruchu politycznego, należy zgromadzić IKP w sposób opisany powyżej. Stopień ryzyka zależy od szczególnych okoliczności w konkretnym kraju ⁽¹⁸⁾. W związku z tym ocena wniosków związanych z przekonaniem politycznym wymaga zgromadzenia odpowiednich i aktualnych IKP, które pozwolą na uzyskanie kompleksowego zrozumienia sytuacji.

- Ponadto wyszukiwanie IKP pozwala poznać potencjalne podstawy **wykluczenia**.

W przypadku gdy IKP nie są jeszcze dostępne, może być konieczne zlecenie przygotowania lub samodzielne wyszukanie informacji istotnych z punktu widzenia wniosku ⁽¹⁹⁾. Należy pamiętać, że kluczowe znaczenie ma ocena źródeł, w których wyszukiwane są IKP. Należy zadbać o to, by dysponować informacjami z różnych punktów widzenia. Korzystając z mediów społecznościowych jako źródła informacji, należy mieć świadomość, że ich treść może wprowadzać w błąd.

Brak IKP niekoniecznie oznacza, że dany fakt lub dane zdarzenie nie miało miejsca. Brak IKP może wynikać na przykład z ograniczonego dostępu do informacji w kraju pochodzenia lub mniejszej skali i znaczenia wydarzenia. W związku z tym brak IKP nie powinien sam w sobie prowadzić do negatywnych ustaleń dotyczących wiarygodności ⁽²⁰⁾. Akta sprawy nie zawsze dostarczą szczegółowych informacji niezbędnych do bardziej strategicznego i zorganizowanego przygotowania się do indywidualnej rozmowy. Poniższe tematy mogą służyć jako ogólne punkty wyjścia do tego, które IKP należy wyszukać, aby przygotować się do indywidualnej rozmowy dotyczącej przekonań politycznych.

Poniższe tematy podano jako przykłady, które mogą być pomocne w gromadzeniu informacji. Wykazu **nie** powinno się jednak uważać za **wyczerpujący**. Nie należy również uważać tych tematów za istotne w każdej sprawie, ponieważ stopień szczegółowości, w jaki można się zagłębić, będzie zależał od ilości informacji już dostępnych w aktach sprawy.

- Występowanie złego traktowania ze względu na przekonania polityczne ⁽²¹⁾.
- Rodzaje przekonań i zachowań, które dany ustrój lub inne potencjalne podmioty dopuszczające się prześladowania uznają za wyrażanie nieprzychylnych przekonań politycznych.
- Określenie potencjalnych grup lub osób zagrożonych w związku z przekonaniem politycznym.
- Określenie potencjalnych podmiotów dopuszczających się prześladowania (np. państwo, podmioty niepaństwowe).

⁽¹⁸⁾ Jak wyszczególniono w Definiowanie przekonań politycznych – zasady ogólne i podstawa prawna, to, co stanowi przekonania polityczne, należy ocenić w kontekście kulturowym, społecznym, prawnym i politycznym, w którym te przekonania (domniemane lub nie) istnieją.

⁽¹⁹⁾ EASO, Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego, marzec 2015 r., sekcja 1.3.2.2. „Informacje o kraju pochodzenia (IKP)” (aktualizacja wkrótce).

⁽²⁰⁾ EASO, Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego, marzec 2015 r., sekcja 1.3.2.2. „Informacje o kraju pochodzenia (IKP)” (aktualizacja wkrótce).

⁽²¹⁾ Jeśli informacje zawarte w aktach dotyczą przekonań politycznych wnioskodawcy, wyszukiwane IKP dotyczyłyby tych konkretnych przekonań politycznych. Dotyczy to w równym stopniu wszystkich punktów zamieszczonych w wykazie.

- Istotne wydarzenia polityczne i ich skutki (zwłaszcza jeśli są związane z organizacją lub nieformalnym ruchem, w których działalność wnioskodawca jest rzekomo zaangażowany).
- Przegląd ustawodawstwa i polityki związanej z przekonaniem politycznym oraz ich zastosowanie w praktyce. Jeżeli działania związane z wyrażaniem przekonania politycznego uznaje się za przestępstwa, gromadzenie informacji powinno również koncentrować się na tym, jak przepisy te stosuje się w praktyce.
- Jeżeli wnioskodawca powołuje się na przypisywane mu przekonania polityczne, należy ustalić występowanie przypisywania przekonania politycznego i jego zakres. Czy określonym grupom, takim jak te wymienione w sekcji Przypisane przekonania polityczne, przypisuje się pewne przekonania polityczne? Czy wnioskodawca należy do takiej grupy?
- Występowanie politycznie umotywowanego ścigania i karania.
- Działalność w zakresie monitorowania i możliwości podmiotu dopuszczającego się prześladowania (w kraju pochodzenia i za granicą).
- Informacje praktyczne dotyczące organizacji politycznej, jeśli wnioskodawca twierdzi, że wyznawał idee konkretnej organizacji: cele, funkcjonowanie, hierarchia, logo, hasło, historia, spojrzenie władz na organizację, sposoby działania itp.

Powiązane narzędzie EUAA

Poradnik praktyczny dotyczący wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia przez urzędników prowadzących postępowania w sprawach wniosków o udzielenie azylu

Ten poradnik praktyczny zawiera informacje, jak korzystać z IKP na różnych etapach rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym na etapie oceny wiarygodności. Oprócz bardziej szczegółowych informacji na temat wykorzystania IKP do oceny wiarygodności w poradniku można znaleźć informacje na temat tego, czym są dokładne i adekwatne IKP lub IKP, które są aktualne i gromadzone z różnych źródeł.

2.1.3. Wytyczne dla poszczególnych krajów

Wytyczne dla poszczególnych krajów mogą pomóc w skierowaniu uwagi na kluczowe kwestie i odpowiednim dostosowaniu strategii prowadzenia indywidualnej rozmowy.

Oprócz wszelkich dostępnych wytycznych krajowych dotyczących poszczególnych krajów urzędnik prowadzący postępowanie powinien zapoznać się z dostępnymi wytycznymi EUAA dla odpowiednich krajów⁽²²⁾, zgodnie z art. 11 ust. 3 rozporządzenia ustanawiającego EUAA⁽²³⁾. Na podstawie wspólnej analizy sytuacji w danym kraju pochodzenia przez urzędników wyższego szczebla z państw UE+ wytyczne dla poszczególnych krajów zawierają wskazówki dotyczące sposobu oceny powszechnie spotykanych profili (w tym profili, które mają związek

⁽²²⁾ Wszystkie wytyczne EUAA dla poszczególnych krajów są dostępne w internecie pod adresem: (<https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/country-guidance>).

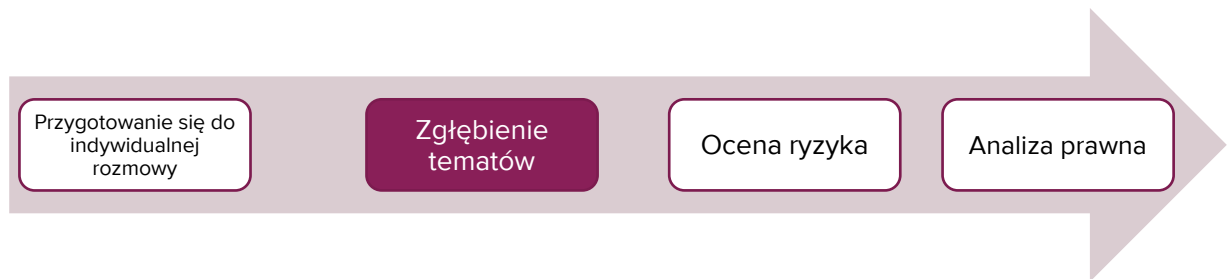
⁽²³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303 z dnia 15 grudnia 2021 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu i uchylające rozporządzenie (UE) nr 439/2010 (Dz.U. L 468/1 z 30.12.2021).

z podstawą dotyczącą przekonań politycznych) w odniesieniu do kwalifikowania do objęcia ochroną międzynarodową. W zależności od kraju odpowiednie sekcje mogą obejmować tematykę dotyczącą przeciwników politycznych, dziennikarzy, urzędników państwowych poprzedniej władzy, osób powiązanych z zagranicznymi organizacjami i innych profili, które mogą zostać uznane za wykazujące uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu przekonań politycznych (często powiązanych z innymi podstawami, np. wyznaniem). UNHCR ⁽²⁴⁾ również publikuje podobne materiały zawierające wytyczne dla poszczególnych krajów, takie jak wytyczne dotyczące kwalifikowalności i informacje na temat ochrony międzynarodowej.

2.2. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

W tej sekcji omówiono istotne tematy, które należy zgłębić podczas indywidualnej rozmowy w ramach rozpatrywania wniosków wynikających z przekonań politycznych. Przedstawione tematy nie mają charakteru wyczerpującego, ponieważ każdy wniosek rozpatruje się indywidualnie i w trakcie indywidualnej rozmowy może zaistnieć potrzeba zgłębienia dalszych lub innych tematów.

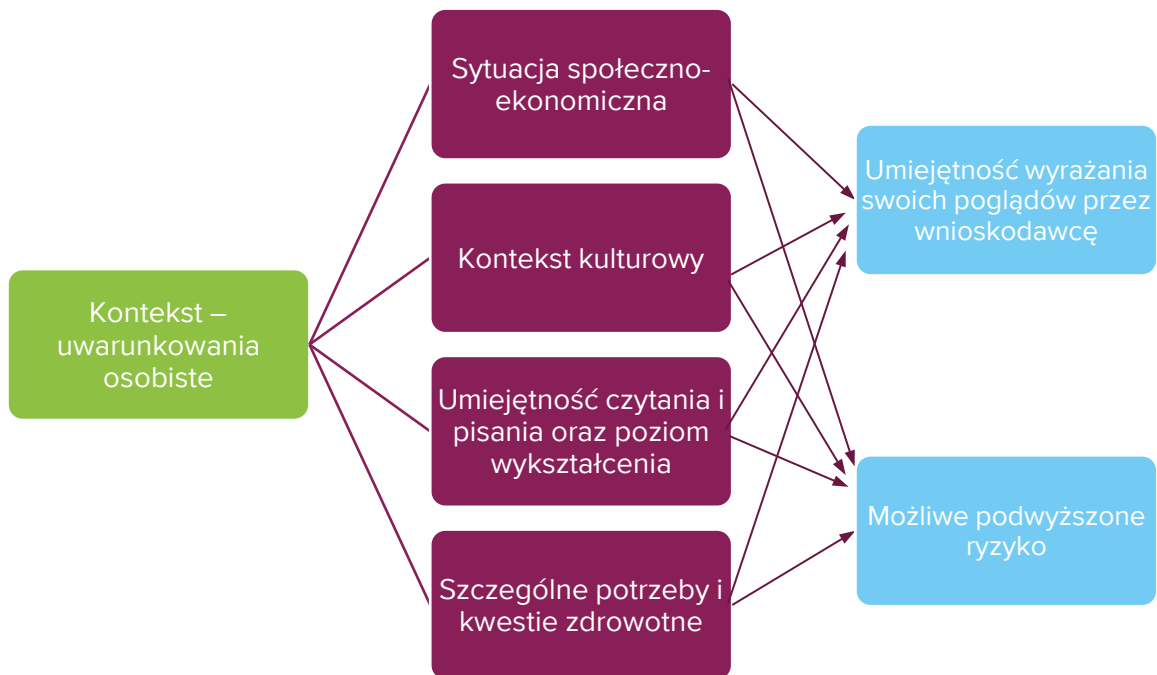
2.2.1. Zbadanie indywidualnej sytuacji i uwarunkowań osobistych wnioskodawcy

Przed omówieniem szczegółowych tematów związanych z przekonaniami politycznymi wnioskodawcy pierwszym etapem indywidualnej rozmowy powinno być określenie indywidualnej sytuacji i uwarunkowań osobistych wnioskodawcy, na przykład sytuacji społeczno-ekonomicznej i kontekstu kulturowego, poziomu wykształcenia, umiejętności czytania i pisania, szczególnych potrzeb i kwestii zdrowotnych.

⁽²⁴⁾ Wszystkie podręczniki i poradniki UNHCR-u są dostępne w internecie pod adresem: (<https://www.unhcr.org/search?comid=4a2789926&cid=49aea93ae2&tags=GIP>).

Wykres 1. Indywidualna sytuacja i uwarunkowania

Celem jest zrozumienie zdolności wnioskodawcy do wyrażania swoich poglądów oraz ustalenie oczekiwań, jakie można mu postawić przy rozpatrywaniu spraw związanych z przekonaniami politycznymi i działalnością polityczną. Ogólnie rzecz biorąc, jest mało prawdopodobne, aby niepiśmienny wnioskodawca o bardzo niskim statusie społeczno-ekonomicznym i o niewielkim lub żadnym wykształceniu był w stanie przedstawić szczegółową i dogłębną relację na temat swoich przekonań politycznych, działalności, roli i obowiązków bądź struktury organizacji lub ruchu politycznego, których jest członkiem lub które popiera, a także ich wartości, celów i przeznaczenia. Zatem ustalenie zdolności wnioskodawcy do wyrażania swoich poglądów ma również fundamentalne znaczenie dla późniejszej oceny wiarygodności.

Jednocześnie sytuacja i uwarunkowania osobiste mogą wskazywać na podwyższone (lub obniżone) ryzyko prześladowania lub doznania poważnej krzywdy. Na przykład, w zależności od sytuacji w kraju pochodzenia, działacz polityczny, który należy do rodziny o silnej reputacji politycznej, może być narażony na większe ryzyko prześladowań niż działacz, który nie pochodzi ze znanej rodziny. W związku z tym sytuacja i uwarunkowania osobiste wnioskodawcy mogą wpłynąć na ocenę ryzyka (zob. sekcja [Odpowiednie uwarunkowania osobiste](#)).

2.2.2. Analiza profilu politycznego wnioskodawcy

W przypadku gdy wnioskodawca twierdzi, że obawia się złego traktowania ze względu na swoje przekonania polityczne, należałoby zgromadzić informacje na temat profilu politycznego wnioskodawcy, przeanalizować i określić ten profil. Profil polityczny obejmuje zazwyczaj przekonania polityczne, działalność polityczną, poziom zaangażowania i stopień narażenia wnioskodawcy, a zatem dostarczy podstawowych informacji niezbędnych do przeprowadzenia oceny wiarygodności i oceny ryzyka na dalszym etapie procesu. W związku z tym analiza i określenie profilu politycznego wnioskodawcy ma fundamentalne znaczenie.

W przypadku wnioskodawców mających określone przekonania polityczne, należy przeanalizować osobiste przekonania wnioskodawcy i osobiste motywacje, które doprowadziły go do przyjęcia określonych przekonań politycznych.

(a) **Osobiste przekonania i motywacje wnioskodawcy**

Przekonania polityczne to przekonania dotyczące charakteru, polityki lub praktyk państwa lub podmiotu, który może, zgodnie z prawem lub w inny sposób, sprawować funkcje społeczne lub wykonywać władzę (zob. sekcja [Czym są przekonania polityczne w kontekście ochrony międzynarodowej?](#)). W związku z tym może istnieć także szerszy i głębszy aspekt dotyczący przekonań politycznych odnoszący się do bardziej abstrakcyjnych rozważań.

Ważnym aspektem, który należy przeanalizować, jest motywacja wnioskodawcy i jego rozważania dotyczące idei politycznej lub ruchu politycznego, które rzekomo popiera. Wnioskodawca, przez pryzmat swoich przekonań politycznych, powinien przyjrzeć się społeczeństwu w kraju pochodzenia i dokonać jego analizy, a także określić, jakie dostrzega w nim wady i przedstawić wizję alternatywnego społeczeństwa. Należy uświadomić wnioskodawcy, jak ważne jest opisanie i wyjaśnienie swojej idei politycznej w sposób refleksyjny.

Analiza tego, jak posiadanie przekonań politycznych przejawia się w codziennym życiu wnioskodawcy, jakie znaczenie ma dla niego tożsamość polityczna i jak ważna jest dla niego ekspresja polityczna, może również spełniać cel związany z oceną rozważań wnioskodawcy.

Wyjaśnienie motywacji i idei politycznych **nie ogranicza się** jednak **do wyjaśniania ideologii w sposób odpowiednio uzasadniony i spójny**. Motywacja polityczna może być równie dobrze inspirowana na przykład bezpośrednimi emocjonalnymi lub wręcz impulsywnymi reakcjami na nadużycia popełniane wobec członków rodziny lub innych osób, z którymi wnioskodawca może się identyfikować.

Zbadanie motywów, jakimi kieruje się wnioskodawca, przyjmując określone przekonania polityczne, pozwala na późniejszym etapie procesu ocenić **szczerść i wiarygodność** deklarowanych przez niego przekonań politycznych.

Przykład

W kraju, w którym samo wyznawanie danej idei może wiązać się z poważnym ryzykiem, sposób, w jaki ukształtowały się przekonania polityczne oraz powód ich zaistnienia, może być wskazówką co do szczerści lub stopnia zaangażowania. Zazwyczaj bardziej prawdopodobne jest, że posiadanie i forsowanie nieprzychylnych przekonań politycznych w kraju represyjnym zostanie uznane za świadome działanie i przemyślaną decyzję, ponieważ wiąże się z ryzykiem i ma istotny wpływ na życie danej osoby. W związku z tym od wnioskodawcy można zasadniczo oczekiwać, że w sposób krytyczny przedstawi szczegółowe i wyczerpujące uzasadnienie posiadania określonych przekonań politycznych, a także szczegółowo i wyczerpująco przedstawi te przekonania polityczne.

W niektórych przypadkach do wyrażania swoich przekonań politycznych skłania silne przeświadczenie o niewłaściwym postępowaniu, do którego dochodzi w kraju pochodzenia, niekiedy w połączeniu z negatywnymi doświadczeniami osobistymi. Wnioskodawca mógł

wychować się w regionie, w którym praw mniejszości, do której należał, odmawiano od dziesięcioleci, a jego rodzina od pokoleń angażowała się w obronę swoich praw. Wyrażanie przez wnioskodawcę przekonań politycznych swojej rodziny może być w tym przypadku czymś naturalnym i być spowodowane wychowaniem w takim środowisku.

W innych przypadkach powody posiadania przekonań politycznych mogą być nieoczywiste i niejasne lub nie opierać się na silnym osobistym przeświadczeniu, a wnioskodawca może nie uczestniczyć w żadnych działaniach związanych z określonymi przekonaniami politycznymi. Wnioskodawca mógł przeczytać ulotkę i zdecydować się na przyjęcie przekonań politycznych w kraju, w którym ich wyznawanie wiąże się ze znacznym ryzykiem prześladowań. W takich przypadkach konieczna jest dalsza analiza, ponieważ, biorąc pod uwagę wysokie ryzyko złego traktowania, wydaje się, że jest to decyzja podjęta lekkomyślnie.

Co do zasady, im większy **poziom zaangażowania**, przeświadczenia i działalności politycznej, tym bardziej oczekuje się od wnioskodawcy, że będzie w stanie przedstawić swoje przekonania polityczne. Oczywiście w niektórych przypadkach oczekiwania powinny być niższe, na przykład jeśli wnioskodawca jest osobą niepiśmienną, słabiej wykształconą i był jedynie sympatykiem organizacji politycznej, a nie angażował się w żadną działalność.

Przykłady tematów związanych z motywacją, które należy zgłębić,

- Powody wyznawania danej idei politycznej w sposób autorefleksyjny.
 - Co przyczyniło się do ukształtowania przekonań politycznych?
 - W jaki sposób ukształtowały się te przekonania?
 - Motywacja do przyjęcia takich przekonań.
- Wnioskodawcę należy poprosić o przedstawienie danej idei politycznej w sposób autorefleksyjny.
- W jaki sposób posiadanie przekonań politycznych przejawia się w codziennym życiu wnioskodawcy? Jakie znaczenie ma dla wnioskodawcy tożsamość polityczna i jaką wagę przykładada do wyrażania przez siebie przekonań politycznych?

(b) Znajomość szerszego kontekstu politycznego: struktury, przepisy, wydarzenia

Można przyjąć, że opuszczenie kraju pochodzenia z obawy przed prześladowaniem ze względu na przekonania polityczne wiąże się z pewnym poziomem świadomości i wiedzy o ryzyku związanym z posiadaniem takich przekonań politycznych. Ta świadomość może się przejawiać na różne sposoby. Ta część indywidualnej rozmowy powinna dotyczyć przede wszystkim aspektów autorefleksyjnych. Nawet jeśli wnioskodawca nie był osobiście narażony na problemy lub zagrożenia w przeszłości, zazwyczaj oczekuje się od niego posiadania wiedzy na temat różnych podmiotów (takich jak społeczeństwo, państwo, grupy pozarządowe) i ich reakcji wobec osób posiadających takie same przekonania polityczne jak wnioskodawca.

Chodzi o skłonienie wnioskodawcy do zastanowienia się, dlaczego miałby być zagrożony i na czym opiera ten wniosek.

Poniżej znajduje się niewyczerpujący wykaz tematów, na których warto się skupić, a które mogą być pomocne przy ocenie świadomości wnioskodawcy.

Przykłady tematów związanych ze znajomością szerszego kontekstu politycznego, które należy zgłębić

- Przepisy dotyczące wolności wypowiedzi.
- Szczególne przepisy prawa dotyczące przekonań politycznych lub działalności politycznej wnioskodawcy oraz traktowania takich przekonań i działalności:
 - w zależności od stopnia zaangażowania wnioskodawcy i jego poziomu wykształcenia, można by oczekiwać, że posiada on wiedzę na temat odpowiednich przepisów prawnych, na przykład dotyczących nielegalnej działalności w kraju pochodzenia.
- Rozpatrywanie tych spraw przez sądy, jeśli dochodzi do prześladowań ze strony państwa.
- Możliwość uzyskania ochrony ze strony organów ścigania, jeśli podmiotem dopuszczającym się prześladowania nie jest państwo:
 - jeśli istnieje taka możliwość, skuteczność tej ochrony oraz dostęp wnioskodawcy do niej;
 - jeśli nie ma takiej możliwości, powody wyciągnięcia takiego wniosku.

(c) Przynależność do organizacji politycznej (działalność, wiedza)

Na wyrażane przekonania polityczne składa się formalna lub nieformalna przynależność do określonych organizacji politycznych oraz nieformalne wyznawanie idei politycznych bądź przynależność do nieformalnych ruchów (zob. sekcja [Wyrażone przekonania polityczne](#)).

Analiza profilu politycznego wnioskodawcy będzie przebiegać nieco inaczej w zależności od tego, czy wyrazem tych przekonań była formalna, czy też nieformalna przynależność.

Przynależność formalna

Z formalną przynależnością do określonej organizacji politycznej mamy do czynienia wtedy, gdy swoje przekonania polityczne wyraża się przez przynależność do istniejącej organizacji politycznej lub przez stworzenie takiej organizacji i zostanie jej formalnym członkiem (założycielem).

Organizacja tego rodzaju może realizować ustalony projekt lub misję, a jej członkowie mogą wyznawać wspólne wartości i prowadzić działania lub kampanie mające na celu osiągnięcie lub propagowanie ustalonych celów organizacji. Może ona również mieć ustaloną strukturę, w której jeden lub więcej przedstawicieli pełni różne funkcje i obowiązki. Przykładem takich organizacji są partie i ruchy polityczne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i związki zawodowe.

Na wykresie 2 przedstawiono kilka przykładów działań, które członkowie organizacji politycznych często wymieniają we wnioskach o udzielenie azylu; niektóre z tych działań omówiono w poradniku.

Wykres 2. Przykłady działań

Jeśli chodzi o wnioskodawców, którzy twierdzą, że są **formalnymi członkami** organizacji politycznej, należy zbadać kroki poczynione w celu uzyskania członkostwa oraz szczegóły dotyczące przynależności do organizacji lub przekonań politycznych. Przykładowe tematy znajdują się w ramce poniżej.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z przynależnością do organizacji politycznej lub posiadaniem przekonań politycznych

- Kroki poczynione w celu uzyskania członkostwa.
- Szczegóły dotyczące przynależności do organizacji.
- Jak wnioskodawca po raz pierwszy dowiedział się o przekonaniach/organizacji.
- W jaki sposób wnioskodawca wszedł w posiadanie informacji na temat organizacji.
- Powody przystąpienia do organizacji.
- Gdzie odbyło się pierwsze spotkanie z przedstawicielami organizacji i jak zostało zorganizowane.
- Szczegóły dotyczące procedury przyjęcia (jeśli dotyczy) i wydawania świadectwa członkostwa.

Należy pamiętać, że jeśli posiadanie nieprzychylnych przekonań politycznych lub przynależność do organizacji wiąże się z ryzykiem, spotkania z innymi osobami prawdopodobnie nie odbyły się w sposób jawny. Jeśli wnioskodawca twierdzi, że spotkania były zorganizowane w sposób jawny w kraju represyjnym, konieczne jest dalsze zbadanie tej kwestii.

Oprócz przeanalizowania procedury przyjęcia, za istotne można uznać sprawdzenie wiedzy wnioskodawcy na temat organizacji ruchu politycznego, do którego dołączył. Należy zawsze mieć na uwadze cel takiej analizy. Jeżeli samo członkostwo w organizacji politycznej wystarczy, aby spowodować ryzyko po powrocie, istotne będzie sprawdzenie ogólnej wiedzy wnioskodawcy na temat tej organizacji. Z drugiej strony, jeśli poziom zaangażowania w działalność organizacji jest wysoki niezależnie od formalnego członkostwa, słusznym rozwiązaniem byłoby przeanalizowanie działalności wnioskodawcy w organizacji, a nie wiedzy wnioskodawcy na temat samej organizacji. Należy ocenić zasadność omawiania kolejnych tematów, a po ich omówieniu, ocenić, które z nich są bardziej istotne dla przyszłej oceny potrzeby ochrony międzynarodowej.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z wiedzą na temat organizacji politycznej

- Wiedza wnioskodawcy na temat ogólnej sytuacji politycznej w kraju pochodzenia.
- Wiedza na temat samej organizacji politycznej, na przykład:
 - celów/ideologii;
 - logo/sloganów;
 - funkcjonowania;
 - struktury i hierarchii;
 - powiązań z innymi organizacjami;
 - historii;
 - spojrzenia władz na organizację.

W tej sekcji skupiono się na tym, jak przeprowadzić indywidualną rozmowę w odniesieniu do niektórych z wyżej określonych działań. Działania te są często wymieniane we wnioskach o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych przez członków organizacji politycznych.

Od wnioskodawców twierdzących, że są jedynie **formalnymi członkami** (niepodejmującymi jakiegokolwiek działalności) organizacji politycznej w kraju, w którym członkostwo samo w sobie naraża ich na ryzyko, oczekuje się zazwyczaj wysokiego poziomu motywacji i znajomości przekonań politycznych głoszonych przez daną organizację. Od takich wnioskodawców należałoby zatem oczekiwać stosunkowo szczegółowego i autorefleksyjnego przedstawienia swoich przekonań politycznych (zob. sekcja [Osobiste przekonania i motywacje wnioskodawcy](#)), które zmotywowały ich do przyłączenia się do danej organizacji. Zazwyczaj można oczekiwać, że wnioskodawca w sposób rozsądny wyjaśni, dlaczego zdecydował się zostać członkiem (co samo w sobie wiąże się z ryzykiem), ale nie podejmuje jakiegokolwiek działalności. Można oczekiwać, że przedstawi on rozsądne i szczegółowe wyjaśnienia na temat nawiązania kontaktu z organizacją w kontekście tego ryzyka, niezależnie od swojej sytuacji i uwarunkowań osobistych. Te ostatnie mogą wpływać lub nie na zdolność wnioskodawcy do opisywania swoich doświadczeń i składania

szczegółowych wyjaśnień. Jeśli wyjaśnienia wnioskodawcy dotyczące organizacji oraz jego motywacji i przekonań politycznych są niejasne, trzeba będzie przeanalizować możliwe powody tej sytuacji.

Od wnioskodawców twierdzących, że odgrywają aktywną rolę, zazwyczaj oczekuje się również przedstawienia informacji dotyczących działań, w które byli osobiście zaangażowani.

Na przykład, jeśli wnioskodawca **rozdawał materiały promocyjne lub ulotki**, należy zadać pytania dotyczące treści samych materiałów, okoliczności, w jakich zostały one przekazane wnioskodawcy, sposobu ich późniejszej dystrybucji przez wnioskodawcę oraz tego, co wnioskodawca próbował osiągnąć dzięki dystrybucji tych materiałów. Zwykle oczekuje się od niego również wyjaśnienia swoich przekonań politycznych i motywacji w taki sposób, jak to opisano w powyższym przykładzie.

Badając **uczestnictwo w spotkaniach politycznych**, trzeba skupić się na szczegółach. Należą do nich: rola wnioskodawcy podczas spotkania (jeżeli dotyczy), miejsce spotkania, organizator; uczestnicy, przekazywane przesłania polityczne, sposób, w jakim wnioskodawca otrzymał informacje o szczegółach spotkania, takich jak miejsce i termin, oraz to, czy organizator lub wnioskodawca zastosowali jakiegokolwiek środki ostrożności (i w jaki sposób), a jeżeli tak, to jakie to były środki. Od wnioskodawców, którzy twierdzą, że brali **udział w spotkaniach politycznych**, oczekuje się na ogół stosunkowo szczegółowego opisu spotkań i towarzyszących im okoliczności, takich jak omawiane tematy, porządek obrad oraz to, czy istniały jakieś szczególne powody zorganizowania spotkania. Decyzje o udziale, w kontekście związanego z tym ryzyka, w spotkaniach politycznych, których tematem jest wyrażanie nieprzychylnych przekonań politycznych, zazwyczaj są również podyktowane motywacją, przekonaniem i zainteresowaniami.

Należy zatem skupić się na szczegółach, motywacji i autorefleksji, o których informuje wnioskodawca, niezależnie od jego sytuacji i uwarunkowań osobistych, które mogą, ale nie muszą, wpływać na jego zdolność do opisywania doświadczeń i składania szczegółowych wyjaśnień. Jeśli wnioskodawca nie jest w stanie podać szczegółów, takich jak cel spotkań bądź omawiane tematy lub przesłania, należy dalej analizować tę sprawę. Pytania, które należy zadać, obejmują sposób, w jaki wnioskodawca został poinformowany o spotkaniu i zaproszony na nie oraz przez kogo, a także rozważania wnioskodawcy dotyczące podjęcia decyzji o udziale w spotkaniach (w kontekście ryzyka).

Analizując **udział w wydarzeniach takich jak protesty**, należy sprawdzić kiedy i gdzie odbył się protest, rolę i działania wnioskodawcy, ile osób wzięło udział w proteście, kto zorganizował protest, cel protestu, czy wysunięto jakieś konkretne żądania, czy wnioskodawca został zidentyfikowany, czy wnioskodawca lub inni uczestnicy zostali poddani złemu traktowaniu, itp. Wnioskodawcę należy również poprosić o przedstawienie wyjaśnień, tak szczegółowych jak to możliwe, dotyczących tego, co miało miejsce podczas protestu z jego własnej perspektywy. Należy pamiętać, że uczestnik mógł mieć tylko ograniczony widok na protest i dlatego może nie być w stanie odpowiedzieć na niektóre z tych pytań.

Od wnioskodawców, którzy twierdzą, że pełnili **znaczącą lub wiodącą rolę** w organizacji, oczekuje się zazwyczaj bardziej szczegółowej wiedzy na temat organizacji i zadań, które wykonywali jako jej liderzy. Oczekuje się również, że będą oni w stanie przedstawić szczegółowe, wyczerpujące i autorefleksyjne wyjaśnienia dotyczące powodów wyrażania określonych przekonań politycznych. Dlatego należy zbadać stopień szczegółowości, jaki wnioskodawca może zapewnić w odniesieniu do takich kwestii jak program polityczny

organizacji oraz jej cele, założenia polityczne, hierarchia, historia i struktura. Należy również zbadać kwestie dotyczące historii wnioskodawcy w organizacji od momentu zostania członkiem do objęcia funkcji kierowniczej, a także okoliczności, w jakich wnioskodawcy powierzono funkcję kierowniczą.

Sprawdzając twierdzenie wnioskodawcy dotyczące rzekomego **organizowania spotkań**, należy zbadać charakter i szczegóły dotyczące sposobu, w jaki wnioskodawca mógł kontaktować się z członkami i rozpowszechniać informacje o tym, kiedy i gdzie odbędzie się spotkanie; planowanie i koordynację spotkań; sposób zapewniania miejsc spotkań (zwłaszcza jeśli miejsca te nie były zapewnione przez podmioty powiązane z organizacją); miejsca, w których odbywały się spotkania; oraz jakie środki ostrożności zostały zastosowane, aby na przykład upewnić się, że spotkania nie zostaną ujawnione.

Analizując akta wnioskodawców twierdzących, że **rekrutowali członków**, należy zbadać charakter ich funkcji, to w jakich okolicznościach wnioskodawca przyjął tę funkcję, w jaki sposób wnioskodawca poszukiwał nowych członków, jak identyfikował potencjalnych członków i jakie zastosowano środki ostrożności. Należy również poprosić wnioskodawcę o wyjaśnienie procesu rekrutacji: przygotowanie, pierwsze podejście, rozmowa, argumenty użyte przy rekrutacji itp.

Podczas analizowania akt wnioskodawców przydzielonych do wykonywania zadań w organizacji politycznej, które mogą **wymagać szczególnej wiedzy lub umiejętności**, może być konieczne zbadanie cech i umiejętności wnioskodawcy oraz tego, jak i dlaczego wnioskodawcy przydzielono wiodącą rolę w organizacji. Może to dostarczyć istotnych informacji niezbędnych przy ocenie wiarygodności. Istotne może być również przeanalizowanie podstawowych okoliczności, które doprowadziły do powierzenia wnioskodawcy roli kierowniczej lub szczególnych zadań.

Przynależność nieformalna

Z nieformalną przynależnością do określonych organizacji politycznych mamy do czynienia wtedy, gdy sympatyk podziela poglądy, przekonania, idee, cele itp. organizacji, ale nie jest jej formalnym członkiem. Może on być równie aktywny co formalni członkowie (lub potencjalnie bardziej aktywny).

W kontekście ochrony międzynarodowej przynależność formalna nie powinna być traktowana jako bardziej autentyczna forma wyrażania przekonań niż przynależność nieformalna.

Nieformalne wyznawanie idei politycznej lub przynależność do nieformalnych organizacji politycznych występują wtedy, gdy wyrażanie przekonań politycznych wiąże się z nieorganizowanymi, nieustrukturyzowanymi, a nawet spontanicznymi ruchami, do których można dołączyć w sposób nieformalny. Ponadto można mieć własne, odrębne, oryginalne idee i własny sposób ich wyrażania i nie muszą być one zgodne z poglądami żadnego istniejącego ruchu czy organizacji. Przykładem nieformalnej przynależności, który jest coraz bardziej powszechny, jest wykorzystywanie internetu do wyrażania przekonań politycznych, co omówiono w sekcji [Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych](#).

Istnieje wiele podobieństw między nieformalną a formalną przynależnością do określonych organizacji politycznych. Dlatego też wiele tematów, które należy zgłębić podczas

indywidualnej rozmowy, będzie podobnych do tych dotyczących formalnego członka, ponieważ należy skupić się na przekonaniach politycznych wnioskodawcy, jego działalności i stopniu zaangażowania.

Typowe działania, które można zakwalifikować jako przejaw nieformalnego wyznawania idei politycznej lub nieformalnej przynależności do ruchu politycznego, obejmują udział w demonstracjach lub wydarzeniach otwartych dla zwolenników, ale także redagowanie artykułów prasowych, prowadzenie bloga lub udział w innych **działaniach w internecie** (zob. sekcja [Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych](#)).

W zależności od tego, jak ukształtowała się dana motywacja polityczna i jakie działania prowadził wnioskodawca, zdobędzie on **wiedzę** na temat sytuacji politycznej, a przede wszystkim własnej partii lub organizacji politycznej. Wiedza na temat tej ostatniej będzie obejmowała takie elementy organizacji jak jej cele, logo, hasło, funkcjonowanie, hierarchia, historia oraz postrzeganie jej przez władze.

Zawsze należy brać pod uwagę indywidualną sytuację i uwarunkowania osobiste wnioskodawcy, a także jego stopień zaangażowania i oddania, funkcję w organizacji, działalność, zdolność do wyrażania opinii itp. Nie zawsze równie istotne może być analizowanie motywacji wnioskodawcy do wyznawania danych przekonań politycznych i wiedzy na ich temat, nie zawsze też można oczekiwać szczegółowego i autorefleksyjnego przedstawienia wyżej wymienionych elementów.

(d) Niewyrażone przekonania polityczne

Niewyrażone przekonania polityczne to nadal przekonania polityczne, nawet jeśli są one ukryte.

Pytania w pierwszej części indywidualnej rozmowy z wnioskodawcą, który twierdzi, że nie wyraził swoich przekonań politycznych, są podobne do pytań zadawanych w trakcie rozmowy z wnioskodawcą, który twierdzi, że wyraził swoje przekonania i motywacje. Przykładowe pytania:

- Jak wnioskodawca po raz pierwszy dowiedział się o przekonaniach lub organizacji?
- W jaki sposób wnioskodawca wszedł w posiadanie informacji na ten temat?
- Co przyczyniło się do ukształtowania przekonań politycznych?
- W jaki sposób kształtowały się przekonania wnioskodawcy?
- Jak wnioskodawca wyraża na co dzień swoje przekonania polityczne i w jaki sposób przekonania te przekładają się na jego wybory życiowe?

Należy również poprosić wnioskodawcę, aby po okresie autorefleksji powiedział:

- czy i jak wpłynęła na niego decyzja o niewyrażeniu swoich przekonań;
- jakie czynniki wziął pod uwagę, decydując się na niewyrażenie swoich przekonań i niepodejmowanie w związku z nimi działań;
- jakie są powody, dla których nie należy formalnie do organizacji politycznej lub nie wyraża swoich przekonań politycznych.

2.2.3. Zgłębienie domniemanych przekonań politycznych

Domniemane przekonania polityczne to przekonania, które przypisał wnioskodawcy podmiot dopuszczający się prześladowania (zob. sekcja [Przypisane przekonania polityczne](#)). Wnioskodawca nie musi posiadać przekonań politycznych, które są mu przypisywane.

Aby zbadać ewentualne domniemane przekonania polityczne, należy mieć odpowiednią wiedzę na temat podmiotów dopuszczających się prześladowania, której dostarczają dostępne IKP. Jakie są motywy tych podmiotów, jakie grupy prześladowali w przeszłości i na jakich przesłankach opierają swoje powody, dla których dopuszczają się prześladowania wobec danej osoby? Następnie celem indywidualnej rozmowy będzie sprawdzenie, dlaczego podmiot dopuszczający się prześladowania przypisuje wnioskodawcy przekonania polityczne i czy wnioskodawca posiada cechy, które skłoniłyby podmiot dopuszczający się prześladowania do udziału w prześladowaniu.

Należy pamiętać, że ciężar dowodu co do intencji podmiotu dopuszczającego się prześladowania nie spoczywa na wnioskodawcy. To do organów rozstrzygających należy ocena, czy związek między prześladowaniem a domniemanymi przekonaniem politycznymi wnioskodawcy jest wiarygodny ⁽²⁵⁾.

Biorąc pod uwagę dostępne informacje o zachowaniach podmiotu dopuszczającego się prześladowania oraz o tym, jak traktowane były inne osoby w podobnej sytuacji, trzeba będzie zgromadzić informacje o zachowaniu wnioskodawcy i towarzyszących mu okolicznościach, które skłoniły władze lub inne podmioty do przypisania mu przekonań politycznych. To, co musi być wiarygodne, to fakt, że podmiot dopuszczający się prześladowania de facto przypisuje wnioskodawcy przekonania polityczne.

Poniżej przedstawiono użyteczne przykłady cech, działań i zachowań, na podstawie których podmiot dopuszczający się prześladowania może przypisać przekonania polityczne.

- Brak przynależności do partii rządzącej w przypadku, gdy taka przynależność jest obowiązkowa.
- Kontakt z zagranicznymi władzami.
- Przynależność do określonej rodziny.
- Pochodzenie z określonego obszaru.
- Zaangażowanie (dobrowolne lub przypadkowe) w (jednorazowe) wydarzenie lub działanie, które może utożsamiać go z określonymi przekonaniem politycznymi. Działalność, w którą wnioskodawca angażuje się z powodów czysto oportunistycznych, może nadal stanowić dla podmiotów dopuszczających się prześladowania powód do przypisania mu przekonań politycznych.
- Działalność artystyczna.
- Przedstawiciele państwa.
- Zawód.
- Określone zachowania: wybór ubioru, posiadanie określonych książek, chodzenie do podziemnych klubów rozrywkowych, obserwowanie określonych piosenkarzy lub

⁽²⁵⁾ TSUE, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z dnia 19 listopada 2020 r., [EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland](#), C-238/19, ECLI:EU:C:2020:945, pkt 55 i 56.

influencerów, picie alkoholu, zażywanie narkotyków, działania kojarzone przez władze ze stanowiskiem przeciwko ustrojowi lub niezgodne z jego polityką.

- Pewne przykłady braku działania, na przykład nieuczestniczenie w paradach lub nieuczęszczanie do miejsca kultu religijnego.
- Uleganie wpływom zachodu przez osoby, które po pobycie za granicą wróciły do kraju pochodzenia.

Jeśli wnioskodawca twierdzi na przykład, że **należy do określonej rodziny lub jest związany z określoną osobą lub grupą**, analiza może dotyczyć koncepcji „winy na zasadzie skojarzenia”. Należy przeanalizować i określić kontakty/powiązania wnioskodawcy, takie jak członkowie rodziny, krewni, przyjaciele, koledzy, a także jego działalność polityczną i złe traktowanie w przeszłości. Należy szukać wskazówek co do tego, jak władze weszły w posiadanie informacji na temat tych powiązań i jak je postrzegają. Jeśli wnioskodawca nie posiada szczegółowych informacji na temat tego, jak te powiązania mogą być postrzegane przez władze lub inne podmioty, należy raczej polegać na IKP.

Domniemane przekonania polityczne mogą być również wynikiem **jednorazowego działania lub wydarzenia**, w którym wnioskodawca uczestniczył w sposób raczej przypadkowy, a nawet potencjalnie oportunistyczny. Taka sytuacja miałaby na przykład miejsce, gdyby wnioskodawca towarzyszył przyjacielowi lub znajomemu w demonstracji, nie dzieląc jednocześnie wyrażanych przekonań politycznych. Wnioskodawca może również wziąć udział w pewnym wydarzeniu przez przypadek (będąc na przykład w niewłaściwym miejscu w niewłaściwym czasie). Jeśli wnioskodawca powołuje się na takie przypadkowe wydarzenia, aby wykazać, że przekonania polityczne zostały lub mogą zostać mu przypisane, należy szczegółowo przeanalizować te wydarzenia. Dodatkowo trzeba szukać IKP na temat tego, jak traktowane były osoby w podobnych sytuacjach i na ile podmioty dopuszczające się prześladowania pozwalały im się bronić.

Dalsze wskazówki dotyczące szczególnych sytuacji związanych z domniemanymi przekonaniami politycznymi znajdują się w sekcjach 3.1–3.4.

2.2.4. Analiza problemów i zagrożeń z przeszłości

Zasadnicze znaczenie ma kwestia tego, czy przekonania polityczne lub działalność polityczna wnioskodawcy zwróciły uwagę podmiotu dopuszczającego się prześladowania i w jaki sposób podmiot ten podjął w związku z tym działania (zob. sekcja [Postrzeganie \(domniemanych\) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania](#)). W tym poradniku praktycznym poruszono do tej pory kwestię tego, jak należy przeprowadzić indywidualną rozmowę, aby określić, w jaki sposób wnioskodawca wyraził swoje przekonania i jakie jest jego stanowisko. Wraz z dostępnymi IKP można zrozumieć, czy ten stopień zaangażowania lub narażenia jest wystarczający, aby zainteresować potencjalny podmiot dopuszczający się prześladowania.

W tej sekcji omówiono kwestię sposobu prowadzenia indywidualnej rozmowy w tych przypadkach, w których wnioskodawca twierdzi, że jego przekonania polityczne zwróciły uwagę podmiotu dopuszczającego się prześladowania.

Uwaga ta może przybrać różne formy, takie jak konfrontacja, złe traktowanie, aresztowanie, uwięzienie, ostrzeżenia, przesłuchania, znęcanie się nad wnioskodawcą lub członkami jego rodziny oraz pogróżki. W tym przypadku należałoby skupić się na tym, jaką formę przybrała

uwaga podmiotu dopuszczającego się prześladowania (tzn. w jaki sposób podmiot dopuszczający się prześladowania wykorzystał wiedzę na temat przekonań politycznych wnioskodawcy i jego doświadczeń), a także określić powód, dla którego podmiot dopuszczający się prześladowania zwrócił uwagę na tę kwestię, a dokładniej, czy powodem tym są rzeczywiście przekonania polityczne wnioskodawcy.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z problemami i zagrożeniami z przeszłości wynikającymi z przekonań politycznych i spowodowanymi przez podmioty dopuszczające się prześladowania

- Okoliczności dotyczące przeszłych problemów lub zagrożeń, z którymi borykał się wnioskodawca.
- Ewentualne problemy lub zagrożenia dotyczące innych osób o podobnych cechach.
- Powód (powody) pojawienia się problemów lub zagrożeń oraz powody, dla których wnioskodawca doszedł do takiego wniosku.
- Osoby powodujące te problemy lub odpowiedzialne za te zagrożenia dotyczące wnioskodawcy (i osób o podobnych cechach).
- Czy te osoby w jakiś sposób się zidentyfikowały, a jeśli tak, to w jaki?
- Co sprawcy mówili podczas zdarzenia (zdarzeń).
- Czy wspomniano o przekonaniach politycznych wnioskodawcy.
- Osobisty i indywidualny związek między konfrontacją a wnioskodawcą, jeśli taki istnieje. Można to sprawdzić, zadając pytania mające na celu ustalenie, czy konfrontacja była wymierzona wyłącznie we wnioskodawcę, czy też inne osoby, na przykład całe sąsiedztwo, były przedmiotem podobnych konfrontacji i czy pozostałe ofiary również posiadają nieprzychylnie przekonania polityczne.
- Chronologia dotycząca rozpoczęcia działalności politycznej wnioskodawcy i czasu narażenia lub konfrontacji. Jest to jeden z elementów, który mógłby pomóc w ocenie związku między tymi działaniami a powstałymi problemami.
- Czas, jaki upłynął pomiędzy konfrontacjami (jeśli było ich kilka) oraz pomiędzy ostatnią konfrontacją a momentem, w którym wnioskodawca opuścił kraj pochodzenia. Będzie to stanowiło jedną z podstaw, na których można ocenić ryzyko po powrocie.
- Miejsce pobytu wnioskodawcy po tym, gdy był narażony na problemy lub zagrożenia, na przykład czy znaleziono rozwiązania pozwalające uniknąć konsekwencji narażenia (takie jak przeniesienie się do innego miejsca), czy też nie (pozostanie w domu do czasu opuszczenia kraju), oraz co się przydarzyło (jemu samemu lub innym) po tym, jak został narażony na te problemy lub zagrożenia, a przed opuszczeniem kraju. Ponadto należy przeanalizować wszelkie wydarzenia, które miały miejsce po opuszczeniu przez wnioskodawcę kraju pochodzenia.
- Status i pozycja osób stwarzających problemy lub zagrożenia.
 - Ma to szczególne znaczenie, zwłaszcza jeśli podmiotem nie jest państwo, dla oceny zdolności podmiotu dopuszczającego się prześladowania do kontynuowania prześladowań w przyszłości i w innych częściach kraju pochodzenia (jeśli ocenia się **alternatywę ochrony wewnętrznej**) oraz w odniesieniu do ochrony, jaką może otrzymać wnioskodawca.

Przekonania polityczne lub działalność polityczna wnioskodawcy nie zawsze są narażone na działanie podmiotów dopuszczających się prześladowania przed opuszczeniem kraju pochodzenia. Nie oznacza to, że wnioskodawcy nie dotyczy ryzyko takiego narażenia po powrocie. Należy zatem zgromadzić informacje na temat działalności wnioskodawcy, jak wspomniano w powyższych przykładach, aby móc ocenić (w ramach oceny wiarygodności i oceny ryzyka w dalszej części procesu), czy wnioskodawca będzie narażony na ryzyko po powrocie.

2.2.5. Analiza spostrzeżeń wnioskodawcy na temat jego sytuacji po powrocie

Ocena ryzyka jest prospektywnym badaniem przyszłego ryzyka po powrocie. Należy zatem zgromadzić informacje na temat spostrzeżeń wnioskodawcy dotyczących tego, czy i jak wyrazi on swoje przekonania polityczne po powrocie. Kwestie, które należy ocenić, to prawdopodobieństwo, że wnioskodawca wyrazi swoje przekonania polityczne, prawdopodobieństwo, że władze się o tym dowiedzą, oraz ich prawdopodobną reakcję, gdyby zwróciło to ich uwagę.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych ze spostrzeżeniami wnioskodawcy na temat jego sytuacji po powrocie

- Jakie byłyby działania wnioskodawcy w związku z jego przekonaniem politycznym, gdyby wrócił do swojego kraju (wyrażanie czy niewyrażanie przekonania)?
- Jakie są powody tej decyzji?
- Istotne w tym kontekście może być również pytanie dotyczące postrzegania przez wnioskodawcę tego, co spotkałoby go po powrocie. Jego odpowiedź może bowiem dostarczyć informacji na temat powodów leżących u podstaw decyzji wnioskodawcy o wyjeździe i o tym żeby nie wracać do kraju.
- Należałoby również zadać pytania związane z ewentualną zmianą okoliczności, które mogłyby mieć wpływ na ocenę ryzyka, jeśli wnioskodawca doświadczył w przeszłości problemów lub zagrożeń. Pozwoli to ocenić, czy istnieją uzasadnione powody, by sądzić, że ryzykowne zachowanie nie powtórzy się w przypadku powrotu. Aby ukończyć ocenę ryzyka, należy omówić te tematy z wnioskodawcą (zob. sekcja [Problemy lub zagrożenia z przeszłości](#)).

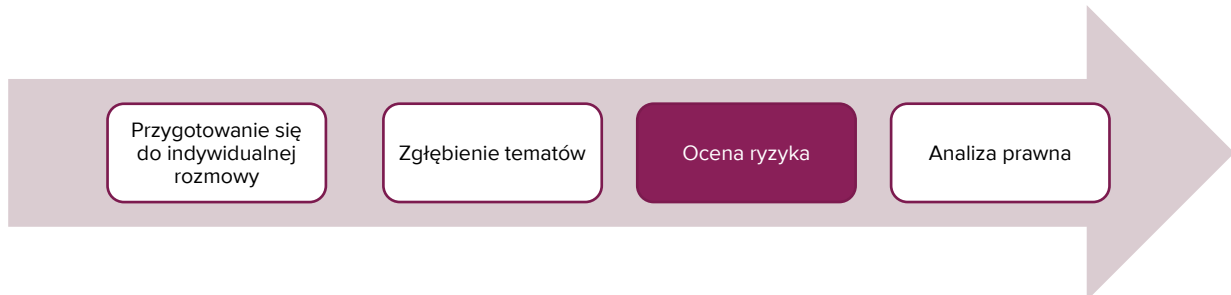
Zastrzeżenie

Należy wziąć pod uwagę to, czy pytanie dotyczące wyrażania przekonań politycznych po powrocie jest istotne w danym przypadku, ponieważ nie zawsze może mieć zastosowanie. W przypadkach gdy władze znają już wnioskodawcę i jego przekonania polityczne, pytania te mogą nie mieć znaczenia. Prawo do wyrażania swoich przekonań jest zapisane w prawie do wolności wypowiedzi, które jest podstawowym prawem człowieka. Nawet jeśli dana osoba nie upubliczniła wcześniej swoich przekonań, nie można oczekiwać, że osoba ta

będzie milczeć i zatajać swoje przekonania, aby w przypadku powrotu nie narazić się na potencjalne prześladowania (zob sekcja [Niewyrażone przekonania polityczne](#)).

2.3. Ocena ryzyka

Ocena ryzyka to perspektywiczna ocena ryzyka, na które wnioskodawca, w przypadku powrotu, może być narażony z uzasadnionym prawdopodobieństwem ⁽²⁶⁾. Ryzyko określa się, biorąc pod uwagę co może się wydarzyć, powody, dla których może się to wydarzyć, lub okoliczności, w których może się to wydarzyć, oraz osoby lub grupy powodujące zagrożenie.

Po dokonaniu oceny wiarygodności wszystkich istotnych faktów związanych z obawami wnioskodawcy opartymi na jego (domniemanych) przekonaniach politycznych należy zdecydować, które obawy się przyjmuje, a które nie. Ocena ryzyka zostanie przeprowadzona na podstawie **przyjętych istotnych faktów oraz aktualnie dostępnych informacji** ⁽²⁷⁾.

Przykładowy scenariusz

Wnioskodawczynie stwierdziła, że pełni wiodącą rolę w partii opozycyjnej Y. Na podstawie oceny jej oświadczeń oraz innych informacji, które przedstawiła na poparcie istotnego faktu związanego z jej przynależnością i pozycją w partii Y, przyjęto, że wnioskodawczynie była członkinią partii Y. Jej oświadczenia (oraz inne dowody) nie były jednak wiarygodne w odniesieniu do jej rzekomej wiodącej pozycji w partii. Ocena ryzyka będzie zatem oparta na fakcie, że wnioskodawczynie była jedynie członkinią partii Y. Nie będzie więc oceniane ryzyko ponoszone przez wiodących członków partii Y, choć obawy wyrażane przez wnioskodawczynie były związane głównie z tym stanowiskiem.

Na prawdopodobieństwo, że w przypadku wystąpienia zidentyfikowanych zagrożeń wnioskodawcy coś się stanie, będzie miało wpływ kilka czynników. W zależności od przypadku czynniki te trzeba będzie przeanalizować, aby można było dokonać oceny uzasadnionego prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka, na które narażony jest wnioskodawca. Czynniki te tworzą „profil ryzyka” wnioskodawcy. Poniższy wykaz nie jest wyczerpujący i zawsze należy mieć otwarty umysł i brać pod uwagę każdy istotny czynnik, który może wpłynąć na ryzyko wnioskodawcy po powrocie.

⁽²⁶⁾ EASO, *Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego*, marzec 2015 r., sekcja 3.1 „Dokonaj analizy uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy”, s. 22 (aktualizacja wkrótce).

⁽²⁷⁾ EASO, *Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego*, marzec 2015 r., sekcja 3.1 „Dokonaj analizy uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy”, s. 22 (aktualizacja wkrótce).

Profil polityczny wnioskodawcy, sposób, w jaki wnioskodawca jest postrzegany, doświadczony w przeszłości problemy lub zagrożenia oraz jego uwarunkowania osobiste pozwolą, w połączeniu z dostępnymi IKP, ocenić ryzyko, na jakie może być narażony wnioskodawca. Czynniki istotne dla wnioskodawcy posiadającego przekonania polityczne uwzględniono w dwóch tabelach poniżej, w których podsumowano dwa główne profile wnioskodawców: wnioskodawcy posiadającego przekonania polityczne (zob. sekcja [Profil polityczny](#)) oraz wnioskodawcy, któremu przypisano przekonania polityczne (zob. sekcja [Domniemane przekonania polityczne](#)).

2.3.1. Profil polityczny

Profil polityczny wnioskodawcy to połączenie różnorodnych czynników, które określają jego tożsamość polityczną. Składają się na niego przekonania polityczne wnioskodawcy, sposoby, w jakie były lub są one wyrażane, obowiązki podejmowane przez wnioskodawcę oraz skutki tych działań.

Posiadanie pełnego obrazu profilu politycznego wnioskodawcy ma kluczowe znaczenie przy dokonywaniu odpowiedniej oceny ryzyka. Odpowiedzi na poniższe pytania w odniesieniu do przyjętych faktów pomogą w określeniu profilu politycznego wnioskodawcy.

PROFIL POLITYCZNY	
Stopień zaangażowania/wyrażania przekonań	<ul style="list-style-type: none"> Co wnioskodawca zrobił w związku ze swoimi przekonaniem politycznymi (charakter działalności)?
Stopień odpowiedzialności	<ul style="list-style-type: none"> Jeśli dotyczy, jaki jest stopień odpowiedzialności wnioskodawcy w ruchu/organizacji?
Stopień wpływu działań	<ul style="list-style-type: none"> Jeśli wnioskodawca wyrażał swoje przekonania polityczne, czy jego działania/czyny są upublicznione lub znane? Jeśli są, to w jakim stopniu? Jaki jest (potencjalny) wpływ działalności wnioskodawcy? Na podstawie IKP: czy podmiot dopuszczający się prześladowania stosuje środki monitorowania, aby znaleźć przejawy przekonań takich jak te, które posiada wnioskodawca?
Postrzeganie przez podmiot dopuszczający się prześladowania	<ul style="list-style-type: none"> Zob. pytania w sekcji Postrzeganie (domniemanych) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

Problemy lub zagrożenia z przeszłości	<ul style="list-style-type: none">• Zob. pytania w sekcji <u>Problemy lub zagrożenia z przeszłości</u>.
Uwarunkowania osobiste	<ul style="list-style-type: none">• Zob. pytania w sekcji <u>Odpowiednie uwarunkowania osobiste</u>.

Należy określić stanowisko wnioskodawcy. Na podstawie dostępnych **IKP** na temat kontekstu politycznego można zapoznać się ze stopniem ryzyka i dzięki temu określić, czy profil polityczny wnioskodawcy narażałby go na ryzyko, gdyby miał on wrócić do kraju.

IKP są brane pod uwagę w całym procesie oceny ryzyka, ponieważ rzucają światło na postawę podmiotu dopuszczającego się prześladowania, jego politykę w zakresie monitorowania działań uznanych za niepożądane i jego reakcje na poszczególne przekonania. IKP stanowią kluczowy element każdego etapu uzasadniania.

Ważne jest, aby dostępne IKP nie ograniczały się do ogólnego opisu sytuacji politycznej (system wyborczy, organizacja itp.), ale aby skupiały się na aktualnych okolicznościach w odniesieniu do przestrzegania lub naruszania praw politycznych osób w kraju pochodzenia wnioskodawcy.

Im bardziej precyzyjne i konkretne są IKP dotyczące sytuacji osób o profilu politycznym podobnym do profilu wnioskodawcy, tym łatwiej będzie uzyskać obraz ryzyka, na jakie narażony byłby wnioskodawca po powrocie.

Przykładowy scenariusz

Uznano, że wnioskodawczyni jest członkiem związku zawodowego F i że jej zaangażowanie w kraju pochodzenia ograniczało się do pewnych podstawowych czynności biurowych wykonywanych w ramach związku, takich jak wysyłanie e-maili, organizowanie spotkań, aktualizowanie listy członków i podobne zadania.

Na podstawie posiadanych informacji wiadomo, że członkowie głównych związków zawodowych są czasami zastraszani i zatrzymywani z fikcyjnych powodów. Z IKP nie wynika jednak, które związki zawodowe uważa się za „główne” ani czy F byłby za taki uważany. Odnotowując, że te rodzaje ryzyka pojawiają się „czasami”, bez konkretnego opisu okoliczności, w których one występują, nie dowiemy się, którzy członkowie tych głównych związków są narażeni na takie ryzyko ani czy wszyscy członkowie są tak samo narażeni, niezależnie od ich rangi, działalności lub płci, ani czy w przypadkach, w których zgłoszono takie rodzaje ryzyka, w grę wchodzi szczególne okoliczności. Dostępne informacje nie są wystarczająco precyzyjne, aby można było wyciągnąć uzasadniony wniosek na temat potencjalnego ryzyka dla wnioskodawczyni.

Jeśli istotne informacje, które są niezbędne do dokonania oceny ryzyka, są niedostępne, można zwrócić się z dokładnymi pytaniami do współpracowników posiadających wiedzę na temat IKP lub samodzielnie wyszukać IKP, uwzględniając wszystkie standardy jakości IKP ⁽²⁸⁾.

⁽²⁸⁾ Więcej przydatnych informacji można znaleźć w *Judicial practical guide on country of origin information – Compilation of jurisprudence [Sądowym poradniku praktycznym EASO dotyczącym informacji o krajach pochodzenia – Kompilacja orzecznictwa]*, 2018 r.

Udzielone odpowiedzi zapewniają jasny obraz stopnia zaangażowania politycznego, widoczności i potencjalnego narażenia wnioskodawcy.

Jeżeli przekonania polityczne wnioskodawcy pozostają niewyrażone, trzeba będzie oprzeć ocenę ryzyka na dostępnych informacjach dotyczących ryzyka, na jakie narażone były inne osoby o podobnych przekonaniach, gdy je wyrażały.

2.3.2. Domniemane przekonania polityczne

W przypadku przyjęcia wszystkich istotnych faktów leżących u podstaw ewentualnych domniemanych przekonań politycznych, w jakim stopniu doprowadzą one do realnego ryzyka w przypadku powrotu?

Udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w przedstawionej tabeli w odniesieniu do przyjętych faktów pozwoli ocenić informacje dotyczące postrzegania przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

DOMNIEMANE PRZEKONANIA POLITYCZNE	
Stopień widoczności i świadomości	<ul style="list-style-type: none"> • Czy cechy lub wydarzenia, na podstawie których podmiot dopuszczający się prześladowania może przypisać przekonania polityczne, są znane władzom? W jaki sposób i w jakim zakresie? • Na podstawie IKP: czy podmiot dopuszczający się prześladowania stosuje środki monitorowania, aby znaleźć przejawy przekonań takich jak te, które przypisuje się wnioskodawcy?
Postrzeganie przez podmiot dopuszczający się prześladowania	<ul style="list-style-type: none"> • Zob. pytania w sekcji <u>Postrzeganie (domniemanych) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania</u>.
Problemy lub zagrożenia z przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> • Zob. pytania w sekcji <u>Problemy lub zagrożenia z przeszłości</u>.
Uwarunkowania osobiste	<ul style="list-style-type: none"> • Zob. pytania w sekcji <u>Odpowiednie uwarunkowania osobiste</u>.

Dalsze informacje na temat sposobu oceny ryzyka i stosowania IKP w odniesieniu do konkretnych sytuacji związanych z domniemanymi przekonaniem politycznymi można znaleźć w rozdziale Konkretne wnioski o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne.

2.3.3. Postrzeganie (domniemanych) przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania

Posiadanie przekonań politycznych lub uczestniczenie w działalności politycznej może stwarzać ryzyko tylko wtedy, gdy podmiot dopuszczający się prześladowania postrzega dane działanie, zaniechanie, sytuację lub zachowanie jako zajmowanie stanowiska politycznego i zareagowałby w jakiś sposób na to stanowisko polityczne (zob. sekcja [Związek przyczynowy/ \(z powodu\)](#)). Na podstawie profilu politycznego wnioskodawcy oraz sposobu, w jaki został on odkryty (lub przypisany), a także wiedzy na temat sytuacji w kraju pochodzenia, można oszacować ryzyko, że w przypadku powrotu do kraju wnioskodawcy mogłoby się coś stać.

Udzielenie odpowiedzi na pytania zawarte w poniższej tabeli w odniesieniu do przyjętych faktów pozwoli ocenić informacje dotyczące postrzegania przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

Na te pytania można odpowiedzieć, jedynie opierając się na precyzyjnych, istotnych i aktualnych IKP związanych z zachowaniem podmiotu dopuszczającego się prześladowania.

Z drugiej strony brak IKP spowodowany tym, że organizacjom pozarządowym lub międzynarodowym, prasie lub jakimkolwiek innemu organowi uniemożliwia się informowanie o reakcji podmiotu dopuszczającego się prześladowania na wyrażanie niepożądanych idei politycznych, daje silną wskazówkę co do postrzegania opozycji politycznej przez podmiot dopuszczający się prześladowania oraz jego stosunku do tych, którzy mogą informować o tym postrzeganiu i o reakcjach na nie.

POSTRZEGANIE PRZEZ PODMIOT DOPUSZCZAJĄCY SIĘ PRZEŚLADOWANIA	
IKP	<ul style="list-style-type: none">• Na podstawie IKP: jak w danym ustroju postrzega się przekonania i działania takie jak te przypisywane wnioskodawcy?<ul style="list-style-type: none">▪ Jak podmiot dopuszczający się prześladowania reaguje na przekonania i działania takie jak te przypisywane wnioskodawcy? Czy osoby o podobnych przekonaniach politycznych napotykały na problemy lub zagrożenia?▪ Jeśli tak, to z jakimi rodzajami problemów lub zagrożeń mierzą się inne osoby o podobnym profilu?▪ W jakich warunkach lub okolicznościach napotkali na te problemy lub zagrożenia?▪ Jakie jest prawdopodobieństwo, że przekonania lub zachowanie

POSTRZEGANIE PRZEZ PODMIOT DOPUSZCZAJĄCY SIĘ PRZEŚLADOWANIA

	<p>wnioskodawcy doprowadzą do podobnej reakcji władz wobec wnioskodawcy? Czy istnieją elementy, które zwiększałyby to prawdopodobieństwo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy na podstawie IKP potencjalne podmioty dopuszczające się prześladowania pozwalają na przeprowadzenie uczciwego procesu, w którym wnioskodawca może się bronić (a jeśli przekonania zostały błędnie przypisane, wyjaśnić, dlaczego przekonania polityczne zostały mu błędnie przypisane)?
--	---

2.3.4. Problemy lub zagrożenia z przeszłości

Należy również wziąć pod uwagę problemy i zagrożenia z przeszłości dotyczące wnioskodawcy i jego bezpośredniego otoczenia, ponieważ wydarzenia z przeszłości mogą być silnymi wskaźnikami ryzyka, na jakie wnioskodawca może być narażony w przypadku powrotu.

Jeśli przyjęto, że wnioskodawca doświadczył co najmniej jednego problemu w związku z jego (domniemanymi) przekonaniem politycznym, istnieje zwiększone prawdopodobieństwo, że w przypadku powrotu może on ponownie zostać poddany takiemu traktowaniu lub postępowaniu. Może być również tak, że mniej poważne incydenty mogą prowadzić do poważniejszych zdarzeń w przyszłości. Ponadto wnioskodawca może nie być celem problemu lub zagrożenia, ale może opierać swoje obawy na problemach lub zagrożeniach doświadczanych przez innych. Należy zatem ocenić prawdopodobieństwo, czy te problemy lub zagrożenia powtórzyłyby się w przypadku powrotu, w jakiej formie lub z jaką intensywnością, biorąc pod uwagę wszelkie zasadne powody, dla których można sądzić, że tak się nie stanie.

Należy pamiętać, że w przypadku uznania, iż wnioskodawca doświadczył w **przeszłości** co najmniej jednego **problemu, który stanowi prześladowanie lub bezpośrednie zagrożenie prześladowaniem**, ciężar dowodu zostaje przeniesiony. W takich sytuacjach istnieje domniemanie, że wnioskodawca zostanie ponownie poddany temu prześladowaniu w przypadku powrotu, chyba że istnieje zasadny powód, aby uznać, że takie prześladowanie nie będzie się powtarzać ⁽²⁹⁾.

⁽²⁹⁾ Art. 4 ust. 4 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). Zob. również [Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego](#), marzec 2015 r. (aktualizacja wkrótce).

Oto kilka pytań, które należy rozważyć w związku z przeszłymi zdarzeniami, których doświadczył wnioskodawca, a które zostały przyjęte. Odpowiedzi na te pytania będą miały wpływ na ocenę ryzyka.

PROBLEMY LUB ZAGROŻENIA Z PRZESZŁOŚCI	
Problemy lub zagrożenia z przeszłości, których doświadczył wnioskodawca i jego bezpośrednie otoczenie	<ul style="list-style-type: none">• Czy wnioskodawca doświadczył w przeszłości jakichś problemów osobistych, które pozwoliłyby w sposób uzasadniony przewidzieć, jak podmiot dopuszczający się prześladowania zareagowałby na przekonania wnioskodawcy w przypadku jego powrotu?• Czy krewni lub osoby podzielające przekonania wnioskodawcy mieli problemy lub byli zagrożeni z powodu swoich przekonań politycznych lub z powodu łączących ich relacji z wnioskodawcą?
Prześladowanie w przeszłości (i bezpośrednie zagrożenie takim prześladowaniem)	<ul style="list-style-type: none">• Czy problemy z przeszłości doświadczane przez wnioskodawcę są równoznaczne z prześladowaniem lub bezpośrednim zagrożeniem?• Jeśli tak jest, to czy istnieją zasadne powody, by uznać, że takie prześladowanie się nie powtórzy?
Zasadne powody pozwalające uznać, że problem lub prześladowanie nie będzie się powtarzać	<ul style="list-style-type: none">• Czy nastąpiła zmiana przekonań politycznych wnioskodawcy, która miałaby wpływ na jego obawę przed prześladowaniem? Czy zmiana jest autentyczna, czy opiera się na obawie? Czy ta zmiana zmieniłaby postrzeganie przez podmiot dopuszczający się prześladowania? Czy początkowe przekonania nadal byłyby przypisywane wnioskodawcy?• Czy nastąpiła jakakolwiek zmiana okoliczności, która mogłaby mieć wpływ na to, że problem lub zagrożenie się nie powtórzy? Okoliczności te mogą dotyczyć

PROBLEMY LUB ZAGROŻENIA Z PRZESZŁOŚCI

	<p>uwarunkowań osobistych wnioskodawcy lub szczególnych okoliczności dotyczących problemu lub zagrożenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy nastąpiła znacząca poprawa sytuacji politycznej w kraju pochodzenia wnioskodawcy, która doprowadziła do zmniejszenia stopnia prześladowań? Czy zmiana ta okazała się trwała i wystarczająco znacząca, aby wpłynąć na sytuację wnioskodawcy? • Czy między ostatnimi problemami lub zagrożeniami a opuszczeniem przez wnioskodawcę kraju pochodzenia upłynął długi czas, w którym te problemy lub zagrożenia nie powtarzały się, przy czym nie istnieje bezpośredni powód, dla którego podmiot dopuszczający się prześladowania nie stwarzał dłużej zagrożenia?
--	--

Zmianę okoliczności w kraju pochodzenia będzie można ocenić jedynie na podstawie odpowiednich, precyzyjnych i aktualnych IKP. IKP umożliwią ocenę charakteru zmiany okoliczności, jej zakres i trwałość.

2.3.5. Odpowiednie uwarunkowania osobiste

Oprócz przekonań politycznych lub działalności politycznej wnioskodawcy na ryzyko mogą mieć również negatywny lub pozytywny wpływ uwarunkowania osobiste. Czynniki wpływającymi na ryzyko może być płeć, status socjoekonomiczny, wiek itp. Przed przejściem do etapu oceny ryzyka należy zidentyfikować te potencjalne uwarunkowania osobiste i ocenić, które z nich można przyjąć wraz z powiązanymi istotnymi faktami. Przyjęte uwarunkowania osobiste wnioskodawcy należy następnie uwzględnić w ocenie ryzyka.

Przykładowy scenariusz

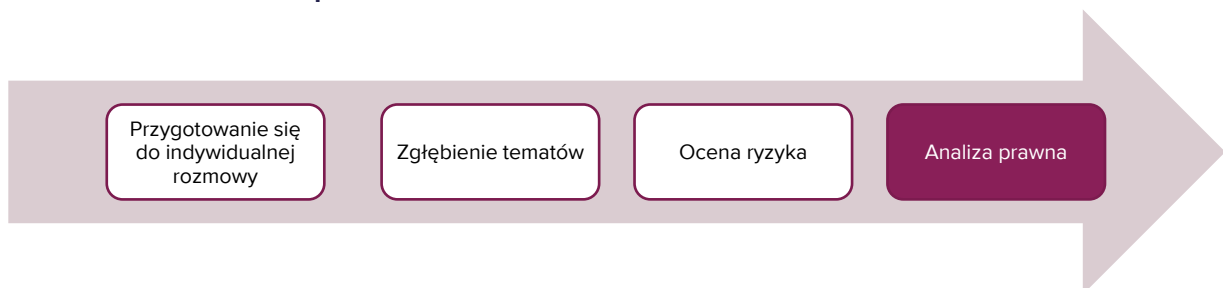
W kraju, w którym pewne rodzaje aktywizmu politycznego podlegają prześladowaniu, bycie kobietą oprócz bycia przeciwnikiem politycznym może zwiększyć ryzyko po powrocie. Z drugiej strony, jeśli kobieta ta cieszy się silną pozycją społeczną lub ekonomiczną i ma dobrze rozwiniętą sieć kontaktów, może to być czynnik zmniejszający ryzyko.

Należy pamiętać, że uwarunkowania osobiste mogą również same w sobie stanowić istotne fakty, które mogą stwarzać dodatkowe ryzyko prześladowania, jak przedstawiono w sekcji [Inne powody prześladowania](#). W tym poradniku skoncentrowano się jednak wyłącznie na analizie ryzyka związanego z (domniemanymi) przekonaniem politycznym wnioskodawcy. Dalsze informacje dotyczące oceny uwarunkowań osobistych i ich związku z rozpatrywanym istotnym faktem oraz oceny ryzyka można znaleźć w poradniku praktycznym EUAA dotyczącym oceny materiału dowodowego ⁽³⁰⁾.

ODPOWIEDNIE UWARUNKOWANIA OSOBISTE

Czy na podstawie IKP istnieją uwarunkowania osobiste niekoniecznie bezpośrednio związane z przekonaniem politycznym lub działalnością polityczną wnioskodawcy, które mogą mieć wpływ na ryzyko (zwiększyć je lub zmniejszyć) po powrocie wnioskodawcy?

2.4. Analiza prawna

Po dokonaniu oceny ryzyka urzędnik prowadzący postępowanie przystępuje do analizy prawnej danej sprawy. Pierwszym elementem analizy prawnej jest ustalenie, czy czyny, których obawia się wnioskodawca, stanowią prześladowanie. Jeśli tak jest, urzędnik prowadzący postępowanie przystępuje następnie do ustalenia powodów prześladowania.

Jak wyjaśniono w Definiowanie przekonań politycznych – zasady ogólne i podstawa prawna, przekonania polityczne należy rozumieć w szerokim zakresie: przekonania polityczne mogą być wyrażone, niewyrażone, rzeczywiste lub domniemane.

⁽³⁰⁾ EASO, *Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego*, marzec 2015 r., sekcja 1.3.2.2 „Informacje o kraju pochodzenia (IKP)” (aktualizacja wkrótce).

Mając to na uwadze, urzędnik prowadzący postępowanie musi najpierw ocenić, czy opisane przez wnioskodawcę formy wyrażania przekonania lub działania można zakwalifikować jako przekonania polityczne ⁽³¹⁾.

2.4.1. Uzasadniona obawa przed prześladowaniem

To, czy czyny, które są powodem strachu, stanowią prześladowanie, zależy od konsekwencji, jakich może doświadczyć wnioskodawca o określonych zapatrywaniach politycznych, rzeczywistych lub domniemanych, gdy wróci do kraju pochodzenia.

Dokonując tej oceny, urzędnicy prowadzący postępowanie powinni pamiętać, że nie należy oczekiwać lub wymagać od wnioskodawcy ukrywania swoich przekonań politycznych w celu uniknięcia prześladowań.

Powiązane narzędzie EUAA

Dalsze wskazówki można znaleźć w *Poradniku praktycznym EASO: Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową*, kwiecień 2018 r., sekcja „Status uchodźcy”, „Prześladowanie i uzasadniona obawa”.

W przypadkach, w których stwierdzono uzasadnioną obawę przed prześladowaniem, urzędnik prowadzący postępowanie przystępuje do przeanalizowania powodów prześladowania, wśród których znajdują się (domniemane) przekonania polityczne.

2.4.2. Związek przyczynowy/ (z powodu)

Status uchodźcy przyznaje się tylko w przypadku stwierdzenia, że prześladowanie, którego obawia się wnioskodawca, wynika z (domniemanych) przekonań politycznych.

Związek przyczynowy między przekonaniem wnioskodawcy a zdarzeniami, których obawia się po powrocie, nie jest oczywisty do ustalenia we wszystkich przypadkach. Należy pamiętać, że wnioskodawca nie musi wykazać zamiaru prześladowcy. Ważne, aby mieć na uwadze, że to nie na wnioskodawcy spoczywa obowiązek udowodnienia związku między prześladowaniem a powodami, które do tego prześladowania prowadzą, gdyż taki ciężar dowodu byłby niezgodny z przepisami dotyczącymi oceny wniosków ⁽³²⁾. Władze krajowe muszą ocenić, w świetle wszystkich istotnych okoliczności przedstawionych przez

⁽³¹⁾ Analizę orzecznictwa państw członkowskich dotyczącą podstawy (domniemanych) przekonań politycznych można znaleźć w: *Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa*, grudzień 2016 r., sekcja 1.5.2.5 „Przekonania polityczne” (art. 10 ust. 1 lit. e”).

⁽³²⁾ Jak określono w art. 4 dyrektywy w sprawie procedur azylowych (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona)).

wnioskodawcę, wiarygodność związku między powodami prześladowania a konsekwencjami, na które wnioskodawca będzie narażony ⁽³³⁾.

Uwaga dotycząca podejścia przyjętego przez Biuro UNHCR

Gdy definicja mówi o prześladowaniu „z powodu poglądów politycznych”, nie zawsze możliwe jest ustalenie związku przyczynowego między wyrażaniem poglądów a poczynaniami, za sprawą

których ubiegający się cierpiął lub odczuwał obawę przed prześladowaniem. Działania takie bardzo rzadko otwarcie wynikają z „poglądów”.

Częściej przybierają formę sankcji za rzekome czyny kryminalne przeciw władzy. Konieczne zatem jest ustalenie poglądów politycznych osoby ubiegającej się o status oraz sprawdzenie, czy prowadziły one lub mogły prowadzić do prześladowań, których się obawia ⁽³⁴⁾.

(a) Postrzeganie przekonań politycznych wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania

Postrzeganie przekonań politycznych wnioskodawcy przez prześladowcę oraz działania podjęte przez prześladowcę w związku z tym postrzeganiem są ważnymi czynnikami, które należy rozważyć przy analizie powodów prześladowania.

Art. 10 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona)

Podczas oceniania, czy obawa wnioskodawcy przed prześladowaniem jest uzasadniona, bez znaczenia jest, czy wnioskodawca rzeczywiście odznacza się rasową, religijną, narodowościową, społeczną lub polityczną cechą powodującą prześladowanie, jeżeli tylko taka cecha jest przypisywana wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

⁽³³⁾ Więcej informacji szczegółowych można znaleźć w wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2020 r. w sprawie *EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, ECLI:EU:C:2020:945, pkt 54–58. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

⁽³⁴⁾ UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Podręcznik dotyczący procedur i kryteriów nadawania statusu uchodźcy i wytyczne w sprawie ochrony międzynarodowej na mocy konwencji z 1951 r. i Protokołu z 1967 r. dotyczącego statusu uchodźców], wydano ponownie, Genewa, kwiecień 2019 r., pkt 81.

Analizując postrzeganie przekonania wnioskodawcy przez prześladowcę, należy zwrócić uwagę, iż w danym kraju pochodzenia pewne działania można uznać za polityczne, niezależnie od tego, że mogą być realizowane na niskim szczeblu lub nawet nie mieć otwarcie politycznego charakteru ⁽³⁵⁾.

W przypadku przypisywania przekonania istnienie działalności politycznej nie jest warunkiem koniecznym, a kluczową kwestią jest postrzeganie przez prześladowcę i jego poglądy na temat działalności, którą określa i uznaje za polityczną.

Ważnym elementem, który należy ocenić, jest to, czy istnieją uzasadnione przesłanki, że zaangażowanie wnioskodawcy będzie postrzegane przez władze jako akt stanowiący działalność opozycyjną, wobec którego mogłyby one rozważyć zastosowanie represji (zob. poniższe streszczenie wyroku TSUE w sprawie C-652/16).

TSUE, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, 2018, *Ahmedbekova*, pkt 84–90 ⁽³⁶⁾

W tej sprawie skarżąca Ahmedbekova i jej syn, obywatele Azerbejdżanu, w 2014 r. złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej i twierdzili, że obawiają się prześladowania między innymi ze względu na fakt, że skarżąca Ahmedbekova uczestniczyła we wniesieniu skargi przeciwko Azerbejdżanowi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Uznała, że w ten sposób zademonstrowała swoje przekonania polityczne.

W związku z pytaniem sądu odsyłającego, czy fakt wniesienia skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka może mieć znaczenie dla oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej skarżącej Ahmedbekovej i jej syna, odnotowano, co następuje ⁽³⁷⁾.

- **Zamiar wyrażenia przez wnioskodawcę „przekonań politycznych”** dotyczących tego, że władze państwa nie przestrzegają praw człowieka, poprzez wniesienie skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka **nie jest centralnym punktem oceny** obawy przed prześladowaniem ze względu na „przekonania polityczne”.
- Należy ocenić następujące elementy:
 - **postrzeganie przez władze tego zaangażowania jako aktu stanowiącego działalność opozycyjną;**
 - fakt, że władze mogą rozważyć zastosowanie **represji w odpowiedzi na ten akt.**

W przypadku gdy istnieją uzasadnione powody do obaw, że tak właśnie jest, należy uznać, iż wnioskodawca ponosi poważne i rzeczywiste zagrożenie prześladowaniem z powodu wyrażanych przez siebie opinii dotyczących polityki i metod w swoim kraju pochodzenia.

⁽³⁵⁾ EASO, *Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa*, grudzień 2016 r., s. 53.

⁽³⁶⁾ Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r. w sprawie *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova i Rauf Emin Ogla Ahmedbekov przeciwko zastępcy dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców (Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite)*, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sprawa C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801, pkt 84–90. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

⁽³⁷⁾ Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r. w sprawie *Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova i Rauf Emin Ogla Ahmedbekov przeciwko zastępcy dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców (Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite)*, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sprawa C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801, pkt 86. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

Jak wynika z samego brzmienia art. 10 ust. 1 lit. e) dyrektywy 2011/95, pojęcie „opinii politycznej” zawarte w tym przepisie obejmuje taką sytuację⁽³⁸⁾.

(b) Inne powody prześladowania

Przekonania polityczne nie muszą być wyłącznym lub jedynym powodem prześladowania. Motywy prześladowcy mogą być różne i obejmować inne powody, które mogą wchodzić w zakres art. 10 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). Należy udowodnić, że przekonania polityczne były przynajmniej jednym z istotnych czynników przyczyniających się do prześladowania⁽³⁹⁾. Na przykład (domniemane) przekonania polityczne mogą być powiązane z innymi powodami, takimi jak:

- religia (np. powiązanie działalności religijnej z opozycyjną działalnością polityczną, apostaci postrzegani jako zagrożenie dla ustroju lub podstawowych wartości państwowych);
- pochodzenie etniczne (np. związek z zapatrywaniami politycznymi);
- narodowość (np. gdy konflikt między grupami narodowymi łączy się z ruchami politycznymi, zwłaszcza gdy ruch polityczny jest utożsamiany z określoną narodowością)⁽⁴⁰⁾;
- przynależność do szczególnej grupy społecznej⁽⁴¹⁾ (np. bycie członkiem rodziny, której działalność polityczną postrzega się jako opozycyjną wobec władz lub której niektórzy członkowie są znani z przekonań politycznych nieprzychylnych ustrojowi; organizacje działające na rzecz praw lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transseksualnych i interseksualnych, które są postrzegane jako przeciwne rządowi).

2.4.3. Ochrona w kraju pochodzenia

Kolejnym krokiem, jaki należy poczynić w ramach analizy prawnej, jest sprawdzenie dostępności ochrony w kraju pochodzenia. Jeśli podmioty udzielające ochronę nie mogą jej zapewnić obszarze, na którym dochodzi do prześladowania, sprawdza się możliwość alternatywy ochrony wewnętrznej.

⁽³⁸⁾ Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r. w sprawie *Niygar Rauf Kaza Ahmedbekova i Rauf Emin Ogla Ahmedbekov przeciwko zastępcy dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców (Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite)*, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sprawa C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801, pkt 87. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

⁽³⁹⁾ W kwestii wielości motywów prześladowania zob. również wyrok Najwyższego Sądu Administracyjnego (Czechy) z dnia 30 września 2008 r. w sprawie *SN przeciwko Ministerstwu Spraw Wewnętrznych*, 5 Azs 66/2008-70 (zob. [Europejska Baza Danych Prawa Azylowego – streszczenie w języku angielskim](#)).

⁽⁴⁰⁾ UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Podręcznik dotyczący zasad i trybu ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz Protokołem dodatkowym do niej z 1967 r. oraz Wytyczne w sprawie ochrony międzynarodowej], kwiecień 2019 r., HCR/1P/4/ENG/REV. 4, pkt 75.

⁽⁴¹⁾ Zob. również wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r. w sprawie *Niygar Rauf Kaza Ahmedbekova i Rauf Emin Ogla Ahmedbekov przeciwko zastępcy dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców (Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite)*, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sprawa C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801, pkt 90. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

Artykuł 7 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) – podmioty udzielające ochrony

1. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą może być udzielana wyłącznie przez:

(a) państwo; lub

(b) strony lub organizacje, w tym organizacje międzynarodowe, kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium;

o ile chcą i mogą oferować ochronę zgodnie z ust. 2.

2. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą musi być skuteczna i trwała. Taka ochrona zasadniczo udzielana jest, gdy podmioty (...) podejmują racjonalne działania mające zapobiec prześladowaniu lub wyrządzeniu poważnej krzywdy, stosując między innymi skuteczny system prawny do wykrywania i ścigania aktów stanowiących prześladowanie lub powodujących poważną krzywdę oraz do karania za nie, oraz gdy wnioskodawca ma dostęp do takiej ochrony.

3. Oceniając, czy organizacja międzynarodowa kontroluje państwo lub znaczną część jego terytorium i czy udziela ochrony zgodnie z kryteriami określonymi w ust. 2, państwa członkowskie uwzględniają wszelkie wytyczne zawarte w odpowiednich aktach prawnych Unii.

Często okazuje się, że w przypadkach gdy prześladowanie wynika z przekonań politycznych wnioskodawcy, podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest państwo. W tych przypadkach ochrona w zasadzie nie będzie dostępna, ponieważ zakłada się, że podmioty państwowe działają na terenie całego kraju.

Oceniając dostępność ochrony, urzędnicy prowadzący postępowanie powinni pamiętać, że wszelkie wsparcie społeczne i finansowe udzielane przez podmioty prywatne, takie jak rodzina lub klan wnioskodawcy, nie stanowi ochrony zgodnie z art. 8 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) ⁽⁴²⁾.

Sytuacja w kraju pochodzenia jest aspektem, na który urzędnik prowadzący postępowanie powinien zawsze zwracać należytą uwagę, aby prawidłowo ocenić skuteczność ochrony. Na przykład, gdy zaangażowane są potężne organizacje polityczne, są one uważane za „podmioty prywatne”, ale państwo może nie mieć wystarczających zasobów, by zapewnić skuteczną ochronę w rozumieniu art. 7 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona).

⁽⁴²⁾ Wyrok TSUE z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie [Secretary of State for the Home Department \[UK\] przeciwko OA \(Somalia\)](#), C-255/19, EU:C:2021:36. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

Jeśli podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest państwo, zakłada się, że alternatywa ochrony wewnętrznej również nie będzie dostępna. W przypadku stwierdzenia, że prześladowca jest podmiotem prywatnym, należy ocenić kryteria dotyczące bezpieczeństwa, podróży, dopuszczalności i racjonalności osiedlenia się w miejscu będącym alternatywą ochrony wewnętrznej.

Powiązane narzędzie EUAA

W kwestii stosowania alternatywy ochrony wewnętrznej zob. [Praktyczny przewodnik EASO dotyczący alternatywy ochrony wewnętrznej](#), maj 2021 r.

Należy podkreślić, że związek między przekonaniem wnioskodawcy a prześladowaniem, którego się obawia, zachodzi wówczas, gdy państwo nie chce chronić wnioskodawcy ze względu na jego przekonania polityczne. Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład w przypadku, gdy wnioskodawca, po tym jak padł ofiarą pospolitego przestępstwa, zwraca się do organów policji z prośbą o wsparcie i pomoc, a te odmawiają jej udzielenia ze względu na przekonania polityczne wnioskodawcy.

2.4.4. Akt(-y) stanowiący(-e) rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy

W przypadkach, w których nie udowodniono związku przyczynowego między przekonaniem politycznym wnioskodawcy a prześladowaniem, którego się obawia, urzędnicy prowadzący postępowanie muszą sprawdzić, czy istnieją inne powody prześladowania.

W przeciwnym razie kolejnym krokiem analizy prawnej jest przeanalizowanie zastosowania ochrony uzupełniającej.

Zakres „poważnej krzywdy podlegającej ocenie określono w art. 15 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona).

Powiązane narzędzie EUAA

Dalsze wskazówki można znaleźć w [Poradniku praktycznym EASO: Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową](#), kwiecień 2018 r., sekcja „Ochrona uzupełniająca”.

Najważniejsze kwestie, o których należy pamiętać

- W przypadku wniosków związanych z przekonaniem politycznym istotne będzie przeanalizowanie sedna sprawy wnioskodawcy. Ma to na celu określenie indywidualnej sytuacji, okoliczności i profilu politycznego wnioskodawcy.
- Osobiste przekonania i motywacja wnioskodawcy, jego znajomość szerszego kontekstu politycznego oraz jego działalność (formalna lub nieformalna przynależność do organizacji politycznej) to niezbędne aspekty, które należy przeanalizować. Należy pamiętać, że niewyrażone przekonania polityczne to nadal przekonania polityczne, nawet jeśli są one ukryte.
- Aby ocenić ryzyko, należy rozważyć wszystkie przyjęte istotne fakty, które pozwolą na określenie „profilu ryzyka” wnioskodawcy – jego profil polityczny, powody, dla których przypisano mu przekonania polityczne (jeśli takie istnieją), postrzeganie i reakcja podmiotu dopuszczającego się prześladowania na takie (domniemane) przekonania oraz wszelkie problemy lub zagrożenia z przeszłości – przy jednoczesnym uwzględnieniu wszystkich uwarunkowań osobistych, które mogłyby zwiększyć lub zmniejszyć ryzyko w przypadku powrotu. Wszystkie te elementy należy przeanalizować w świetle odpowiednich i aktualnych IKP. Analizując domniemane przekonania polityczne, należy zebrać informacje o zachowaniu wnioskodawcy i towarzyszących mu okolicznościach, które skłoniły władze lub inne podmioty do przypisania mu przekonań politycznych, biorąc pod uwagę dostępne informacje o wzorcach zachowań podmiotu dopuszczającego się prześladowania oraz o tym, jak traktowane były inne osoby w podobnej sytuacji.
- W ramach analizy prawnej należy najpierw ocenić, czy opisane przez wnioskodawcę formy wyrażania przekonań lub działania można zakwalifikować jako przekonania polityczne.
- Postrzeganie przekonań politycznych wnioskodawcy przez prześladowcę oraz działania podjęte w związku z tym postrzeganiem są ważnymi czynnikami, które należy rozważyć przy analizie powodów prześladowania.
- Związek przyczynowy między przekonaniem wnioskodawcy a zdarzeniami, których obawia się po powrocie, nie jest oczywisty do ustalenia we wszystkich przypadkach. Należy pamiętać, że wnioskodawca nie musi wykazać zamiaru prześladowcy.

3. Konkretnie wnioski o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne

W tym rozdziale przedstawiono wskazówki, jak postępować z konkretnymi wnioskami o udzielenie azylu ze względu na przekonania polityczne, w tym przykłady tematów, które należy zgłębić podczas rozpatrywania sprawy ⁽⁴³⁾.

3.1. Służba wojskowa

Należy podkreślić, że państwa są uprawnione do wprowadzenia obowiązku odbycia służby wojskowej, a zatem odmowa służby nie stanowi ważnej podstawy udzielenia ochrony międzynarodowej. W gestii państwa leży nakładanie kar za dezercję lub uchylanie się od służby wojskowej. Służba wojskowa musi mieć jednak podstawę prawną, być realizowana w sposób niearbitralny i niedyskryminujący oraz wynikać z potrzeb i planów wojskowych. Wszelkie kary za odmowę odbycia służby wojskowej powinny być niedyskryminujące, proporcjonalne i przewidziane prawem. Musi również istnieć możliwość zaskarżenia powołania do służby wojskowej do sądu ⁽⁴⁴⁾.

Urzednicy prowadzący postępowanie mogą spotkać się z przypadkami, w których odmowa odbycia służby wojskowej mogłaby doprowadzić do prześladowania lub doznania poważnej krzywdy. Może to mieć miejsce na przykład, gdy osoby odmawiające odbycia służby są traktowane w sposób niehumanitarny lub poniżający, ponieważ kara za odmowę odbycia służby wojskowej jest nieproporcjonalna lub stanowi zagrożenie dla życia, lub gdy osobom odmawiającym działania sprzecznego z własnym sumieniem nie zaoferowano odbycia służby zastępczej.

W tym rozdziale skupiono się na określeniu związku pomiędzy odmową odbycia służby wojskowej a przesłanką dotyczącą przekonań politycznych. Jeśli dana osoba odmówi odbycia służby wojskowej, można jej przypisać określone poglądy polityczne, ale sama odmowa może

⁽⁴³⁾ Celem tego rozdziału jest opisanie konkretnych sytuacji z perspektywy obawy przed prześladowaniem ze względu na przekonania polityczne. Przywołuje się w nim orzecznictwo TSUE lub Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące azylu, które było dostępne w odniesieniu do danej podstawy w momencie publikacji tego przewodnika. Dalsze (krajowe) lub zaktualizowane orzecznictwo można znaleźć w [bazie orzecznictwa EUAA](#), korzystając z [funkcji wyszukiwania](#) i słowa kluczowego „przekonania polityczne”.

⁽⁴⁴⁾ Zob. [Guidelines on International Protection No 10: Claims to refugee status related to military service within the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) [Wytyczne UNHCR w sprawie ochrony międzynarodowej nr 10: Wnioski o status uchodźcy związane ze służbą wojskową w kontekście art. 1 ust. A pkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. lub Protokołu dotyczącego statusu uchodźców z 1967 r. do tej konwencji], 12 listopada 2014 r., pkt 2. Ponadto zgodnie z pkt 171 [Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) [Podręcznika UNHCR dotyczącego zasad i trybu ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz Protokołem do niej z 1967 r.], HCR/IP/4/Eng/REV.1, ponowna redakcja, styczeń 1992 r.:

171. Nie każde przekonanie, choćby najszczerze, będzie stanowiło wystarczający powód do ubiegania się o nadanie statusu uchodźcy po dezercji lub uchylaniu się od poboru. Nie wystarczy, że dana osoba nie zgadza się ze swoim rządem w kwestii politycznego uzasadnienia danego działania wojskowego. W przypadku gdy rodzaj działań wojskowych, z którymi dana osoba nie chce być kojarzona, jest jednak potępiany przez społeczność międzynarodową jako sprzeczny z podstawowymi zasadami postępowania ludzkiego, karanie za dezercję lub uchylanie się od poboru mogłoby, w świetle wszystkich innych wymogów określonych w definicji, samo w sobie być uznane za prześladowanie.

być również wyrazem przekonań politycznych. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy wnioskodawca sprzeciwia się użyciu siły wojskowej lub środków i metod stosowanych przez funkcjonariuszy państwowych lub sprzeciwia się bezpośrednio polityce rządu.

3.1.1. Odpowiednia terminologia

Przed przedstawieniem kluczowych elementów, które należy wziąć pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosków związanych ze służbą wojskową, należy wspomnieć o odpowiedniej terminologii dotyczącej tego tematu.

- **Służba wojskowa:** służba lub czynności wykonywane w służbie sił zbrojnych danego państwa. Można ją pełnić w czasie pokoju lub podczas konfliktu zbrojnego. Może być następstwem dobrowolnego wstąpienia do wojska lub obowiązkowego poboru. Podmioty niepaństwowe nie mogą wprowadzić poboru do wojska.
- **Służba zastępcza:** służba pełniona przez osoby odmawiające działania sprzecznego z własnym sumieniem jako rozwiązanie alternatywne wobec poboru do sił zbrojnych danego państwa. Służba zastępcza może przybrać formę służby cywilnej poza siłami zbrojnymi (np. w publicznej placówce zdrowia, w ramach wolontariatu na rzecz instytucji charytatywnej) lub pełnienia w armii roli niezwiązanej z działaniami zbrojnymi (np. stanowisko kucharza lub pracownika biurowego).
- **Uchylenie się od poboru:** gdy osoba cywilna nie zgłasza się do odbycia obowiązkowej służby wojskowej lub nie odpowiada na wezwanie.
- **Dezercja:** gdy żołnierz służący w siłach zbrojnych opuszcza swój posterunek wojskowy lub swoje stanowisko, niebędąc wtedy na urlopie, lub sprzeciwia się wypełnieniu obowiązków wojskowych.

3.1.2. Prześladowanie z powodu (domniemanych) przekonań politycznych w kontekście służby wojskowej

Istnieje kilka okoliczności, w których odmowa odbycia służby wojskowej może prowadzić do prześladowania z powodu (domniemanych) przekonań politycznych.

- **Odmowa działania sprzecznego z własnym sumieniem** Brak uznania możliwości odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem i brak możliwości uczestnictwa w zastępczej formie służby może być sam w sobie uznany przez osoby odmawiające działania sprzecznego z własnym sumieniem za poważne naruszenie praw człowieka, które byłoby równoznaczne z prześladowaniem⁽⁴⁵⁾. Odpowiednim przykładem może

⁽⁴⁵⁾ W wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie [Bayatyan przeciwko Armenii](#), 23459/03, ECLI:CE:ECHR:2011:0707JUD002345903, pkt 110, Trybunał zauważył, że:

być osoba odmawiająca działania sprzecznego z własnym sumieniem o poglądach pacyfistycznych w kraju, w którym nie uznaje się ani nie przeprowadza procesu nabywania statusu osoby odmawiającej działania sprzecznego z własnym sumieniem, ani nie ma możliwości odbycia służby zastępczej.

- **Dyskryminacja lub złe traktowanie** podczas służby wojskowej. Czasami wnioskodawcy doświadczają dyskryminacji i złego traktowania podczas służby wojskowej. Może to dotyczyć osób o poglądach przeciwnych do polityki rządu, które mogą być narażone na dyskryminację i złe traktowanie z powodu swoich przekonań politycznych. Innym istotnym przykładem są poborowi z określonych miejsc, którzy są wysyłani na front w nieproporcjonalnie szybkim tempie, wkrótce po ich zaciągnięciu i z minimalnym przeszkoleniem bojowym, co stanowi pewną formę kary za niełojalność wobec ustroju okazywaną przez pewne grupy w części kraju, z której pochodzą ci poborowi.
- **Nieproporcjonalne lub arbitralne karanie** dezertera lub osoby uchylającej się od poboru z powodu ich przekonań politycznych. W niektórych przypadkach kary wymierzone wnioskodawcom odmawiającym odbycia służby wojskowej są nieproporcjonalne lub stosowane arbitralnie z powodu (domniemanych) przekonań politycznych lub sytuacji wnioskodawcy.
- **Ściganie lub kary za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wykluczenia** określonych w art. 12 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). Zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. e) dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) akt prześladowania może przybrać formę ścigania lub kary za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wykluczenia. Odpowiednie przykłady mogą dotyczyć dezercji i uchylania się od poboru w czasie wojny domowej ⁽⁴⁶⁾.

Art. 9 [Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności] nie zawiera wyraźnego odniesienia do prawa do odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania. Niemniej jednak Trybunał uznaje, że w przypadku gdy odmowa służby wojskowej jest motywowana silnym i niemożliwym do przewyżnienia konfliktem między obowiązkiem służenia w wojsku a sumieniem danej osoby lub jej głębokimi i szczerymi wierzeniami religijnymi bądź innymi, odmowa ta stanowi przekonanie lub wierzenie o wystarczającej mocy przekonywania, powadze, spójności i istotności, by mogła wejść w zakres gwarancji art. 9.

⁽⁴⁶⁾ Przesłanka dotycząca przekonań politycznych może być istotna również w innych przypadkach (zob. *Guidelines on International Protection No 10*, [Wytyczne UNHCR w sprawie ochrony międzynarodowej nr 10] pkt 53 i 54), na przykład gdy żołnierz dowie się o działalności przestępczej (zob. również sekcja 3.4) oraz w przypadkach, gdy przesłanka dotycząca przekonań politycznych może mieć zastosowanie do członków rodziny osoby odmawiającej działania sprzecznego z własnym sumieniem, osoby uchylającej się od poboru lub dezertera, których zdefiniowano jako osoby wyznające określone idee polityczne (zob. również sekcja 3.2).

Artykuł 9 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) – akty prześladowania

2. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą między innymi przybierać formę:

[...]

e) ścigania lub kar za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wykluczenia określonych w art. 12 ust. 2);

3.1.3. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

Przy rozpatrywaniu wniosków związanych z odmową odbycia służby wojskowej kluczowe są następujące elementy.

(a) Wyjaśnienie sytuacji wnioskodawcy

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z sytuacją wnioskodawcy w odniesieniu do jego statusu dotyczącego służby wojskowej

- Określenie dokładnego statusu wnioskodawcy dotyczącego służby wojskowej (powołany do służby/uchylający się od poboru/dezertjer).
- Konieczne jest wcześniejsze przygotowanie się na podstawie odpowiednich IKP, które mogą obejmować następujące elementy:
 - ramy prawne regulujące służbę wojskową w danym kraju;
 - kary za odmowę odbycia służby;
 - **istnienie i znaczenie ustaleń dotyczących osób odmawiających działania sprzecznego z własnym sumieniem;**
 - istnienie zastępczej formy służby;
 - możliwość zastosowania zwolnień lub odroczeń oraz procedury ubiegania się o nie;
 - warunki i sposób traktowania poborowych oraz czas trwania służby obowiązkowej;
 - ewentualne dyskryminacyjne aspekty prawa i jego stosowanie w odniesieniu do dysydentów politycznych;
 - konsekwencje uchylania się od poboru/dezercji oraz postrzeganie przez funkcjonariuszy państwowych osób odmawiających odbycia służby wojskowej;
 - istnienie i charakter konfliktu w danym kraju lub regionie, jeśli dotyczy.

(b) Odpowiednia dokumentacja przedstawiona przez wnioskodawcę w odniesieniu do służby wojskowej

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z dokumentacją przedstawioną przez wnioskodawcę

- **Należy sprawdzić, czy wnioskodawca może przedstawić konkretną dokumentację, na przykład pismo stwierdzające pobór do wojska i wezwanie do służby wojskowej lub, w przypadku rezerwistów, listy rezerwowe.**
- **Należy sprawdzić, czy oczekiwania dotyczące dokumentów związanych ze służbą wojskową są adekwatne do sytuacji w danym kraju. Urzędnik prowadzący postępowanie musi znać odpowiednie procedury, na przykład:**
 - **etapy poboru;**
 - **warunki zwolnienia ze służby wojskowej;**
 - **powiadomienia otrzymane przez władze.**

(c) Działalność i stanowiska wnioskodawcy w czasie służby wojskowej (jeśli służył w wojsku)

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z działalnością lub stanowiskami wnioskodawcy w czasie służby wojskowej

- **Gdzie wnioskodawca służył i jak długo (np. w jakim rodzaju sił zbrojnych (wojska lądowe, siły powietrzne, marynarka wojenna) służył i w jakiej dywizji/batalionie/brygadzie/jednostce)?**
- **Jakie były kolejno stanowiska/rangi wnioskodawcy (np. lokalizacje obozów lub obiektów szkoleniowych, w których stacjonował)?**
- **Jakie szkolenia odbył wnioskodawca?**
- **Jakie były kolejne zadania i obowiązki wnioskodawcy (np. zadania jednostki i wnioskodawcy, używana broń, manewry, w których uczestniczył)?**
- **Należy przeanalizować ewentualną dokumentację (np. oficjalny komunikat lub książeczka wojskowa).**

Podczas zgłębiania powyższych tematów:

- należy pamiętać, że sytuacja wnioskodawcy, na przykład wcześniejsze zajmowanie kluczowego stanowiska, a następnie dezercja, może być w niektórych przypadkach okolicznością wpływającą na ryzyko;
- należy zwracać uwagę na ewentualne podstawy wykluczenia ⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁷⁾ Więcej informacji na temat podstaw wykluczenia i indywidualnej rozmowy ze szczególnym uwzględnieniem kwestii wykluczenia można znaleźć w *Poradniku praktyczny EASO: Wykluczenie*, rozdział 4, styczeń 2017 r.

(d) Odmowa służby wojskowej i uzasadnienie takiej odmowy

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z ewentualną odmową służby wojskowej i uzasadnieniem takiej odmowy

- Należy sprawdzić, czy wnioskodawca odmawia służby wojskowej i dlaczego.
 - Czy wnioskodawca odmawia służby wojskowej w ogóle, czy też jego odmowa dotyczy jedynie konkretnych operacji wojskowych, do udziału w których wnioskodawca zostanie (prawdopodobnie) wezwany?
 - Kiedy wnioskodawca podjął tę decyzję, jakie były okoliczności towarzyszące i co ją ukształtowało?
 - Czy odmowa dotyczy istnienia konfliktów niezgodnych z prawem, w tym metod prowadzenia wojny lub łamania praw człowieka?
 - Czy istnieje możliwość udziału wnioskodawcy w czynach wykluczających w kontekście konfliktu?
 - Czy wnioskodawca obawia się dyskryminacji lub złego traktowania podczas służby wojskowej?
- Należy sprawdzić, czy powody te wynikają z przekonań politycznych wnioskodawcy.
 - Czy wnioskodawca obawia się złego traktowania lub dyskryminacji z powodu swoich przekonań politycznych?
 - Czy wnioskodawca odmawia udziału w wojnie domowej?
 - Czy wnioskodawca powołuje się na odmowę działania sprzecznego z własnym sumieniem w związku z jego przekonaniami politycznymi?

Analizując powyższe tematy, należy pamiętać, że w niektórych przypadkach przekonania polityczne wnioskodawcy nie będą rzeczywiste, lecz przypisywane przez państwo. Może to mieć miejsce w przypadku, gdy z IKP wynika, że władze reżimu postrzegają osoby odmawiające służby wojskowej jako dysydentów politycznych, lub w krajach, w których trwa wojna domowa lub w których panuje ustrój autorytarny.

(e) Reakcja władz na odmowę odbycia służby wojskowej

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z reakcją władz

- Czy władze skontaktowały się z wnioskodawcą z powodu odmowy odbycia służby wojskowej?
- Czy władze groziły wnioskodawcy z powodu odmowy służby wojskowej?
- Czy po dezercji lub uchylaniu się od poboru wysłano do wnioskodawcy zawiadomienie/pismo?
 - Jeśli tak, to co zawierało? Czy władze kontaktowały się z wnioskodawcą za pomocą innych środków? Jeśli tak, to w jakim trybie lub przy użyciu jakich metod rekrutacji?

(f) Wiedza władz na temat przekonań politycznych wnioskodawcy

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z wiedzą władz na temat ewentualnych przekonań politycznych wnioskodawcy

- Czy odnotowano zdarzenia sugerujące, że władze zdają sobie sprawę z przekonań politycznych wnioskodawcy?
- Czy władze wyraźnie odnosiły się do (domniemanych) przekonań politycznych wnioskodawcy?
- Czy wobec wnioskodawcy były stosowane groźby z użyciem insynuacji politycznych?
- **Czy w przeszłości wnioskodawca wyrażał swoje przekonania polityczne w innych przypadkach?**
- **Czy wnioskodawca był w przeszłości zaangażowany w działalność polityczną przeciwko ustrojowi, ujawniając w ten sposób swój sprzeciw wobec władz?**
- Czy istnieją przesłanki sugerujące, że władze postrzegają osoby uchylające się od poboru i dezertów jako przeciwników politycznych?

(g) Istniejące warunki służby wojskowej

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z sytuacjami i warunkami, na jakie mógłby być narażony wnioskodawca

- Czy istnieje możliwość zagrożenia życia lub wolności?
- Czy podczas konfliktu istnieje ryzyko popełnienia czynów wykluczających?
- Czy istnieje ryzyko naruszenia praw człowieka (np. praca przymusowa, wykorzystywanie seksualne)?
- Czy istnieje ryzyko ścigania i nieproporcjonalnych kar?
- Czy istnieje ryzyko złego traktowania lub stosowania środków dyskryminacyjnych?
- Jak w czasie służby wojskowej traktowane są osoby znajdujące się w sytuacji podobnej do sytuacji wnioskodawcy?
- Należy przeanalizować ewentualne skutki pośrednie, które mogą wynikać z działań podmiotów pozamilitarnych i niepaństwowych, takie jak:
 - przemoc fizyczna, poważna dyskryminacja lub napastowanie ze strony społeczności lub inne formy represji karnej za uchylanie się od poboru lub dezercję (np. zawieszenie praw do posiadania gruntów, zapisania się do szkoły lub na uniwersytet, dostępu do usług socjalnych).
- Jeśli w kraju trwa konflikt, należy przeanalizować charakter i cechy tego konfliktu, stosowane metody wojenne oraz ewentualne naruszenia praw człowieka lub ryzyko popełnienia czynów wykluczających podczas pełnienia służby wojskowej. Niezbędne jest wcześniejsze przygotowanie za pomocą wyszukania odpowiednich IKP.

3.1.4. Analiza prawna

Po przeanalizowaniu powyższych tematów urzędnicy prowadzący postępowanie mogą przystąpić do oceny, czy wnioskodawca ma uzasadnioną obawę przed spodziewanymi skutkami wynikającymi z odmowy odbycia służby wojskowej i czy skutki te wchodzą w zakres prześladowania. Następnym krokiem jest ustalenie, dlaczego doszło do prześladowania, czy doszło do niego z powodu (domniemanych) przekonań politycznych, innych powodów, czy też połączenia (domniemanych) przekonań politycznych i innych powodów (więcej informacji szczegółowych można znaleźć w sekcji [Analiza prawna](#)).

Następnie należy udowodnić istnienie związku między przynajmniej jednym z powodów prześladowania a konsekwencjami, których obawia się osoba odmawiająca odbycia służby wojskowej. Należy pamiętać, że w kontekście wojny domowej istnieje domniemanie, że odmowa odbycia służby wojskowej na warunkach określonych w art. 9 ust. 2 lit. e) dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) odnosi się do jednego z powodów prześladowania określonych w dyrektywie w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). W tym kontekście do władz krajowych należy ustalenie wiarygodności związku między powodami prześladowania a ściganiem i karaniem. Zob. również streszczenie wyroku TSUE w sprawie *EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland* na końcu tej sekcji.

Należy pamiętać, że w wielu sytuacjach odmowa odbycia służby wojskowej może być również związana z wyrażaniem przekonań religijnych lub być motywowana przynależnością do szczególnej grupy społecznej. W takich sytuacjach akty prześladowania byłyby związane z tymi samymi powodami. ⁽⁴⁸⁾.

Uzasadniona obawa przed prześladowaniem może wynikać bezpośrednio z rasy wnioskodawcy, na przykład w przypadku, gdy poborowi z określonej grupy rasowej muszą stawić czoła trudniejszym warunkom niż inni poborowi lub jako jedyni podlegają poborowi. Podobnie dzieci mogą podlegać przymusowej rekrutacji, ponieważ należą do grupy etnicznej narażonej na prześladowanie ⁽⁴⁹⁾.

Powiązane narzędzie EUAA

Zob. [Practical Guide on Interviewing Applicants with Religion-based Claims](#) [Poradnik praktyczny EUAA dotyczący indywidualnej rozmowy z osobami występującymi z wnioskami z powodu religii], 2022 r., sekcja 4.4. „Odmowa działania sprzecznego z własnym sumieniem z powodu religii”.

Wymieniona sekcja poradnika dotyczy wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej motywowanych sprzeciwem wobec wypełnienia obowiązków wojskowych w kraju pochodzenia ze względu na odmowę działania sprzecznego z własnym sumieniem z powodu religii.

⁽⁴⁸⁾ Wyrok TSUE z dnia 19 grudnia 2020 r. w sprawie *EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945, pkt 26–61. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#), pkt 47.

⁽⁴⁹⁾ [Guidelines on International Protection No 10](#) [Wytyczne UNHCR w sprawie ochrony międzynarodowej nr 10], 12 listopada 2014 r., s. 11.

Wyrok TSUE z 2020 r. w sprawie EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland, streszczenie pkt 26–61 ⁽⁵⁰⁾

W ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zwrócono się do TSUE o wykładnię art. 9 ust. 2 lit. e) i art. 9 ust. 3 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). W artykułach tych wśród możliwych aktów prześladowania wymienia się „ścigani[e] lub kar[y] za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wykluczenia określonych w art. 12 ust. 2”.

Streszczenie orzeczenia sporządzono w formie wynikających z niego zasad.

EZ jest obywatelem Syrii, który opuścił kraj w 2014 r., aby uniknąć odbycia służby wojskowej, gdyż obawiał się udziału w wojnie domowej. Na tej podstawie złożył w 2016 r. wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Aby zastosować art. 9 ust. 2 lit. e) dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona), należy spełnić następujące kryteria.

- **Prześladowanie musi wynikać z odmowy odbycia służby wojskowej.** W konsekwencji odmowa ta musi być **jedynym środkiem pozwalającym uniknąć udziału w przestępstwach** określonych w art. 12 ust. 2 lit. a) (pkt 26–32).
 - Jeżeli wnioskodawca mógł **skorzystać z procedury** uzyskania statusu osoby odmawiającej działania sprzecznego z własnym sumieniem, ale tego nie uczynił, **to wyklucza to ochronę** na podstawie art. 9 ust. 2 lit. e), chyba że w danej sytuacji ta procedura nie była dla niego dostępna.
 - **Jeżeli nie istnieje procedura** odmowy odbycia służby wojskowej, nie można **wymagać od** osoby odmawiającej działania sprzecznego z własnym sumieniem **sformalizowania swojej odmowy** za pomocą danej procedury. Ze względu na bezprawny charakter odmowy oraz ściganie i karanie, na jakie mógłby być narażony wnioskodawca, nieuzasadnione byłoby oczekiwanie, że wyrazi on swoją odmowę wobec władz.
 - Należy ustalić, że doszło do **faktycznej odmowy** odbycia przez niego służby wojskowej. Należy to ocenić, biorąc pod uwagę wszystkie istotne fakty (IKP, odpowiednie oświadczenia i dokumentację przedstawioną przez wnioskodawcę, indywidualną sytuację i uwarunkowania osobiste wnioskodawcy).
- Do **władz krajowych należy ocena tego, czy odbycie służby wojskowej z pewnością lub przynajmniej z dużym prawdopodobieństwem doprowadziłoby wnioskodawcę do popełnienia czynów wykluczających**, o których mowa w art. 12 ust. 2; dotyczy to również sytuacji, gdy wnioskodawca nie wie, jaki będzie jego przyszły rodzaj operacji (pkt 33–38).

⁽⁵⁰⁾ Wyrok TSUE z dnia 19 grudnia 2020 r. w sprawie EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland, C-238/19, EU:C:2020:945, pkt 26–61. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

Wyrok TSUE z 2020 r. w sprawie EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland, streszczenie pkt 26–61 ⁽⁵⁰⁾

- Ocena ta musi opierać się na wszystkich **istotnych dowodach** (IKP w momencie podejmowania decyzji, indywidualnej sytuacji i uwarunkowań osobistych wnioskodawcy).
- W ramach tej oceny należy ustalić, czy **ogólna sytuacja** uwiarygodnia możliwość popełnienia takich przestępstw.
- **Pośredni udział** w popełnieniu takich przestępstw (na przykład przez wsparcie logistyczne lub techniczne, a nie przynależność do oddziałów bojowych) nie wyklucza, co do zasady, zastosowania art. 9 ust. 2 lit. e).
- Należy przyjąć, że w kontekście **mającej uogólniony zasięg wojny domowej** charakteryzującej się powtarzalnym i systematycznym popełnianiem przez wojsko, wykorzystujące poborowych, zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości lub innych przestępstw wymienionych w art. 12 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) ⁽⁵¹⁾ pełnienie służby wojskowej będzie wiązało się z popełnianiem takich zbrodni, bezpośrednio lub pośrednio, niezależnie od rodzaju operacji wnioskodawcy.
- Musi istnieć **związek między powodami prześladowania a aktami prześladowania** wymienionymi w art. 9 ust. 2 lit. e) (pkt 45–61).
- Istnieje **silne domniemanie istnienia związku** z jednym z pięciu powodów prześladowania określonych w art. 2 lit. d), gdy wnioskodawca obawia się ścigania lub karania za odmowę odbycia służby wojskowej, w którym to przypadku pełnienie służby wojskowej wiązałoby się z popełnieniem zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości (pkt 57–61).

To silne domniemanie wynika z faktu, że:

odmowa odbycia służby wojskowej, w szczególności gdy zagrożona jest surowymi karami, pozwala założyć istnienie silnego konfliktu w zakresie wartości i opinii politycznych lub religijnych między zainteresowanym a władzami państwa pochodzenia.

[...]

⁽⁵¹⁾ Art. 12 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona):

2. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości otrzymania statusu uchodźcy, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że:

- (a) dokonał zbrodni przeciwko pokojowi, zbrodni wojennej, zbrodni przeciwko ludzkości w rozumieniu aktów międzynarodowych opracowanych w celu ustanowienia przepisów odnoszących się do tych zbrodni;
- (b) popełnił poza państwem, które go przyjął, poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym, zanim został przyjęty jako uchodźca, czyli zanim wydano mu zezwolenie na pobyt na podstawie nadanego statusu uchodźcy; szczególnie okrutne czyny, nawet jeśli zostały popełnione z rzekomo politycznych pobudek, można zakwalifikować jako poważne zbrodnie o charakterze niepolitycznym;
- (c) jest on winny działań sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule i Artykułach 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych.

Wyrok TSUE z 2020 r. w sprawie EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland, streszczenie pkt 26–61 ⁽⁵⁰⁾

[W] sytuacji konfliktu zbrojnego, a zwłaszcza wojny domowej, i w braku zgodnej z prawem możliwości uchylecia się od obowiązków wojskowych, jest wysoce prawdopodobne, że odmowę odbycia służby wojskowej władze zinterpretowałyby jako akt opozycji politycznej, niezależnie od potencjalnie bardziej złożonej motywacji zainteresowanego ⁽⁵²⁾.

- To nie do wnioskodawcy należy dostarczenie dowodu istnienia tego związku, to **do właściwych organów krajowych należy dokonanie oceny**, w świetle ogółu okoliczności przedstawionych przez wnioskodawcę ubiegającego się o udzielenie ochrony międzynarodowej, **prawdopodobieństwa istnienia tego związku** (pkt 54–56).

3.2. Członkowie rodziny

Jednym z najczęstszych profili domniemych przekonań politycznych jest sytuacja, w której wnioskodawcy grozi prześladowanie lub doznanie poważnej krzywdy, ponieważ jeden z członków jego rodziny aktywnie uczestniczy w życiu politycznym.

W tej konkretnej sytuacji musimy przyjrzeć się działalności rodziny (rozszerzonej) i zagrożeniom, jakie ta działalność może stworzyć dla innych członków rodziny.

3.2.1. Obawa przed prześladowaniem ze względu na relacje rodzinne

W przypadku obecności członka rodziny wnioskodawcy w państwie uchodźstwa i ustalenia przez organ rozstrzygający lub stwierdzenia przez wnioskodawcę, że ten członek rodziny ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem, wówczas może być konieczne sprawdzenie, czy w zależności od indywidualnej sytuacji wnioskodawca jest narażony na ryzyko prześladowania ze względu na więź rodzinną z osobą zagrożoną ⁽⁵³⁾. Innymi słowy, jeżeli członkowie rodziny wystąpili o udzielenie ochrony międzynarodowej w państwie uchodźstwa, a jeden z nich został uznany za beneficjenta ochrony ze względu na swoją działalność polityczną lub stwierdzone przekonania polityczne, wówczas możliwe, że organ rozstrzygający będzie musiał sprawdzić, czy pozostali członkowie rodziny są również zagrożeni w kraju pochodzenia ze względu na więzi rodzinne łączące ich z beneficjentem. W tej sytuacji sama więź rodzinna wywołuje u wnioskodawcy obawę i należy to odróżnić od

⁽⁵²⁾ Wyrok TSUE z dnia 19 grudnia 2020 r. w sprawie EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland, C-238/19, EU:C:2020:945, pkt 49 i 50. Streszczenie dostępne w [bazie orzecznictwa EUAA](#).

⁽⁵³⁾ Zob. motyw 36 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona): „Członkowie rodziny są zazwyczaj, z racji samego pokrewieństwa z uchodźcą, narażeni na akty prześladowania w sposób, który może stanowić podstawę nadania im statusu uchodźcy”; Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r. w sprawie Nigyar Rauf Kaza Ahmedbekova, Rauf Emin Ogla Ahmedbekov przeciwko zastępcy dyrektora krajowej agencji ds. uchodźców (Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite), C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801, pkt 50.

sytuacji, w której wszyscy członkowie rodziny stali się celami prześladowania za swoją działalność polityczną.

W praktyce dostęp do informacji w tych przypadkach jest raczej łatwy, ponieważ wiele informacji potrzebnych do ustalenia więzi i potrzeb w zakresie ochrony wnioskodawcy istnieje w aktach sprawy członka rodziny, który ze względu na swoją działalność jest już beneficjentem⁽⁵⁴⁾. W takim przypadku należy zweryfikować te informacje z wnioskodawcą i przystąpić do szczegółowego przeanalizowania jego sprawy, aby ocenić, czy wnioskodawca jest również narażony na ryzyko ze względu na swoje powiązania z beneficjentem. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy wnioskodawca i beneficjent są członkami tej samej rodziny nuklearnej.

Należy pamiętać, że dzieci czy nawet małżonka lub małżonek nie zawsze mogą być (w pełni) świadomi ryzyka, na jakie mogą być narażeni. W takich przypadkach należy zbadać ryzyko dla członków rodziny, zaczynając od oświadczeń głównego wnioskodawcy.

Zazwyczaj członkami rodziny, którzy mogliby być narażeni na ryzyko, prześladowanie lub doznanie poważnej krzywdy z powodu działalności politycznej innego członka tej rodziny, będą członkowie rodziny nuklearnej, czyli żona lub mąż oraz dzieci. Ryzyko nie musi jednak ograniczać się do członków rodziny nuklearnej. Zagrożeni mogą być również członkowie rodziny rozszerzonej, którzy mają bliskie powiązania lub relacje z osobą aktywnie uczestniczącą w życiu politycznym. Na przykład dorosłe rodzeństwo, które mieszka razem, dorosłe dzieci, które mieszkają z rodzicami, osoba dorosła mieszkająca z rodziną współmałżonki lub współmałżonka, krewni, którzy prowadzą wspólną działalność lub członkowie rodziny rozszerzonej, którzy mają te same zainteresowania i zajęcia.

Jeżeli wnioskodawca należy do rodziny rozszerzonej beneficjenta, a związek ten jest mniej bezpośredni niż w przypadku członków rodziny nuklearnej, nadal konieczne jest zidentyfikowanie i ocena ewentualnego ryzyka dla wnioskodawcy wynikającego z powiązań rodzinnych. Akta sprawy beneficjenta zawierające wszystkie informacje, które ułatwią przeprowadzenie oceny, powinny być dostępne, a sprawy mogą być również powiązane w zależności od praktyki krajowej.

Należy mieć świadomość, że dzieci mogą również aktywnie uczestniczyć w życiu politycznym i posiadać określone przekonania polityczne niezależnie od przekonania dorosłych, co może narażać je na ryzyko prześladowania. Zakres, w jakim dzieci mogą być pociągnięte do odpowiedzialności, będzie różnił się w zależności od kontekstu kulturowego w kraju pochodzenia i wieku dziecka. Na przykład nierzadko zdarza się, że ruchy narodowyzwolenicze lub protestacyjne prowadzą aktywiści będący studentami lub uczniami. W tym przypadku rodzice lub inni członkowie rodziny mogą być zagrożeni ze względu na swój związek z dzieckiem aktywnie uczestniczącym w życiu politycznym.

W niektórych przypadkach członek rodziny, który aktywnie uczestniczy w życiu politycznym, może nie być obecny w państwie uchodźstwa. W tych przypadkach ryzyko dla wnioskodawcy może nie być tak łatwe zidentyfikowane lub bezpośrednio powiązane z ryzykiem dla członka rodziny. Ryzyko w tych przypadkach może być jednak równie rzeczywiste. W tej sytuacji ważne jest, aby podczas indywidualnej rozmowy sprawdzić, czy istnieją jacyś członkowie

⁽⁵⁴⁾ W kwestii dostępu do akt członków rodziny należy zapoznać się z [Poradnikiem praktycznym EASO: Ocena materiału dowodowego](#), marzec 2015 r. (aktualizacja wkrótce).

rodziny (rozszerzonej), którzy aktywnie uczestniczą w życiu politycznym, i ocenić możliwy wpływ tego na wnioskodawcę, biorąc pod uwagę odpowiednie IKP.

3.2.2. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

We wszystkich powyższych przypadkach należy zgromadzić konkretne informacje, aby móc ocenić, czy powiązanie z członkiem rodziny może stanowić ryzyko dla wnioskodawcy. Poniżej znajduje się wykaz przykładowych tematów, które należy zgłębić podczas indywidualnej rozmowy i wziąć pod uwagę przy ocenie.

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Profil członka rodziny, który aktywnie uczestniczy lub uczestniczył w życiu politycznym. W jakie konkretne działania jest lub był zaangażowany, jakie wyraża przekonania, jaki jest stopień jego zaangażowania i widoczność?
- Akty prześladowania lub poważna krzywda, których doznał już członek rodziny aktywnie uczestniczący w życiu politycznym. Co dokładnie mu się przytrafiło? Czy stosowano wobec niego groźby, źle go traktowano lub dopuszczano się aktów przemocy lub innych działań, które mogłyby stanowić prześladowanie?
- Relacja i więź pomiędzy wnioskodawcą a członkiem rodziny, który był lub jest zagrożony aktami prześladowania lub doznaniem poważnej krzywdy. Czy wnioskodawca należy do rodziny nuklearnej czy do rodziny rozszerzonej? Jaki jest ich stopień pokrewieństwa? Czy (nadal) pozostają w kontakcie?
- Jaka jest wiedza wnioskodawcy na temat tego członka rodziny i jego działalności?
- W zależności od kraju pochodzenia mogą być dostępne dokumenty potwierdzające więzi rodzinne.
- Profil i status podmiotu dopuszczającego się prześladowania. Czy jest to podmiot państwowy czy prywatny? Jaki jest zakres jego władzy? Czy mógłby dotrzeć do wnioskodawcy? Jaka jest relacja między tym podmiotem dopuszczającym się prześladowania a wnioskodawcą?
 - Jeśli podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest państwo, to bardziej prawdopodobne jest, że członkowie rodziny mogą być monitorowani i prześladowani. W przypadku podmiotów/organizacji prywatnych ważna jest ocena roli i władzy, jaką sprawują w społeczeństwie, w szczególności relacji, jakie nawiązują z władzami.

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Czy istnieją jakiegokolwiek oznaki, że (potencjalny) podmiot dopuszczający się prześladowania postrzega wnioskodawcę (lub rodzinę) jako przeciwnika politycznego lub zagrożenie?
- Ewentualne groźby, akty przemocy lub inne działania mogące stanowić prześladowanie, których sam wnioskodawca mógł doświadczyć. W tym przypadku istnieją silne przesłanki, że więź rodzinna może powodować ryzyko dla wnioskodawcy także w przyszłości.
- Czy inni członkowie rodziny nuklearnej lub rozszerzonej zostali poddani groźbom, aktom przemocy lub innym czynom, które mogłyby stanowić prześladowanie. W tym przypadku istnieją przesłanki, że może to dotyczyć innych członków rodziny⁽⁵⁵⁾. Czy w przypadkach niezwiązanych z wnioskodawcą i jego rodziną podmioty dopuszczające się prześladowania stawiają sobie za cel również członków rodziny?

Należy również pamiętać, że więź rodzinna z osobą aktywnie uczestniczącą w życiu politycznym może zwiększać ryzyko dla wnioskodawcy posiadającego własne przekonania i prowadzącego własną działalność. Wnioskodawca może być nieznacznie zaangażowany, ale nadal przyciągać uwagę ze względu na relacje rodzinne. W takich przypadkach kontekst rodzinny może zwiększyć ryzyko prześladowania.

3.2.3. Istotne informacje o kraju pochodzenia

Kluczowym elementem oceny są wiarygodne, dokładne i aktualne IKP. IKP mogą pomóc w zrozumieniu, jakiego rodzaju dowodów można oczekiwać w celu potwierdzenia powiązań rodzinnych (np. jeśli kraj dysponuje zaawansowanym systemem administracyjnym, w którym wydaje się dokumenty takie jak dokumenty dotyczące składu rodziny).

W dalszej części oceny można znaleźć informacje o tym, jak traktowani są członkowie rodziny osób aktywnie uczestniczących w życiu politycznym. W szczególności można oczekiwać znalezienia istotnych informacji, jeśli podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest państwo lub znane organizacje. Może to być trudniejsze, jeśli podmiotami są osoby prywatne. Oczywiście zawsze zależy to od działań, w których bierze udział osoba aktywnie uczestnicząca w życiu politycznym, i roli, jaką odgrywa w kraju i jego środowisku politycznym. W każdym przypadku IKP mogą dostarczyć informacji na temat kontekstu sytuacji podlegającej ocenie. Aby móc wyciągnąć wnioski, dowody w postaci IKP muszą być połączone z dowodami dostarczonymi przez wnioskodawcę (dokumentami, innymi dowodami).

⁽⁵⁵⁾ Zob. również UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Podręcznik dotyczący zasad i trybu ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz Protokołem dodatkowym do niej z 1967 r. oraz Wytoczne w sprawie ochrony międzynarodowej], kwiecień 2019 r., HCR/1P/4/ENG/REV. 4, pkt 43: „Obawa niekoniecznie musi wynikać z osobistych doświadczeń osoby poszukującej schronienia. To, co spotkało na przykład jej przyjaciół, krewnych lub innych członków tej samej grupy rasowej lub społecznej może wskazywać, że obawa ta jest uzasadniona, a osoba ta prędzej czy później może być prześladowana.”

3.2.4. Powody prześladowania

Jeżeli ustalono, że uzasadniona obawa przed prześladowaniem wnioskodawcy wynika z więzi z członkiem rodziny aktywnie uczestniczącym w życiu politycznym, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że powodem tego prześladowania są przekonania polityczne.

Poza przekonaniem politycznym powód prześladowania można by także oceniać na podstawie przynależności do szczególnej grupy społecznej. W tym przypadku członkowie określonej (znanej) rodziny mogą stanowić szczególną grupę społeczną, jeśli spełniają warunki przewidziane w dyrektywie w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona). Może to dotyczyć zwłaszcza większych rodzin, których członkowie mają podobne podstawowe cechy lub przekonania, na przykład związane z sytuacją polityczną, a którzy są postrzegani przez ogół społeczeństwa jako inni. W niektórych krajach samo nazwisko rodowe może powodować przypisywanie danej osobie określonych cech, przekonań i postaw. Zastosowanie może więc mieć przynależność do szczególnej grupy społecznej, przekonania polityczne mogą się też pokrywać z przynależnością do szczególnej grupy społecznej albo też oba powody mogą być stosowane w równym stopniu ⁽⁵⁶⁾.

3.3. Przekonania polityczne przypisywane z powodu (nielegalnego) pobytu za granicą

Jedną ze szczególnych sytuacji dotyczących domniemych przekonań politycznych jest związana z ryzykiem, na jakie wnioskodawcy mogliby być narażeni po powrocie do kraju pochodzenia z powodu (nielegalnego) wyjazdu z kraju pochodzenia i (nielegalnego) pobytu za granicą. W przypadku niektórych krajów nie toleruje się (nielegalnego) wyjazdu z kraju lub (nielegalnego) pobytu za granicą, zarówno w jakimkolwiek kraju za granicą, jak i w konkretnych krajach. Urzędnicy państwowi mogą być zainteresowani tym, jak wnioskodawcy uciekli z kraju, kto im pomagał i jakie działania podejmowali podczas pobytu w państwie trzecim.

Fakt, że wnioskodawca wystąpił się o udzielenie ochrony międzynarodowej, może być okolicznością obciążającą. Władze kraju pochodzenia mogą być zainteresowane tym, co dokładnie powiedział wnioskodawca podczas składania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej może być postrzegany przez władze jako wyraz krytyki wobec rządu. Wnioskodawcy, których wniosek nie został rozpatrzony pozytywnie, mogą być poddawani torturom zarówno w formie kary za rzekomą krytykę rządu, jak i na potrzeby przesłuchania w sprawie ich działalności i oświadczeń.

Możliwe, że wnioskodawca nie jest świadomy tego ryzyka, na które może narażony po swoim powrocie. W tym przypadku, jeżeli profil wnioskodawcy i IKP wskazują na takie ryzyko i na prawdopodobieństwo, że może ono spowodować akty prześladowania po powrocie wnioskodawcy, należy **dokładniej omówić to ryzyko z wnioskodawcą podczas**

⁽⁵⁶⁾ W przypadku powodów pokrywających się z przynależnością do szczególnej grupy społecznej lub stosowanych w równym stopniu co taka przynależność, zob. *Wytyczne EASO dotyczące przynależności do określonej grupy społecznej*, marzec 2020 r., sekcja F) „Szczególne okoliczności”, b. „Wielkość powodów prześladowania”, s. 18.

indywidualnej rozmowy, nawet jeśli nie zostało ono wyraźnie przedstawione przez samego wnioskodawcę.

3.3.1. Istotne okoliczności

IKP mają w tych przypadkach kluczowe znaczenie, ponieważ ryzyko po powrocie niekoniecznie opiera się na zachowaniu wnioskodawcy, takim jak wyrażanie nieprzychylnych władzom przekonań politycznych. Ryzyko może wynikać raczej z faktu nielegalnego opuszczenia kraju, długotrwałego pobytu za granicą lub złożenia tam wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Jest to główna informacja, której należy szukać w odniesieniu do tego, jak dany kraj potraktuje wnioskodawcę po powrocie. Organizacje, które pomagają osobom powracającym w procesie reintegracji w ich kraju pochodzenia, mogą dysponować bardziej szczegółowymi informacjami na temat tego, jak osoby powracające są traktowane po powrocie.

Ustalenie, że dana osoba złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej lub przez pewien czas przebywała za granicą, będzie proste, natomiast aby ocenić wiarygodność wnioskodawcy, który nielegalnie opuścił swój kraj pochodzenia, potrzebne będą szczegółowe IKP. Jakie są procedury graniczne i jak wnioskodawca zdołał je obejść? Jakie są różne poziomy traktowania osób po powrocie?

W niektórych krajach powszechną praktyką jest przesłuchiwanie osób, które wracają po nielegalnym wyjeździe, przymusowym powrocie lub długim pobycie za granicą. Nie wszystkie przesłuchania mają jednak ten sam cel i nie zawsze przybierają tę samą formę. Trzeba znać potencjalny zakres takiego przesłuchania w kraju pochodzenia wnioskodawcy, biorąc pod uwagę szczególne uwarunkowania osobiste. Forma przesłuchania może wahać się od rutynowego zadawania pytań stwarzającego nieduże ryzyko (uzasadnione prawdopodobieństwo) złego traktowania wnioskodawcy aż do przesłuchania, w trakcie którego możliwe jest złe traktowanie, a nawet tortury.

Należy również uzyskać informacje o sposobie powrotu wnioskodawcy. Czy istnieje możliwość, że wnioskodawca zostanie przymusowo odesłany do kraju pochodzenia po odrzuceniu jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej? Przymusowe powroty, często koordynowane przez państwo przyjmujące i państwo pochodzenia, mogą przyciągać uwagę i zwiększać prawdopodobieństwo, że wnioskodawca zostanie wypatrzony i przesłuchany po powrocie.

Ponadto elementem, który mógłby stanowić wartość dodaną oceny, są relacje między krajem pochodzenia a państwem uchodźstwa. Traktowanie po powrocie przez władze może również zależeć od kraju, z którego powraca dana osoba. Wrogie stosunki między dwoma krajami mogą oznaczać, że dana osoba będzie surowiej traktowana po powrocie do kraju pochodzenia, zwłaszcza jeśli uciekła nielegalnie. Niektóre kraje mogą również uznać wnioskodawcę za „ulegającego wpływom zachodu”, jeśli spędził on jakiś czas w krajach zachodnich. Jeśli dana osoba podróżowała do krajów zachodnich lub w nich mieszkała, może być automatycznie postrzegana jako osoba, które przyjęła wizerunek i ubiór, idee lub postawy społeczne i polityczne uznawana za „zachodnie” lub „europejskie”, wbrew normom społecznym i prawnym obowiązującym w ich kraju.

3.3.2. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Sposób, w jaki wnioskodawca opuścił swój kraj. To, czy ktoś opuścił kraj pochodzenia legalnie czy nielegalnie, czy też przekroczył termin ważności wizy wyjazdowej, może mieć istotny wpływ na ryzyko złego traktowania przez władze po powrocie.
- Profil wnioskodawcy w kraju pochodzenia, ale także działalność i profil, jaki miał podczas pobytu w państwie uchodźstwa. Im bardziej znaczący profil, tym większe prawdopodobieństwo, że wnioskodawca zostanie poddany kontroli po powrocie. Jeśli osoba i jej działalność w państwie uchodźstwa były bardzo widoczne, jej powrót może wzbudzić zainteresowanie władz. Profil wnioskodawcy może wzbudzać zainteresowanie władz za sprawą faktu, że wnioskodawca opuścił kraj i przebywał w innym. Jeżeli następnie podczas przesłuchania okaże się, że wnioskodawca aktywnie uczestniczył w życiu politycznym, zainteresowanie władz może skupić się na jego przekonaniach politycznych lub działalności politycznej, a nie na kwestii jego wyjazdu i pobytu.

3.4. Potępienie korupcji i innych zachowań przestępczych władz lub wyrażanie sprzeciwu wobec tych zjawisk

Inną sytuacją szczególną, która może być związana z (domniemanymi) przekonaniem politycznymi, jest przypadek, gdy wnioskodawca potępił korupcję lub inne zachowania przestępcze władz bądź wyraził wobec nich sprzeciw⁽⁵⁷⁾. Istnieje ogólna zgoda co do tego, że w pewnych, ale nie wszystkich, okolicznościach protestowanie przeciwko korupcji w rządzie będzie przejawiało się wyrażaniem przekonań politycznych⁽⁵⁸⁾.

Podstawowe pytanie w tej sytuacji brzmi następująco.

- Czy przekonania lub działania pokazujące potępienie, reakcję lub sprzeciw wnioskodawcy wobec władz mogły zostać uznane przez wnioskodawcę za wyrażenie „przekonań politycznych” lub mogą być postrzegane jako takie przez podmioty dopuszczające się prześladowania?

⁽⁵⁷⁾ W odniesieniu do tej kwestii 30 kwietnia 2021 r. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litwa) złożył do TSUE wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Na dzień publikacji niniejszego poradnika zadane pytanie prejudycjalne nie zostało jeszcze rozpatrzone, a sąd zarejestrował je jako sprawę [C-280/21](#). Orzeczenie zostanie zamieszczone w [bazie orzecznictwa EUAA](#), gdy tylko TSUE zajmie stanowisko w sprawie przedstawionego pytania.

⁽⁵⁸⁾ Dauvergne, C., „Toward a new framework for understanding political opinion” [„W kierunku nowych ram umożliwiających zrozumienie przekonań politycznych”], *Michigan Journal of International Law*, t. 37, nr 2, 2016, s. 271.

Punktem wyjścia w tej sytuacji jest zbadanie, w jakim stopniu korupcja, o której mowa, dotyczy danego kraju⁽⁵⁹⁾. Czy jest to korupcja, za którą odpowiada osoba prywatna, mogąca mieć powiązania z władzą lub być przez nią chroniona, czy urzędnik państwowy, mający lub nie wsparcie ze strony szerszego aparatu państwowego, czy też chodzi o politykę samego rządu, organizującego korupcję lub przynajmniej na nią przywalającego?

Kolejną kwestią, którą należy ocenić, jest reakcja władz na zachowanie wnioskodawcy oraz to, czy i jak próbuje bronić swoich wyborów i praktyk. W jakim stopniu wnioskodawca był przedmiotem zainteresowania władz? Należy określić, czy to prześladowanie wynika z przekonań politycznych wnioskodawcy, czy też nie. Aby to rozstrzygnąć, należy ocenić, czy istnieje związek między aktami prześladowania a przekonaniem politycznym.

Głównym elementem, który należy wziąć pod uwagę, jest motywacja stojąca za działaniami lub reakcjami zarówno wnioskodawcy, jak i władz. Istnieje mniejsze prawdopodobieństwo, że działania motywowane własnymi interesami, prywatne lub indywidualne zostaną uznane za wyraz przekonań politycznych, w przeciwieństwie do działalności altruistycznej, prowadzonej w ramach grupy lub publicznie⁽⁶⁰⁾. Należy pamiętać, że w zależności od okoliczności nawet doraźna reakcja na bezprawne działanie władz może być wystarczająca do stwierdzenia związku między ryzykiem a przekonaniem politycznym.

3.4.1. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Konkretna akcja władz, na którą reaguje wnioskodawca.
 - Czy są to działania, które odzwierciedlają systematyczną i rozległą korupcję w sposobie funkcjonowania państwa i w większości instytucji państwowych? Czy też jest to raczej doraźne, odosobnione, nielegalne działanie jednego urzędnika państwowego lub małej grupy urzędników państwowych? W jakim stopniu ci urzędnicy państwowi uzyskują wsparcie ze strony szerszego aparatu państwowego?
- Działalność wnioskodawcy i wyrażanie przez niego przekonań.
 - Czy wnioskodawca systematycznie wyraża swoje przekonania potępiające działania władz, które można określić jako skorumpowane lub które są nielegalne? Czy interes wnioskodawcy ogranicza się do jego niekorzystnych okoliczności osobistych, czy też rozciąga się na interesy grupy? Czy jest to w jakimś stopniu zorganizowany ruch walczący z rządem i tymi praktykami, czy też jest to doraźna reakcja na nielegalne działanie? Jak bardzo publiczny charakter ma ten wyraz sprzeciwu wobec korupcji lub nielegalnych działań? Jaki jest profil i rola wnioskodawcy w danej sytuacji?
- Podmiot, który dopuścił się korupcji lub nielegalnego działania.

⁽⁵⁹⁾ Dauvergne, C., „Toward a new framework for understanding political opinion” [„W kierunku nowych ram umożliwiających zrozumienie przekonań politycznych”] *Michigan Journal of International Law*, t. 37, nr 2, 2016, s. 272.

⁽⁶⁰⁾ Dauvergne, C., „Toward a new framework for understanding political opinion” [„W kierunku nowych ram umożliwiających zrozumienie przekonań politycznych”] *Michigan Journal of International Law*, t. 37, nr 2, 2016, s. 272.

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Na jakich szczeblach hierarchii państwowej występuje korupcja lub z kim związane jest nielegalne działanie? Jak potężny i wpływowy jest ten podmiot w hierarchii państwowej? Inną reakcją może wywołać fakt, że korupcji dopuścił się premier, a inną, jeśli dotyczy ona polityka niskiego szczebla. Z drugiej strony nawet polityk niskiego szczebla może mieć odpowiednie powiązania. Jaka władza sprawowała rządy, gdy doszło do popełnienia danego czynu (lokalna lub krajowa, ograniczona do określonego departamentu lub obejmująca cały system), i czy urzędnicy nadużyli swojej władzy dla prywatnych interesów, czy też popełnili ten czyn w ramach oficjalnych funkcji i obowiązków?
- Mechanizmy rozpatrywania skarg.
 - Czy w danym państwie istnieją mechanizmy lub sposoby przeciwdziałania korupcji? Jak one funkcjonują? Czy wnioskodawca próbował skorzystać z takich mechanizmów? Jeśli tak, to jaki był tego rezultat? Jeżeli nie, to dlaczego? Czy te mechanizmy są skuteczne?
- Prześladowanie lub poważna krzywda w przeszłości.
 - Czy wnioskodawca doświadczył już złego traktowania lub gróźb ze strony władz? Czy wnioskodawca został oskarżony o coś, do czego się przyznał? A może został oskarżony o popełnienie czynu, do którego tak naprawdę nie doszło? Kto go oskarżył? Czy oskarżycielem był organ, którego czynom sprzeciwia się wnioskodawca, czy też inny organ?
- Ochrona krajowa.
 - Czy wnioskodawca próbował zwrócić się o udzielenie ochrony do policji w kraju pochodzenia? Jeżeli nie, to dlaczego? Jeśli tak, to jaki był tego rezultat?

3.4.2. Informacje o kraju pochodzenia

IKP mają kluczowe znaczenie dla oceny, ponieważ pomogą określić kontekst, a w szczególności następujące aspekty.

- Poziom i zakres istniejącej w danym kraju korupcji lub nielegalnych działań ze strony władz. Jak powszechne jest to zachowanie w sposobie funkcjonowania władz i na jakich szczeblach w hierarchii ono występuje?
- Sposób, w jaki osoby reagujące na korupcję są traktowane przez władze, czy to w przypadku systematycznej walki z korupcją, czy też w przypadku sporadycznego zetknięcia się z nielegalnym zachowaniem. Jaka jest reakcja władz, gdy osoby te przystępują do oficjalnych oskarżeń?
- Istnienie w państwie mechanizmów lub możliwości składania skarg w przypadku korupcji i ich skuteczność.
- Poziom ochrony, jaką otrzymują od władz osoby potępiające korupcję, oraz stopień, w jakim są one zagrożone ze względu na swoją działalność, przekonania czy nawet wiedzę.

3.5. Czyny bezprawne popełniane przez wnioskodawcę i motywowane przekonaniem politycznym

Osoba uciekająca przed ściganiem lub karą za czyny bezprawne co do zasady nie kwalifikuje się jako uchodźca. W pewnych okolicznościach wnioskodawcy mogą mieć jednak uzasadnioną obawę przed prześladowaniem, ponieważ są nieproporcjonalnie lub niesprawiedliwie ścigani za czyny bezprawne z powodów politycznych⁽⁶¹⁾. W tej sekcji omówiono wnioski dotyczące ścigania lub karania za działania o podłożu politycznym. Przykładem tego jest sytuacja, w której działacz polityczny jest ścigany za włamanie się na rządową stronę internetową lub za wandalizm w budynku rządowym, ale nie za posiadanie przekonań politycznych *per se* (np. gdy działacz polityczny jest ścigany za przynależność do zakazanej partii politycznej).

Może się zdarzyć, że władze kraju pochodzenia sfabrykują zarzuty i na przykład oskarżą członka opozycyjnej partii politycznej o nadużycia finansowe na podstawie fałszywych dowodów. Władze mogą nawet ścigać lub karać zachowania, które same w sobie nie są bezprawne. Jednym z takich przykładów może być sytuacja, w której wnioskodawca został oskarżony o rozdawanie ulotek politycznych na terenie kampusu uniwersyteckiego, mimo że rozdawanie ulotek nie jest w rzeczywistości nielegalne w jego kraju. W tym przypadku władze stawiają zarzuty wnioskodawcy w celu utrudnienia wyrażania przekonań politycznych uznanych za problematyczne.

Czasami władze w kraju pochodzenia mogą mieć uzasadnione powody, aby ścigać i karać osobę za złamanie prawa z powodu przekonań politycznych. Tylko w pewnych okolicznościach ściganie i karanie za czyny bezprawne popełnione przez wnioskodawcę będą równoważne z prześladowaniem. Będzie to miało miejsce w przypadku, gdy ściganie i karanie są wykorzystywane, w sposób dyskryminujący lub nieproporcjonalny, jako pretekst do ukarania wnioskodawcy za wyrażanie swoich przekonań politycznych.

Aby ocenić, czy wnioskodawcy, którzy twierdzą, że są prześladowani za podjęcie nielegalnych działań z powodów politycznych, mają uzasadniony powód, aby ubiegać się o nadanie statusu uchodźcy, należy szczegółowo przeanalizować zarówno sam czyn bezprawny, jak i karę oraz ściganie, a także sprawdzić związek z przekonaniem politycznym.

3.5.1. Czyn bezprawny

Przed szczegółowym przeanalizowaniem czynu bezprawnego należy pamiętać, że to, co uznaje się za bezprawne w kraju pochodzenia wnioskodawcy, może nie być uważane za takie w świetle prawa państwa przyjmującego – kwalifikacja czynu jako „bezprawnego” będzie więc zależała od kraju pochodzenia.

Ponadto, gdy wnioskodawca twierdzi, że władze kraju pochodzenia będą go ścigać, należy sprawdzić, czy rzeczywiście uznają one dane zachowanie za bezprawne. W tym celu należy

⁽⁶¹⁾ Zob. również UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Podręcznik dotyczący zasad i trybu ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz Protokołem dodatkowym do niej z 1967 r. oraz Wytyczne w sprawie ochrony międzynarodowej], kwiecień 2019 r., HCR/1P/4/ENG/REV. 4, pkt 56–60.

zapoznać się z odpowiednimi IKP, zwłaszcza z tym, na podstawie jakich zarzutów w ustawodawstwie krajowym można uznać takie zachowanie za przestępstwo i jak to się odbywa w praktyce.

Podobnie, jeśli wnioskodawca twierdzi, że padł ofiarą fałszywych oskarżeń (tj. sfabrykowane zarzuty są wykorzystywane jako pretekst do osłabienia jego pozycji politycznej), należy odwołać się do odpowiednich IKP, które pomogą w określeniu, jak prawdopodobne jest, że władze uciekłyby się do takich metod.

Analizując czyn bezprawny, należy zwrócić uwagę także na następujące kwestie.

- Jeśli władze ścigają tylko za posiadanie przekonań politycznych (np. rozpowszechnianie materiałów politycznych o „nielegalnej” treści), takie ściganie może samo w sobie stanowić prześladowanie.
- Organ rozstrzygający nie może uznać czynów chronionych przez traktaty o prawach człowieka za bezprawne (poza wszelkimi prawnymi i uzasadnionymi ograniczeniami określonymi w samych traktatach), na przykład zgodnego z prawem korzystania z wolności wypowiedzi nie można uznać za przestępstwo nawoływania do nienawiści.
- Czyn bezprawny nie może być na tyle poważny, by wchodzić w zakres jednej z klauzul wyłączających⁽⁶²⁾. W zależności od struktur krajowych może być konieczne zwrócenie się do wyspecjalizowanego urzędnika prowadzącego postępowanie lub jednostki, aby pomogli w przeprowadzeniu takiej oceny⁽⁶³⁾. W każdym przypadku należy zgromadzić wystarczającą ilość informacji i odróżnić fakty przedstawione przez wnioskodawcę od tych, które przypisały mu organy państwowe i które mogłyby stanowić podstawę wykluczenia. Na przykład w niektórych krajach pochodzenia władze odwołują się do zbyt obszernego lub nieuczciwego ustawodawstwa dotyczącego walki z terroryzmem, w którym nawet akty o niewielkim znaczeniu uznaje się za „akty terrorystyczne”.

Ściganie lub karanie wnioskodawcy za popełnienie czynu bezprawnego z powodu przekonań politycznych może być zgodne z prawem. Może to mieć miejsce w przypadkach, gdy zakwalifikowanie danego czynu jako „bezprawny” nie narusza samo w sobie żadnych zasad dotyczących praw człowieka, a samo ściganie jest niedyskryminujące, sprawiedliwe i proporcjonalne. Jeśli jednak ściganie lub karanie jest nieproporcjonalne lub dyskryminujące z powodu przekonań politycznych wnioskodawcy (lub innej podstawy określonej w konwencji), wnioskodawca może mieć ważną podstawę do złożenia wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

3.5.2. Nieproporcjonalne i dyskryminujące ściganie lub karanie

W tego rodzaju wnioskach zasadniczo chodzi o to, czy ściganie za popełnienie czynu bezprawnego stanowi prześladowanie w rozumieniu art. 9 ust. 2 lit. c) dyrektywy w sprawie

⁽⁶²⁾ Więcej informacji na temat podstaw wykluczenia można znaleźć w *Poradniku praktycznym EASO: Wykluczenie*, styczeń 2017 r.; oraz *Poradniku praktycznym EASO dotyczącym wykluczenia z tytułu poważnych (niepolitycznych) przestępstw*, grudzień 2021 r.

⁽⁶³⁾ UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Podręcznik dotyczący zasad i trybu ustalania statusu uchodźcy zgodnie z Konwencją dotyczącą statusu uchodźcy z 1951 r. oraz Protokołem dodatkowym do niej z 1967 r. oraz Wytyczne w sprawie ochrony międzynarodowej], kwiecień 2019 r., HCR/1P/4/ENG/REV. 4, pkt 56–60.

kwalifikowania (wersja przekształcona) oraz czy akt prześladowania jest związany z powodem, jakim są przekonania polityczne.

Artykuł 9 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) – akty prześladowania

1. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą między innymi przybierać formę:

[...]

(c) ścigania lub kar, które są nieproporcjonalne lub dyskryminujące;

Już samo wszczęcie postępowania karnego i decyzja o wniesieniu sprawy przed sąd karny może być nieproporcjonalna lub dyskryminująca. Miałoby to miejsce na przykład w przypadku, gdy organy ścigania odbiegają od swojej zwykłej praktyki ścigania i wszczynają postępowanie przeciwko wnioskodawcy za popełnienie czynu, który choć formalnie jest karany w świetle prawa karnego danego państwa, w praktyce rzadko się za niego ściga lub nie ściga w ogóle (przykładem mogą być niektóre drobne przestępstwa). Rozważmy dalej przypadek, w którym wnioskodawca bez użycia przemocy namalował na ścianach mostu hasła polityczne, a ściany te zostały uszkodzone jedynie w niewielkim stopniu. Jeżeli, zgodnie z praktyką krajową władze kraju pochodzenia w normalnych warunkach nie ścigałyby sprawców za szkody wyrządzone na tak małą skalę, ale decydują się na to ze względu na przekonania polityczne wnioskodawcy, to takie wybiórcze ściganie mogłoby stanowić ściganie dyskryminujące lub nieproporcjonalne.

Ściganie i karanie byłoby uznane za nieproporcjonalne, gdyby kara, o którą ubiegają się organy ścigania, lub kara wymierzona przez sąd karny z powodów związanych z przekonaniem politycznym wnioskodawcy była nadmierna w stosunku do wagi przestępstwa. W sposób oczywisty miałoby to miejsce na przykład w przypadku orzeczenia wysokiej kary pozbawienia wolności za czyn, który w większości systemów prawnych byłby uznany za wykroczenie. Tak byłoby w przypadku, gdyby na przykład działacz polityczny nie przestrzegając godziny policyjnej, aby oferować w tym czasie pomoc humanitarną i został skazany na ciężką, kilkuletnią karę więzienia. To samo dotyczy sytuacji, w której kara jest egzekwowana w sposób dyskryminujący, na przykład kara pozbawienia wolności, która normalnie byłaby zawieszona za drobne przestępstwo, jest wykonywana w przypadku wnioskodawcy wyłącznie z powodu jego przekonań politycznych lub pochodzenia.

3.5.3. Związek z przekonaniem politycznym

Aby nadać status uchodźcy, należy ustalić związek między dyskryminującym lub nieproporcjonalnym ściganem lub karaniem za dopuszczenie się bezprawnego czynu a powodem, jakim są przekonania polityczne (wytyczne dotyczące ustalenia związku znajdują się w sekcji [Analiza prawna](#)). Ogólnie rzecz biorąc, ustalenie, że dyskryminujące lub nieproporcjonalne ściganie lub karanie przez władze wynika z motywacji politycznej wnioskodawcy, która stoi za dopuszczeniem się czynu bezprawnego, a nie z czynu bezprawnego *per se*, może nie być proste. Prawdopodobnie trzeba będzie wyciągnąć wnioski na temat zamiaru prześladowcy na podstawie poszlak, a nie bezpośrednich dowodów.

Dowody mogą obejmować IKP dotyczące praworządności w danym kraju, niezależności sądownictwa i nadużywaniu postępowań karnych do celów karania osób aktywnie uczestniczących w życiu politycznym (w szczególności osób o profilu podobnym do profilu wnioskodawcy). Wszelkie dokumenty sądowe przedstawione przez wnioskodawcę powinny być również rozpatrywane w kontekście kodeksu karnego danego kraju i praktyki postępowania karnego, w szczególności w odniesieniu do kar przewidzianych przez prawo krajowe za przedmiotowe zachowanie. Szczególną uwagę należy zwrócić na procesy *in absentia*, gdy nie są zbyt częstą praktyką w kraju pochodzenia, a mimo to są prowadzone przede wszystkim w przypadku osób uczestniczących w życiu politycznym.

3.5.4. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

Poniższe tematy mogą być istotne w przypadku wnioskodawców, którzy powołują się na prześladowanie za czyny bezprawne popełnione z pobudek politycznych. Od wnioskodawcy, w zależności od jego indywidualnego profilu, nie można w sposób zasadny oczekiwać szczegółowych oświadczeń dotyczących wymienionych poniżej punktów. W szczególności od wnioskodawców o niższym poziomie wykształcenia nie można oczekiwać zrozumienia i zdolności bardzo szczegółowego wyjaśnienia terminologii prawnej i aspektów postępowania prawnego. Ponadto, gdy podczas indywidualnej rozmowy zadaje się bardziej ogólne pytania dotyczące postępowania (sądowego) władz, odpowiedzi wnioskodawcy muszą być oceniane w odniesieniu do dostępnych IKP, a wnioskodawcę należy zapytać o wszelkie niespójności między jego własnymi oświadczeniami a IKP. Z tego powodu kluczowe znaczenie ma zebranie, przed indywidualną rozmową, odpowiednich IKP dotyczących sytuacji sądownictwa w kraju (powoływanie organów sądowych, powiązania z polityką) oraz ogólnie stanu praworządności w kraju.

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Okoliczności (np. czas, miejsce, osoby zaangażowane, rola wnioskodawcy), w których dopuszczono się takiego czynu.
- Powody popełnienia tego czynu przez wnioskodawcę.
- Czy dany czyn jest bezprawny według prawa kraju pochodzenia.
- Kara przewidziana za to przestępstwo w krajowym prawie karnym.
- Okoliczności, w których wnioskodawca został złapany.
- Reakcje władz po popełnieniu tego czynu bezprawnego (np. czy wnioskodawca został wezwany, przesłuchany, aresztowany, zatrzymany i jakie zapewniono mu warunki).
- O czym władze poinformowały wnioskodawcę w tym zakresie.
- Dokładny etap postępowania karnego prowadzonego w związku z popełnieniem tego czynu.
- Dowody w postaci dokumentu dotyczące przebiegu postępowania karnego.
- Informacje dotyczące uprzedniej karalności.
- Co sprawia, że wnioskodawca uważa, że ściganie lub karanie jest dyskryminujące lub nieproporcjonalne? Dlaczego wnioskodawca uważa, że reakcja władz jest podyktowana jego przekonaniami politycznymi? Jak zdaniem wnioskodawcy miałyby przebiegać i być rozpatrywana jego sprawa?
- Wiedza wnioskodawcy na temat traktowania przez organy sądowe osób o podobnym profilu politycznym.

Przykłady tematów do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

- Wiedza wnioskodawcy na temat tego, jak organy sądowe zazwyczaj traktują takie przestępstwa.
- Dostępność wsparcia prawnego w celu zapewnienia obrony wnioskodawcy i możliwość odwołania się od rzekomo niesłusznego wyroku skazującego (jeśli wnioskodawca został już skazany).
- Szanse na powodzenie obrony lub odwołania w kraju pochodzenia.

3.6. Przekonania polityczne wyrażone *sur place*

Artykuł 5 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) – wnioski o udzielenie ochrony *sur place*

2. *Podstawą uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy może być działalność, w jaką wnioskodawca zaangażował się po opuszczeniu kraju pochodzenia, w szczególności jeżeli ustalono, że działalność ta stanowi wyraz i kontynuację przekonań lub poglądów posiadanych w kraju pochodzenia.*
3. *Bez uszczerbku dla konwencji genewskiej państwa członkowskie mogą postanowić, że wnioskodawcy, który złożył kolejny wniosek, nie nadaje się statusu uchodźcy, jeśli ryzyko prześladowania wynika z okoliczności wywołanych celowo przez samego wnioskodawcę po opuszczeniu kraju pochodzenia.*

Osoba może nie mieć uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w momencie opuszczania swojego kraju, ale taka obawa może się pojawić po wyjeździe, co czyni ją uchodźczą *sur place*. Ta sekcja dotyczy wnioskodawców, którzy twierdzą, że obawiają się prześladowania ze względu na przekonania polityczne w wyniku prowadzonych przez nich działań podczas pobytu za granicą.

Wnioski o udzielenie ochrony *sur place* oparte na działalności politycznej wnioskodawcy za granicą mogą pojawić się w różnych kontekstach, zarówno jako wnioski złożone po raz pierwszy, jak i kolejne wnioski. Poniżej wyszczególniono możliwe scenariusze.

Wnioski złożone po raz pierwszy.

- Wnioskodawca angażował się w działalność polityczną w kraju pochodzenia, ale wyjechał z innych, niezwiązanych z tym powodów (np. praca). Kontynuował on lub zintensyfikował swoją działalność polityczną w państwie przyjmującym na podstawie tej działalności ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- Wnioskodawca nie angażował się w żadną działalność polityczną w kraju pochodzenia i wyjechał z innych, niezwiązanych z tym powodów (np. studia). Zaczął on angażować się w działalność dopiero po przybyciu do państwa przyjmującego i na podstawie tej działalności ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

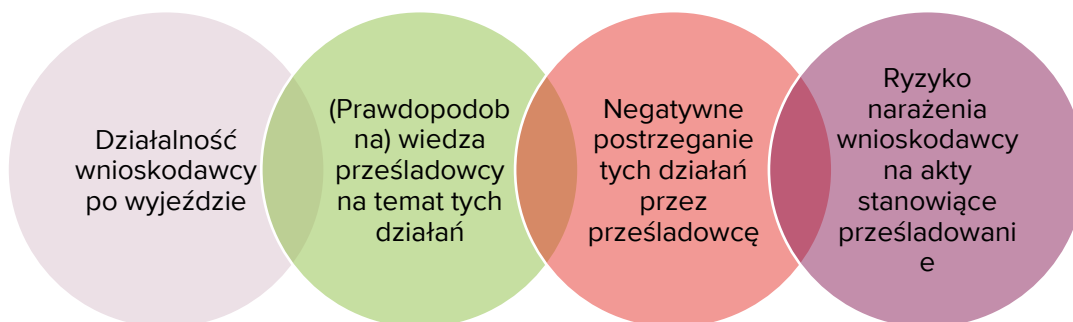
- Wnioskodawca prowadził działalność polityczną w kraju pochodzenia, jego obawa przed prześladowaniem powstała jednak w późniejszym okresie, po wyjeździe, w związku ze zmianą sytuacji w kraju pochodzenia (np. po zmianie ustroju).

Kolejne wnioski.

- Pierwszy wniosek wnioskodawcy o udzielenie ochrony międzynarodowej opierał się na prześladowaniu politycznym, ale nie został rozpatrzony pozytywnie, ponieważ jego działalność polityczna lub obawa przed prześladowaniem nie były wiarygodne lub uzasadnione. Wnioskodawca składa kolejny wniosek, a jako nowe elementy przedstawia nową lub zintensyfikowaną działalność polityczną w państwie przyjmującym.
- Wnioskodawca najpierw wystąpił o udzielenie ochrony międzynarodowej z innych powodów (np. sytuacji w zakresie bezpieczeństwa), ale wniosek ten został odrzucony. Składa on kolejny wniosek, a jako nowy element przedstawia działalność polityczną w państwie przyjmującym.
- Wnioskodawca przedstawia jako nowe elementy zmianę sytuacji w kraju pochodzenia (np. w wyniku zmiany ustroju).

W celu ustalenia, że wnioskodawca ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu przekonań politycznych w wyniku działalności w państwie przyjmującym, należy odnieść się do następujących elementów.

Wykres 3. Elementy wniosków o udzielenie ochrony *sur place* opartych na działalności wnioskodawcy po wyjeździe (art. 5 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja

przekształcona))

W przypadku wniosków o udzielenie ochrony *sur place* opartych na przekonaniach politycznych działalność wnioskodawcy i wiedza podmiotu dopuszczającego się prześladowania wykazują pewne szczególne cechy, a poniżej przedstawiono wytyczne w tej kwestii.

3.6.1. Działalność po wyjeździe

(a) Działalność związana z rzeczywistymi lub domniemanymi przekonaniem politycznymi wnioskodawcy

Działalnością wnioskodawcy za granicą może być każde działanie, które podmiot dopuszczający się prześladowania może postrzegać jako polityczne, niezależnie od tego, czy te przekonania polityczne są fałszywie przypisywane wnioskodawcy, czy też rzeczywiście je posiada. Na przykład wnioskodawca może być aktywnie zaangażowany w działalność polityczną partii opozycyjnej na uchodźstwie lub można mu przypisać przekonania polityczne z uwagi na sam fakt utrzymywania kontaktów towarzyskich ze współobywatelami, którzy sami mają stanowisko polityczne odmienne od stanowiska swojego rządu. Można też przypisać mu przekonania polityczne tylko dlatego, że uczestniczył w zajęciach społeczno-kulturalnych organizowanych przez organizacje społeczne związane z określonymi grupami politycznymi. Zob. również sekcja [Przejawy przekonań politycznych](#).

(b) Działalność można prowadzić w państwie przyjmującym lub w państwie trzecim

Działania po wyjeździe to najczęściej działania, w które wnioskodawca zaangażował się w państwie przyjmującym, ale mogły one również mieć miejsce w państwach trzecich, w tym w państwach tranzytu. Działalność prowadzona przez internet również jest powszechnie spotykana w kontekście wniosków o udzielenie ochrony *sur place* (zob. sekcja [Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych](#)).

(c) Działalność może być nowa lub stanowić kontynuację przekonań politycznych wyrażanych w kraju pochodzenia

W art. 5 ust. 2 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) podkreślono, że istotna działalność to zwłaszcza ta, która „stanowi wyraz i kontynuację przekonań lub poglądów posiadanych w kraju pochodzenia”. Należy zauważyć, że nacisk kładzie się na przekonania polityczne „posiadane” przez wnioskodawcę, gdy był on jeszcze w kraju pochodzenia, a niekoniecznie wyrażane lub zgodne z którymi działał wnioskodawca. Wnioskodawca mógł na przykład po prostu nie być w stanie wyrazić swoich przekonań politycznych ze strachu, zwłaszcza jeśli pochodzi z kraju o wysoce represyjnym ustroju. Nacisk ten nie wyklucza jednak faktu, że istotna działalność czy przekonania mogą być również nowe. W tym sensie można przewidzieć szeroki zakres sytuacji: od sytuacji, w której wnioskodawca w ogóle nie wyrażał swoich przekonań politycznych w kraju pochodzenia, do sytuacji, w której bardzo aktywnie uczestniczył w życiu politycznym. Niemniej w praktyce im więcej przekonań zostało wyrażonych w kraju pochodzenia, tym łatwiej będzie wnioskodawcy wykazać, że wszelka działalność po wyjeździe odzwierciedla jego rzeczywiste przekonania polityczne.

Podczas gdy „kontynuowana” działalność uwiarygadnia wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, należy mieć świadomość, że **nowa działalność po wyjeździe** może również spowodować potrzebę ochrony międzynarodowej ⁽⁶⁴⁾. Może istnieć wiele należytych

⁽⁶⁴⁾ EASO, *Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa*, grudzień 2016 r., s. 89.

wyjaśnień, dlaczego wnioskodawca zaangażował się w działalność polityczną dopiero po opuszczeniu kraju pochodzenia.

Przykład

Poniższy wykaz zawiera przykłady możliwych powodów, dla których wnioskodawca podjął działalność dopiero po wyjeździe.

- Wnioskodawcy będący osobami dorosłymi mogli z różnych powodów zainteresować się działalnością polityczną podczas pobytu za granicą. Na przykład mogli przyjąć postawę krytyczną wobec systemu politycznego swojego kraju pochodzenia w wyniku kontaktów towarzyskich ze współobywatelami aktywnie uczestniczącym w życiu politycznym, po uzyskaniu lepszego dostępu do nieocenzurowanych informacji o kraju pochodzenia, po usłyszeniu krytycznych ocen intelektualnych podczas studiów lub po prostu w wyniku przebywania w demokratycznym kraju.
- W odniesieniu do wnioskodawców, którzy byli jeszcze dziećmi lub osobami młodymi, gdy opuścili kraj pochodzenia, brak dojrzałości i autonomii może tłumaczyć, dlaczego wnioskodawca nie miał wcześniej żadnych wyraźnych przekonań politycznych.
- Od czasu wyjazdu wnioskodawcy w kraju pochodzenia mogły mieć miejsce wydarzenia, które nie mają wpływu koniecznego do zastosowania art. 5 ust. 1 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona), ale są wystarczająco istotne, aby wywołać zmianę zapatrywań politycznych wnioskodawcy. Na przykład sytuacja polityczna w kraju pochodzenia mogła ulec stopniowemu pogorszeniu wraz ze wzrostem autorytarnych tendencji ustroju podczas pobytu wnioskodawcy za granicą.

W odniesieniu do **kolejnych wniosków** i nie naruszając Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, w dyrektywie w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) wprowadzono fakultatywny przepis dla państw członkowskich, który ma na celu uniknięcie nadużyć systemu ochrony międzynarodowej. Zgodnie z art. 5 ust. 3 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) państwa członkowskie mogą postanowić o nienadawaniu „statusu uchodźcy, jeśli ryzyko prześladowania wynika z okoliczności wywołanych celowo przez samego wnioskodawcę po opuszczeniu kraju pochodzenia”⁽⁶⁵⁾. Przepis ten może być stosowany tylko wtedy, gdy został transponowany do ustawodawstwa krajowego, a jego wykonanie będzie zależało od praktyki krajowej.

W przypadku jego zastosowania można wziąć pod uwagę fakt, że na wnioskodawcy spoczywa znaczny ciężar dowodowy dotyczący ryzyka prześladowania lub doznania

⁽⁶⁵⁾ Dalsze informacje i orzecznictwo dotyczące stosowania art. 5 ust. 3 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) można znaleźć w EASO, *Kwalifikowanie do objęcia ochroną międzynarodową (dyrektywa 2011/95/UE) – analiza sądowa*, grudzień 2016 r., s. 91–92. Należy również zwrócić uwagę, że 29 marca 2022 r. Verwaltungsgerichtshof (Austria) złożył do TSUE wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w tej sprawie. Na dzień publikacji niniejszego poradnika zadane pytanie prejudycjalne nie zostało jeszcze rozpatrzone, a sąd zarejestrował je jako *sprawę nr C-222/22*. Orzeczenie zostanie zamieszczone w *bazie orzecznictwa EUAA*, gdy tylko TSUE zajmie stanowisko w sprawie przedstawionego pytania.

poważnej krzywdy ⁽⁶⁶⁾. Należy również pamiętać, że znaczenie ma ocena ryzyka, która zawsze musi być obiektywna i perspektywiczna. A zatem, nawet jeśli wnioskodawca działał w złej wierze, faktem pozostaje to, że podmiot dopuszczający się prześladowania może prześladować go w oparciu o przypisywane mu przekonania polityczne, a zatem osoba ta potrzebuje ochrony międzynarodowej.

Należy zauważyć, że art. 5 ust. 3 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona) ogranicza się do statusu uchodźcy i nie obejmuje statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej. Ponadto we wszystkich przypadkach należy przestrzegać zasady non-refoulement ⁽⁶⁷⁾.

3.6.2. Wiedza podmiotu dopuszczającego się prześladowania na temat działalności wnioskodawcy

Zasadniczym pytaniem, na które należy odpowiedzieć w kontekście wniosków o udzielenie azylu *sur place* ze względu na przekonania polityczne, jest to, czy domniemany podmiot dopuszczający się prześladowania wie lub w sposób uzasadniony może powziąć wiedzę na temat działalności wnioskodawcy za granicą.

W niektórych przypadkach wnioskodawca może być w stanie przedstawić dowody na to, że władze wiedzą już o jego działalności za granicą i wykazały zainteresowanie daną osobą (np. członkowie rodziny zostali przesłuchani w sprawie działalności wnioskodawcy za granicą bądź przeprowadzono dochodzenie policyjne lub postępowanie sądowe *in absentia*).

Częściej jednak wnioskodawca nie będzie w stanie wykazać takiego bezpośredniego dowodu potwierdzającego wiedzę prześladowcy na temat jego działalności. W takim przypadku konieczne będzie ustalenie, jakie jest prawdopodobieństwo, że podmiot dopuszczający się prześladowania powziął wiedzę na temat działalności wnioskodawcy. Ocena ta musi uwzględniać różne czynniki. Poniższy wykaz nie jest wyczerpujący, a czynniki mogą się pokrywać.

- **Rodzaj i poziom działalności.**

Ogólnie rzecz biorąc, rodzaj, częstotliwość i widoczność działalności będą miały wpływ na zdolność władz do zlokalizowania wnioskodawcy, którego mogą uznać za zagrożenie polityczne. Będzie to jednak w dużej mierze zależało od konkretnego kraju pochodzenia i monitorowania przez władze jego diaspory (zob. punkt bezpośrednio poniżej). Co do zasady jednak działalność sporadyczna, anonimowa i dotycząca jedynie w niewielkim stopniu sfery politycznej jest mniej widoczna dla podmiotu dopuszczającego się prześladowania niż regularna działalność, którą wnioskodawca prowadzi pod własnym imieniem i w której odgrywa główną rolę, oraz działalność

⁽⁶⁶⁾ Zob. również art. 4 ust. 3 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (wersja przekształcona):
Ocena wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest przeprowadzana indywidualnie dla każdego przypadku i obejmuje m.in.: [...] ustalenie, czy działalność wnioskodawcy od chwili opuszczenia kraju pochodzenia służyła wyłącznie lub głównie stworzeniu warunków koniecznych do ubiegania się o ochronę międzynarodową – by ocenić, czy taka działalność naraziłaby wnioskodawcę na prześladowanie lub poważną krzywdę, jeśli powróci on do tego kraju.

⁽⁶⁷⁾ 29 marca 2022 r. Verwaltungsgerichtshof (Austria) złożył do TSUE wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w tej sprawie. Na dzień publikacji niniejszego poradnika zadane pytanie prejudycjalne nie zostało jeszcze rozpatrzone, a sąd zarejestrował je jako [sprawę nr C-222/22](#). Orzeczenie zostanie zamieszczone w [bazie orzecznictwa EUAA](#), gdy tylko TSUE zajmie stanowisko w sprawie przedstawionego pytania.

obserwowana przez opinię publiczną. Należy pamiętać, że nawet nieformalna działalność może powodować potrzebę ochrony międzynarodowej. Mają tu zastosowanie podobne okoliczności jak w przypadku wyrażania przekonań politycznych w kraju pochodzenia.

- **Działalność władz w zakresie monitorowania za granicą.**

Czynnikiem rozstrzygającym może być sposób, w jaki władze kraju pochodzenia monitorują działalność swojej diaspory na obcym terytorium. Niektóre ustroje rozwinęły szeroko zakrojone mechanizmy obserwacji przez wykorzystanie swoich misji dyplomatycznych, organizacji stowarzyszonych (takich jak fundacje kulturalne czy instytucje religijne) oraz przez infiltrację opozycyjnych wydarzeń politycznych i grup na uchodźstwie. Obecność społeczności lokalnej w państwie uchodźstwa i jej liczebność również może mieć ewentualny wpływ na przekazywanie informacji do władz kraju pochodzenia. Władze mogą również dowiedzieć się o działalności wnioskodawcy za pomocą monitorowania aktywności w internecie (zob. sekcja [Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych](#)).

- **Kontrola przesiewowa osób powracających.**

W określonych krajach pochodzenia obywatele, którzy wracają do swojego kraju, mogą zostać poddani kontroli przesiewowej przez władze tych krajów z samego powodu pobytu za granicą lub ze względu na ich szczególną sytuację osobistą (np. studenci, nielegalny wyjazd, przymusowy powrót). Kontrola przesiewowa osób powracających może zatem zwiększyć prawdopodobieństwo, że władze zainteresują się przeszłością wnioskodawcy i odkryją jego działalność *sur place*. Ponadto inni członkowie diaspory mogą być przesłuchiwani po powrocie, a władze mogą w ten sposób uzyskać informacje o obywatelach aktywnie uczestniczących w życiu politycznym za granicą. Szczegółowe wytyczne dotyczące powrotów znajdują się w sekcji [Przekonania polityczne przypisywane z powodu \(nielegalnego\) pobytu za granicą](#).

- **Ogólne traktowanie szczególnych grup.**

Jeśli wnioskodawca należy do szczególnej grupy, która jest już przedmiotem działań monitorujących ze strony rządu, na przykład mniejszości etniczno-religijnej, może to również zwiększyć prawdopodobieństwo zidentyfikowania działalności wnioskodawcy przez władze.

Podczas gdy indywidualne oświadczenia i okoliczności wnioskodawcy mają największe znaczenie przy ocenie elementu dotyczącego „działalności”, to przy analizie elementów dotyczących samych władz (tj. monitorowania, kontroli przesiewowej i ogólnego traktowania poszczególnych grup) należy przywrzeć się odpowiednim IKP.

Najważniejsza kwestia, o której należy pamiętać

Jeśli podmiotem dopuszczającym się prześladowania jest podmiot niepaństwowy (np. bojówki, grupy społeczne, partie polityczne), czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie, czy może on posiadać wiedzę na temat działalności wnioskodawcy, mogą się znacznie różnić od tych, które dotyczą podmiotów państwowych, w zależności od środków, jakimi dysponuje podmiot niepaństwowy. Jeśli podmioty niepaństwowe nie są dobrze zorganizowane lub mają niewielką władzę nad swoim terytorium lub społecznością, od wnioskodawcy może być potrzebne bardziej szczegółowe wyjaśnienie, w jaki sposób podmioty te mogą dowiedzieć się o jego działalności.

3.6.3. Tematy do zgłębienia podczas indywidualnej rozmowy

Poza analizą tematów dotyczących różnych form wyrażania przekonań politycznych, następujące tematy mogą być szczególnie istotne w kontekście wniosków o udzielenie ochrony *sur place* ze względu na przekonania polityczne.

Przykłady tematów, które należy zgłębnić, związanych z wnioskami składanymi po raz pierwszy (działalność kontynuowana lub nowa)

- Czas, miejsce, charakter i widoczność całej działalności politycznej wnioskodawcy.
- Jeśli wnioskodawca wspomina o wcześniejszej działalności w kraju pochodzenia, czy doświadczył wcześniejszych problemów z podmiotem dopuszczającym się prześladowania? Jakie są powody wnioskodawcy, dla których nie opuścił wtedy kraju mimo napotkania tych problemów?
- Jeśli wnioskodawca wspomina o wcześniejszej działalności w kraju pochodzenia, ale zaniechał jej przed wyjazdem, jakie były powody tego zaniechania?
- Jeśli wnioskodawca nie uczestniczył aktywnie w życiu politycznym w kraju pochodzenia, jakie były tego powody?
- Nawet jeśli wnioskodawca nigdy nie wyraził swoich przekonań politycznych w kraju pochodzenia, czy były jakieś sytuacje lub zdarzenia, które sprawiły, że wnioskodawca zdał sobie sprawę o swoim „sumieniu politycznym” w kraju pochodzenia (np. konflikt z władzami, niesprawiedliwe traktowanie, wydarzenia polityczne)? Jeśli tak, to jakie były jego powody powstrzymywania się od działalności politycznej?
- Jeśli wnioskodawca wspomina o obawie przed władzami, należy sprawdzić wiedzę wnioskodawcy na temat traktowania przez władze osób aktywnie uczestniczących w życiu politycznym, w tym znajomość przykładów takich osób i ich losów.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z kolejnymi wnioskami (nowa lub zintensyfikowana działalność)

- Doprecyzowanie czasu trwania aktywizmu politycznego: przyczyny i czynniki decydujące o nowej lub zintensyfikowanej działalności.
- Jeśli wnioskodawca nie uczestniczył aktywnie w życiu politycznym w kraju pochodzenia, jakie były tego powody?
- Nawet jeśli wnioskodawca nigdy nie wyraził swoich przekonań politycznych w kraju pochodzenia, czy były jakieś sytuacje lub zdarzenia, które sprawiły, że wnioskodawca zdał sobie sprawę o swoim „sumieniu politycznym” w kraju pochodzenia (np. konflikt z władzami, niesprawiedliwe traktowanie, wydarzenia polityczne)? Jeśli tak, to dlaczego nie podjął działań w tym zakresie?
- Jeśli wnioskodawca twierdzi, że przed złożeniem kolejnego wniosku aktywnie uczestniczył w życiu politycznym, ale nie wspominał o tym podczas składania pierwszego wniosku, jakie są powody nieujawnienia takiej działalności wcześniej?
- Jeśli istnieją sprzeczności w oświadczeniach, które wnioskodawca złożył podczas składania pierwszego wniosku (np. oświadczenia dotyczące jego przekonań politycznych lub działalności politycznej, nieprawidłowe ramy czasowe, powody opuszczenia kraju), należy poprosić o wyjaśnienia.

Przykłady tematów, które należy zgłębić, związanych z wiedzą podmiotu dopuszczającego się prześladowania

- Co skłania wnioskodawcę do myślenia, że władze wiedzą lub mogą się dowiedzieć o jego działalności?
- Czy wnioskodawca ma wiedzę na temat jakichkolwiek reakcji władz na jego działalność? Czy dysponuje jakimikolwiek dokumentami lub innymi dowodami?
- Jeśli wnioskodawca wspomina o monitorowaniu obywateli za granicą, co wie o metodach monitorowania stosowanych przez podmiot dopuszczający się prześladowania?
- Czy wnioskodawca zna osoby, które uczestniczyły w podobnej działalności za granicą i zostały dostrzeżone przez władze? Co wnioskodawca wie o ich losach?

3.7. Przekonania polityczne wyrażane za pośrednictwem mediów społecznościowych

Wnioskodawcy mogą korzystać z internetu, aby wyrażać swoje przekonania polityczne, niezależnie od tego czy *sur place*, czy w swoim kraju pochodzenia. Internet jest potężnym narzędziem umożliwiającym wyrażanie poglądów, gdyż potencjalny zasięg treści publikowanych w sieci może być bardzo duży.

Publiczne wyrażanie swoich przekonań politycznych w internecie może przyczynić się do szybkiej i łatwej widoczności oraz narażenia autora, niezależnie od jego rzeczywistego stopnia zaangażowania politycznego. Nie wszystkie publikacje w internecie docierają jednak do potencjalnych odbiorców w ten sam sposób i mogą mieć bardzo różną wagę w kontekście postrzegania przez podmiot dopuszczający się prześladowania.

Każdy indywidualny przypadek jest wyjątkowy, a zasady oceny dowodów mają zastosowanie do wyrażania przekonań politycznych w sieci. Celem tej sekcji nie jest powtarzanie elementów, które omówiono w poprzednich sekcjach lub w mającym się wkrótce ukazać nowym wydaniu poradnika praktycznego dotyczącego oceny dowodów ⁽⁶⁸⁾. Sekcja ta zawiera jednak kilka wskaźników, które odnoszą się szczególnie do tego tematu i dotyczą:

- oceny, czy podmiot dopuszczający się prześladowania może uznać przekonania wyrażone w mediach społecznościowych za polityczne;
- oceny, czy podmiot dopuszczający się prześladowania ma lub może mieć wiedzę na temat przekonań wyrażanych za pośrednictwem mediów społecznościowych.

3.7.1. Czy podmiot dopuszczający się prześladowania postrzega przekonania wyrażane w mediach społecznościowych jako przekonania polityczne?

Posiadanie odpowiedniej wiedzy na temat sytuacji w kraju pochodzenia jest kluczowe dla podjęcia decyzji, czy potencjalny podmiot dopuszczający się prześladowania będzie postrzegał publikację internetową jako przekonania polityczne.

Najważniejsza kwestia, o której należy pamiętać

Należy pamiętać, że to, co na pierwszy rzut oka wydaje się apolityczne, w kontekście społecznym i politycznym może być uznane za wyraz stanowiska politycznego (zob. sekcja [Czym są przekonania polityczne w kontekście ochrony międzynarodowej?](#)). Na przykład opublikowanie w mediach społecznościowych własnych doświadczeń dotyczących korzystania z usług medycznych w szpitalu publicznym podczas pandemii może w krajowym kontekście politycznym i społecznym zostać uznane przez organy ds. ochrony zdrowia za krytykę dotyczącą zdolności władz krajowych do wypełniania obowiązków wobec obywateli i być postrzegane jako przekonania polityczne.

- (a) **Jaka jest oficjalna retoryka podmiotu dopuszczającego się prześladowania stosowana w mediach społecznościowych i dotycząca mediów społecznościowych? Na czym polega jego „świadomość w dziedzinie cyberbezpieczeństwa”?**

Sposób, w jaki potencjalny podmiot dopuszczający się prześladowania korzysta z sieci społecznościowych, zarządza nimi i je przegląda, daje cenną wskazówkę na temat tego, jak co do zasady postrzega media społecznościowe i działania prowadzone w mediach społecznościowych przez poszczególne osoby: jakie środki są im poświęcone? Jakie narzędzia opracowuje i jakie strategie wykorzystuje podmiot dopuszczający się

⁽⁶⁸⁾ EASO, [Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego](#), marzec 2015 r. (aktualizacja wkrótce).

prześladowania w odniesieniu do mediów społecznościowych? Jaki jest jego oficjalny stosunek do mediów społecznościowych? Czy traktuje je na przykład jako strategiczne narzędzie komunikacyjne i polityczne?

(b) Czy istnieją konkretne ramy prawne dotyczące korzystania z mediów społecznościowych?

Władze mogą sprawować rozległą kontrolę nad treściami dostępnymi w internecie i mogą nawet posunąć się do przerwania możliwości łączenia się z internetem na swoim terytorium, aby uniknąć wymiany przekonań lub informacji tudzież ich upubliczniania w kraju lub poza nim.

Gdy korzystanie z (niektórych) mediów społecznych jest prawnie ograniczone lub karane, stanowi to silną wskazówkę co do (politycznego) znaczenia, jakie podmiot dopuszczający się prześladowania przywiązuje do wyrażania przekonań za pośrednictwem mediów społecznych. Jeśli jako podstawę takich ograniczeń podaje się bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny, to jest to na ogół silna przesłanka, że zakazane korzystanie z mediów społecznościowych postrzega się jako działalność polityczną. Dotyczyć to będzie również sytuacji, w których niewłaściwe korzystanie z mediów społecznościowych jest karalne, w zależności od tego, co w praktyce uznaje się za niewłaściwe korzystanie.

(c) Czy działania w mediach społecznościowych są monitorowane?

Potencjalne podmioty dopuszczające się prześladowania mogą wprowadzać narzędzia i procedury mające na celu śledzenie, namierzanie i eliminowanie niepożądanych stanowisk politycznych. Działalność online, która jest monitorowana przez podmiot dopuszczający się prześladowania, może być postrzegana jako mająca pewne (polityczne) znaczenie, w zależności od ogólnego i indywidualnego kontekstu.

3.7.2. Czy podmiot dopuszczający się prześladowania ma wiedzę na temat publikacji w mediach społecznościowych?

(a) Monitorowanie działalności w mediach społecznościowych przez podmiot dopuszczający się prześladowania

Zakres monitorowania i jego skuteczność zapewnią wskazówki co do prawdopodobieństwa, że podmiot dopuszczający się prześladowania wypatrzy pewne publikacje i zwróci na nie uwagę. Działania w zakresie monitorowania mogą mieć charakter ogólny, co znaczy, że monitoruje się wszystkie możliwe działania „wywrotowe”, lub dotyczyć konkretnych grup uznawanych za posiadające profile krytyczne, takich jak dziennikarze, aktywiści i influencerzy.

Podmiot dopuszczający się prześladowania może wprowadzić dosyć elementarne narzędzia techniczne służące do monitorowania lub, wręcz przeciwnie, dysponować zaawansowanymi systemami informatycznymi i algorytmami. Im bardziej zaawansowane są stosowane narzędzia, tym większe prawdopodobieństwo, że podmiot dopuszczający się prześladowania ma lub może mieć wiedzę na temat badanej przez siebie działalności online.

(b) Jaki jest zasięg publikacji?

Publikacje w internecie mogą mieć bardzo dużą oglądalność. Ten potencjał nie oznacza jednak, że każda publikacja w internecie ma duże grono odbiorców i że wśród tych odbiorców znajduje się podmiot dopuszczający się prześladowania. Należy sprawdzić zasięg publikacji internetowej wnioskodawcy. Zasięg ten będzie zależał zarówno od a) zachowania podmiotu dopuszczającego się prześladowania (czy aktywnie poszukuje takich publikacji?), jak i b) zakresu rozpowszechnienia publikacji przez autora (sposobu i miejsca publikacji i jej zasięgu nawet dla bardziej biernego odbiorcy). Następnie c) udostępnienie i d) dostępność publikacji internetowej mogą być również dobrymi wskaźnikami tego, czy podmiot dopuszczający się prześladowania może dowiedzieć się o jej istnieniu.

Przed wyciągnięciem wniosków na temat prawdopodobieństwa powzięcia wiedzy na temat publikacji przez podmiot dopuszczający się prześladowania należy wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności ogólne i indywidualne, a także wszelkie wyjaśnienia wnioskodawcy. Proces rozpatrywania opiera się na połączeniu wszystkich różnych czynników i musi być oceniany z uwzględnieniem kontekstu kraju pochodzenia.

- (a) Jeśli podmiot dopuszczający się prześladowania prowadzi **aktywną politykę w zakresie monitorowania** publikacji internetowych, takich jak te publikowane przez wnioskodawcę, szanse na to, że prześladowca będzie o nich wiedział, będą większe. Dzieje się tak nawet wtedy, gdy rozpowszechnienie publikacji przez wnioskodawcę jest proporcjonalnie ograniczone.
- Jeśli podmiot dopuszczający się prześladowania wykazuje bardziej pasywne zachowanie, szanse na to, że dowie się o publikacji będą mniejsze i będą zależały bardziej od promocji samej publikacji niż od zachowania podmiotu dopuszczającego się prześladowania.
- (b) **Rozpowszechnienie/widoczność** samej **publikacji** może zależeć od kilku czynników. Należy poszukać wskazówek, które pozwolą zorientować się, jakie jest prawdopodobieństwo, że dana informacja dotarła lub może dotrzeć do podmiotu dopuszczającego się prześladowania. Pytanie brzmi: „czy jest to publikacja raczej poufna (o ograniczonej liczbie wyświetleń lub ograniczonej oglądalności), czy też, za pośrednictwem zastosowanych nośników i narzędzi, ma być widoczna dla dużej liczby osób lub w inny sposób została rozpowszechniona w internecie, co wykroczyło poza zamiary autora?”.
- Na niektórych stronach internetowych można sprawdzić **liczbę wyświetleń, polubień** itp. Może to dać pojęcie o liczbie osób, które weszły na stronę danej publikacji. Należy pamiętać, że na niektórych stronach internetowych liczba „wyświetleń” nie odzwierciedla liczby różnych osób, które widziały daną publikację, ale raczej liczbę odwiedzin strony. Oznacza to, że wielokrotne odwiedziny tej samej osoby, w tym samego autora, będą traktowane jako różne „wyświetlenia”. Liczba wyświetleń jest jednym z czynników, które należy wziąć pod uwagę, ale „znaczenie” tej liczby będzie zależało od kontekstu krajowego, a być może także od innych czynników, takich jak czas wyświetleń (np. duża liczba wyświetleń sprzed wielu lat może być uznana za mniej istotną niż mniejsza liczba wyświetleń z ostatnich lat).
 - **Liczba „obserwujących” autora**, jeśli dotyczy, może dać pojęcie o liczbie możliwych odwiedzających. Fakt, że daną osobę obserwuje duża liczba osób,

zwiększa prawdopodobieństwo, że jej publikacje są wyświetlane, a jej przekonania znane i udostępniane.

- **Znaczenie rodzaju użytego nośnika i jego wpływu.** W internecie nie wszystkie nośniki mają taki sam wpływ i zasięg. Należy wziąć pod uwagę nośnik, na którym zamieszczono publikację. Czy zamieszczono ją na stronie internetowej znanej gazety czy na prywatnym blogu? Mając wiedzę na temat funkcjonowania różnych mediów społecznościowych (Facebook, YouTube, Instagram, TikTok itp.) oraz ich wpływu w kraju pochodzenia, można ocenić potencjalny zasięg publikacji. Czym innym jest publikacja na blogu osobistym czy prywatnym, a czym innym napisanie artykułu na blogu partii opozycyjnej. Ten drugi będzie zapewne obserwować więcej osób (w szczególności podmiot dopuszczający się prześladowania), natomiast wpis na blogu prywatnym pozostanie raczej poufny.

- (c) **Udostępnienie** Kto może uzyskać dostęp do tych informacji i jak łatwo można je uzyskać?

Publikacje internetowe nie zawsze są przeznaczone dla szerszej grupy odbiorców. Należy więc sprawdzić, czy strona jest publiczna i w jakim zakresie, czy też pozostała prywatna lub ograniczona dla wąskiego grona odbiorców (np. (niektórych) „znajomych”, subskrybentów newslettera) oraz w jakim zakresie informacje mogą być udostępniane dodatkowym odbiorcom (np. czy istnieje możliwość elektronicznego udostępniania strony).

Kolejnym pytaniem, które można sobie zadać, jest to, czy każdy może natknąć się na informację, czy to przypadkiem, czy poprzez zwykłe wyszukiwanie, czy też jest ona tak trudna do znalezienia, że tylko osoby posiadające bardzo szczegółowe informacje o publikacji mogłyby ją znaleźć/zobaczyć.

Przykład

Na przykład, jeśli wnioskodawca posiada tylko jedną publikację i konieczne jest wpisanie bardzo szczegółowych lub długich informacji bądź słów kluczowych do wyszukiwarki, czy też wyszukiwanie dokładnych fraz (przez umieszczenie wyszukiwanego terminu w cudzysłowie), aby móc znaleźć tę publikację, lub jeśli konieczna jest znajomość adresu URL, aby uzyskać dostęp do publikacji, jest bardzo mało prawdopodobne, że ktoś, kto nie posiada już wszystkich tych informacji, natknie się na tę publikację. Informacji tych nie uznaje się zatem za wysoce rozpowszechnione.

- (d) **Dostępność.** Czy strona jest jeszcze dostępna w internecie? Autor może usunąć stronę lub zmienić jej treść po jej opublikowaniu. Gdy wnioskodawca powołuje się na publikacje internetowe, należy zwrócić uwagę na sposób przekazywania informacji przez wnioskodawcę. Czy wnioskodawca przedstawił jedynie wydruk strony internetowej? Czy ta strona jest jeszcze dostępna w internecie, a jeśli nie, to dlaczego? Jeśli strona nie jest już dostępna w internecie, należałoby sprawdzić powody, dla których ta publikacja byłaby nadal istotna jako dowód istotnego faktu lub w jaki sposób może nadal wskazywać na ryzyko dla wnioskodawcy po powrocie. Należy jednak pamiętać, że dowody elektroniczne pozostawiają ślad w cyberprzestrzeni i mogą nigdy z niej nie zniknąć, co pozwala na odnalezienie lub odzyskanie publikacji nawet po usunięciu ich przez autora.

Najważniejsza kwestia, o której należy pamiętać

Należy pamiętać, że wszystkie kryteria należy rozpatrywać łącznie. Na przykład publikacja, która została usunięta w momencie ucieczki lub która była dostępna w internecie przez krótki czas, może być znana podmiotowi dopuszczającemu się prześladowania w zależności od zakresu monitorowania.

3.7.3. Schematy represji jako wskaźnik przyszłego ryzyka

Ryzyko po powrocie związane z publikacjami w mediach społecznościowych będzie zależało m.in. od działań w zakresie monitorowania (zob. wyżej) i schematów zachowań podmiotu dopuszczającego się prześladowania, które można zidentyfikować na podstawie IKP, w stosunku do niektórych (lub wszystkich) działań online. Powtarzające się akty represji zapewnią wskazówki co do tego, jak podmiot dopuszczający się prześladowania reaguje na używanie mediów społecznościowych, które uważa za niepożądane. Takie schematy mogą obejmować na przykład stosowanie zatrzymania, złego traktowania, konfiskaty podłączonych materiałów (komputerów/telefonów), żądanie uzyskania haseł do sieci społecznościowych, zobowiązania się do niekorzystania z sieci społecznościowych w przyszłości lub stosowanie postępowania karnego.

3.7.4. Praktyczne uwagi związane z gromadzeniem informacji i oceną dowodów

(a) Przed indywidualną rozmową

Jeśli wnioskodawca podał już konkretne publikacje w internecie jako materiał dowodowy na etapie rejestracji/składania wniosku, należy przeprowadzić badanie przygotowawcze.

Samodzielne (lub za pośrednictwem specjalnego serwisu administracyjnego, jeśli jest dostępny) poszukiwanie publikacji internetowych przed indywidualną rozmową pomoże przygotować odpowiednie pytania, które należy zadać wnioskodawcy w odniesieniu do treści i powodów opracowania publikacji. Pozwoli to również ocenić, jak łatwo te informacje są dostępne i osiągalne, a podczas indywidualnej rozmowy będzie można przedstawić wnioskodawcy elementy, które wcześniej zaleziono w internecie. Wyszukiwanie informacji i dokonywanie oceny podczas indywidualnej rozmowy może być trudniejsze, jeśli ma się wtedy ograniczony dostęp do Internetu. Każde działanie przygotowawcze podjęte przed indywidualną rozmową znacząco ułatwi jej przeprowadzenie.

Ważne jest, aby przed uzyskaniem dostępu do treści w internecie wprowadzić wszystkie niezbędne środki ostrożności obowiązujące w danej administracji. Należy skonsultować się ze służbami ds. technologii informacyjnych i komunikacyjnych w celu sprawdzenia dozwolonych metod. Poniżej przedstawiono przykłady takich środków ostrożności.

- Czy system zabezpieczeń urzędu, które służy do uzyskania dostępu do informacji, jest aktualny.
- Zapewnienie ochrony przed narażeniem na niebezpieczeństwo. Na przykład zaleca się, aby do odwiedzenia konta w mediach

społecznościowych używać kont fikcyjnych, a nie własnych danych uwierzytelniających, i w ten sposób uniknąć identyfikacji osobistej.

(b) Wartość dowodowa

Oceniając dowody zgromadzone w mediach społecznościowych, przed wyciągnięciem wniosków na temat ich wartości dowodowej należy mieć na uwadze ich cechy charakterystyczne. Może istnieć wysokie ryzyko, że treść jest niedokładna, stronicza, celowo wprowadzająca w błąd lub wątpliwa. Ponadto treści w mediach społecznościowych są często generowane przez użytkowników. Przy ocenie informacji uzyskanych za pośrednictwem kont w mediach społecznościowych należy zwrócić szczególną uwagę na identyfikację źródła i weryfikację treści⁽⁶⁹⁾. Tożsamość autora postu i prywatnych kont może być z łatwością sfałszowana. Informacje w mediach społecznościowych również można łatwo zmienić. Dodatkowe informacje na ten temat można znaleźć w poradnikach praktycznych EUAA dotyczących oceny dowodów i wykorzystania IKP przez urzędników prowadzących sprawy⁽⁷⁰⁾.

(c) Filmy i zdjęcia w internecie

Wnioskodawca może przedstawić filmy lub zdjęcia zamieszczone w mediach społecznościowych w celu uzasadnienia swojego wniosku. Te filmy lub obrazy, podobnie jak wszelkie inne treści publikowane w internecie, mogą być publikacją samego wnioskodawcy (film lub zdjęcie będące jego dziełem) lub publikacją, co do której wnioskodawca twierdzi, że widnieje na zdjęciach (np. wnioskodawca twierdzi, że został sfilmowany lub sfotografowany podczas demonstracji politycznej). Pierwszą sytuację opisano w większości w sekcji Jaki jest zasięg publikacji? (choć dotyczy ona obu sytuacji). Ta sekcja dotyczy drugiej sytuacji, czyli tej, w której wnioskodawca twierdzi, że mógł zostać zauważony na opublikowanych w internecie filmach lub zdjęciach.

Należy sprawdzić, do jakiego istotnego faktu odnosi się film/zdjęcie jako dowód. Następnie należy ocenić, co można zobaczyć na zdjęciach, a co można z nich wywnioskować. Jeśli to możliwe, należy obejrzeć zdjęcia razem z wnioskodawcą, aby mógł on je opisać, a także aby można mu było zadać pytania i ocenić wartość dowodową filmu/zdjęć.

Należy się zastanowić, czy okoliczności zdarzenia, podczas którego wykonano zdjęcia, są możliwe do zidentyfikowania i jakie istotne elementy pozwolą dojść do takiego wniosku. Należy pamiętać, że to co znajduje się w internecie należy oceniać z ostrożnością.

Na przykład posiadanie filmu lub zdjęcia pokazującego ludzi maszerujących z transparentem nie musi oznaczać, że ci, którzy trzymają transparent, maszerowali podczas konkretnego wydarzenia, na które powołuje się wnioskodawca. Należałoby znaleźć inne wskazówki, aby zidentyfikować kontekst, w którym wykonano zdjęcia, zanim będzie można wyciągnąć wnioski na temat przedstawionych dowodów i ich związku z istotnym faktem, który mają potwierdzić.

⁽⁶⁹⁾ EASO, Praktyczny poradnik EASO dotyczący wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia przez urzędników prowadzących sprawy podczas rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu, 2020 r., s. 56.

⁽⁷⁰⁾ EASO, Poradnik praktyczny EASO: Ocena materiału dowodowego, marzec 2015 r. (aktualizacja wkrótce); Poradnik praktyczny EASO dotyczący wykorzystywania informacji o krajach pochodzenia przez urzędników prowadzących sprawy podczas rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu, 2020 r., s. 56.

Wskazówki

- Aby ułatwić oglądanie filmu, można zapytać wnioskodawcę o dokładny czas, w którym odpowiednie obrazy pojawiają się w filmie (godzina, minuta i sekunda). Rzeczywiście, czasami wnioskodawcy powołują się na zdjęcia, których nie można łatwo zidentyfikować na materiale filmowym, przede wszystkim gdy dana osoba lub osoby nie są łatwo rozpoznawalne, a film jest długi.
- Zaleca się, aby podczas przeszukiwania mediów społecznościowych robić zrzuty ekranu odpowiednich postów, upewniając się, czy widoczna jest data wejścia na stronę. Zrzuty ekranu mogą być następnie dołączone do akt wnioskodawcy. Zapobiegnie to utracie informacji, jeśli wnioskodawca (lub ktoś inny) usunie posty przed indywidualną rozmową lub wydaniem ostatecznej decyzji.

Gdy wnioskodawca twierdzi, że jest widoczny na filmie, trzeba ocenić, czy można go rozpoznać. Należy zadać sobie pytanie, czy możliwe jest rozpoznanie cech fizycznych wnioskodawcy oraz czy wnioskodawca mógłby zostać zidentyfikowany (tj. czy podmiot dopuszczający się prześladowania wiedziałby, że ta osoba jest wnioskodawcą?). Nawet jeśli wnioskodawca może być rozpoznany i zidentyfikowany przez osoby bliskie, nie oznacza to, że osoba trzecia byłaby w stanie zidentyfikować osobę, której nie szuka w sposób aktywny. W niektórych przypadkach czynniki identyfikujące mogą być obecne w innym miejscu (np. wskazówki w filmie, wskazówki w elementach opisowych filmu, komentarze).

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

